

Hizmet Sağlayıcılar İçin

Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi

Temel Eğitim Programı

- Katılımcı Kitabı -

.....

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu - UNICEF

BM Binası Birlik Mah. 2. Cadde No: 11

06610 Çankaya / ANKARA

Tel: +90 312 454 10 00

www.unicef.org.tr

© UNICEF Türkiye Temsilciliği 2017

Her hakkı saklıdır.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitabın içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu yayında yer alan ifadeler UNICEF'in resmi görüşlerini temsil etmez.

Para ile satılmaz.

.....

SUNUŞ

'Hizmet Sağlayıcılar için Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Temel Eğitim Programı'

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile Gaziantep Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan ve 2016–2017 yıllarını kapsayan Çocuk Yaşta Evliliklerle Mücadele ve Destek Hizmetleri için Yerel Kapasitenin Güçlendirilmesi çalışma planı kapsamında, UNICEF Türkiye Ofisi tarafından hazırlanmıştır.

Temel eğitim programının amacı, çocuk yaşta evlilikler ile ilgili temel kavramların ve ilkelerin kavranması ve çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi ya da çocuk yaşta evlendirilmiş/evlendirilme riski taşıyan çocuklara yönelik hizmet sunumunda ihtiyaç duyulabilecek bilgi ve becerilerin güçlendirilmesidir.

Eğitim programı başlıca üç temel bileşenden oluşmaktadır:

- 1: Çocuk Koruma
- 2: Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet
- 3: Çocuk Yaşta Evlilikler

Her bir bileşen, katılımcıların konu ile ilgili farkındalık ve bilgilerini artırmak üzere temel kavramlar ve ilkelerin yanı sıra, hizmet sunumlarını güçlendirmek amacıyla pratik bilgiler ve uygulamaya yönelik önerileri içermektedir.

Eğitim programında aşağıda yer alan temel kaynaklar kullanılacaktır:

1. **Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Temel Eğitim Programı Katılımcı Kitabı**
2. UNICEF Türkiye Ofisi (2014) **Acil Durumlarda Çocuk Koruma Eğitimi Katılımcı Kitabı** (Hazırlayan: Kamil Kurtul)
3. Çocuk Koruma Çalışma Grubu (2012) **İnsani yardım çalışmalarında çocuk korumaya yönelik asgari standartlar** (Çeviren: Caner Çetiner, Editör: Kamil Kurtul)
4. Uluslararası Kurtarma Komitesi (International Rescue Committee) ve UNICEF (2015) **Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Bakım Kılavuzu** (Çeviren: Mehtap Aral, Editör: Kamil Kurtul)

Eğitim programı, bu kaynak metinlerde yer alan konuların uygulama temelli ve katılımcı bir yöntemle sunulmasını hedeflemektedir.

Bu 'Eğitici El Kitabı', programı sunacak eğiticilere yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır ve her bir modülün sunumu sırasında kullanılacak yöntemleri ve temel materyale ek olarak ihtiyaç duyulabilecek bilgileri içermektedir.

Eğitici El Kitabı iki ana bölümden oluşmaktadış;

BÖLÜM 1: Eğiticilere Notlar – Eğiticiler için eğitim ve sunum teknikleri ile ilgili gerekli bilgileri ve ipuçlarını kapsamaktadır.

BÖLÜM 2: Eğitim Programının Uygulanması – Eğitim programının akışı ve programda yer alan her bir oturum için eğiticilerin ihtiyaç duyabileceği teknik ve arkaplan bilgilerini kapsamaktadır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ 3

GİRİŞ: PROGRAMIN YAPISI, AMAÇ VE HEDEFLERİ 7

Programın amaç ve hedefleri 7

Program takvimi 7

Eğitim ortamı için gereklilikler 8

BÖLÜM-1 EĞİTİCİLERE NOTLAR 9

1.1. Eğiticiye Notlar 9

Başlamadan Önce 9

Eğitim Sırasında 9

Oturumdan Sonra 10

Eğiticiler İçin İpuçları 10

1.2. Erişkin Eğitimin İlkeleri ve Özellikleri 11

1.3. Sözlü ve Sözsüz İletişim 12

1.4. Eğitim Teknikleri 15

Anlatım 15

Örneklendirmeli Anlatım 16

Tartışma 18

Rol Yapma 21

Soru Cevap Yöntemi 22

Grup Çalışması 24

Örnek Olay / Vaka Çalışması 27

1.5. Yararlı İpuçları 28

1.6. Kaygıyla Başa Çıkma 30

BÖLÜM-2 EĞİTİM PROGRAMININ UYGULANMASI 32

1.Gün 32

AÇILIŞ, TANIŞMA, KURALLAR VE BEKLENTİLER 33

ÇOCUK KORUMA – TEMEL KAVRAMLAR 35

TEMATİK ETKİNLİK 1: BALON OYUNU	36
Sunum 1: Çocuk Korumaya Giriş: Temel Kavramlar	40
TEMATİK ETKİNLİK 2: SAMİRA'NIN HİKAYESİ	45
ÇOCUK KORUMA – YASAL ve KURUMSAL ÇERÇEVE	35
Sunum 2: Türkiye’de çocuk koruma alanının yasal ve kurumsal çerçevesi	47

2.Gün 61

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – TEMEL KAVRAMLAR VE OLGULAR	62
Sunum 3: Çocuk Yaşta Evlilikler – Temel kavramlar ve olgular	66
ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – SEBEP VE SONUÇLARI	66
GRUP ÇALIŞMASI 1: ÇOCUK EVLİLİKLERİNİN SEBEP VE SONUÇLARI	67
Sunum 4: Çocuk Yaşta Evlilikler – Sebep ve Sonuçları	69
ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER VE TOPLUMSAL CİNSİYET	74
TEMATİK ETKİNLİK 3: HAYAT MERDİVENİ OYUNU	75
Toplumsal cinsiyet farkındalığı ile ilgili diğer etkinlik önerileri	76
Sunum 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği – Temel Kavramlar	78
Sunum 6: Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet	83
Sunum 7: Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizması	91

3.Gün 101

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – ÖNLEME VE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ	102
GRUP ÇALIŞMASI 2: PAYDAŞ TESPİTİ	103
Sunum 8: Çocuk Yaşta Evlilikler – Önleme ve Müdahale Yöntemleri	104
GRUP ÇALIŞMASI 3: VAKA TARTIŞMALARI	109
Sunum 9: Çocuk Yaşta Evlilikler – Tespit ve Vaka Yönetimi	110
Eğitim programını sonlandırırken	116

EKLER 117

EK 1: GRUP ÇALIŞMASI 1 - ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLERİN SEBEP VE SONUÇLARI İÇİN BASILACAK HİKAYELER	117
EK 2: TOPLUMSAL CİNSİYET FARKINDALIĞI GİRİŞ ETKİNLİĞİ - HAYAT MERDİVENİ OYUNU	123
EK 3: GRUP ÇALIŞMASI 2 - SORUN TESPİTİ VE PAYDAŞ BELİRLEME ÇALIŞMASI YÖNERGESİ	125
EK 4: GRUP ÇALIŞMASI 3 - VAKA ÇALIŞMALARI İÇİN BASILACAK VAKALAR VE EĞİTİCİYE NOTLAR	126

KAYNAKLAR 136

Referans verilen belgeler	136
Ek kaynaklar	141

GİRİŞ:

PROGRAMIN YAPISI, AMAÇ VE HEDEFLERİ

Programın amaç ve hedefleri:

Temel eğitim programının amacı, çocuk yaşta evlilikler ile ilgili temel kavramların ve ilkelerin kavranması ve çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi ya da çocuk yaşta evlendirilmiş/ evlendirilme riski taşıyan çocuklara yönelik hizmet sunumunda ihtiyaç duyulabilecek bilgi ve becerilerin güçlendirilmesidir. Bu amaca yönelik öğrenim hedefleri her bir modül için ayrıca aşağıda belirtilmiştir.

Program takvimi:

Eğitim programı, üç tam günü kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.

Saat	I. GÜN	II. GÜN	III. GÜN
09:00 - 10:30	Açılış Tanışma, kurallar ve beklentiler Çocuk koruma: Giriş	Çocuk yaşta evlilikler: Tanımlar ve mevcut durum	Çocuk yaşta evliliklerle mücadele – Sorun tespiti
10:30 - 11:00	ARA		
11:00 - 12:30	Çocuk koruma: Giriş (devam)	Çocuk yaşta evlilikler: Sebepler ve sonuçları	Çocuk yaşta evlilikleri önleme stratejileri
12:30 - 13:30	ÖĞLE YEMEĞİ		
13:30 - 15:00	Çocuk koruma: Temel kavramlar ve çocuk koruma alanları	Çocuk yaşta evlilikler ve toplumsal cinsiyet eşitliği	Çocuk yaşta evliliklerle mücadele – Risk tespiti ve vaka yönetimi
15:00 - 15:30	ARA		
15:30 - 17:00	Türkiye’de çocuk koruma alanının yasal ve kurumsal çerçevesi	Çocuk yaşta evlilikler ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet	Çocuk yaşta evliliklerle mücadele ve vaka yönetiminde ilkeleri
17:00 - 17:30	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme ve Kapanış

Eğitim ortamı için gereklilikler:

Oturların 25-35 kişilik gruplar ile gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Eğitim Ortamının Gereklilikleri:

- 5 adet 5-7 kişilik grup çalışma masaları (Tercihen yuvarlak masalar grup çalışmasına uygun şekilde düzenlenmelidir, eğitim salonları eğitim etkinliklerinin uygulanmasına olanak sağlayacak şekilde geniş tercih edilmelidir.)
- Barkovizyon
- Bilgisayar
- Flipchart ve flipchart kalemleri
- Farklı renklerde post-it'ler
- Yapıştırıcı hamur
- Balonlar
- Uzun bir ip/yün yumağı

BÖLÜM 1:

EĞİTİCİLERE NOTLAR¹

1.1. Eğiticiye Notlar

Eğiticinin aşağıdaki özellikleri taşıması beklenir:

- Katılımcıların sahip oldukları tecrübeyi anlayabilen ve bunu paylaşımlarını sağlayan bir rehber
- Katılımcıları yargılamaksızın onları düşüncelerini paylaşımları için teşvik eden bir yol gösterici
- Katılımcıların görüşlerini ifade etmelerini ve birbirleriyle bilgi paylaşımlarını kolaylaştıran etkin bir iletişimci
- Eğitim sürecinde yalnızca NEYİN başarılıldığına değil ayrıca katılımcıların öğrenme amaçlı etkinliklere NASIL katılım gösterdiklerine de odaklanmak yararlı olacaktır. Gerçek anlamda değişim sağlamak için katılımcıların yapıcı tartışmalara dahil edilmesi ve farklı alanlara özgü bilgilere ulaşmaları sağlanmalıdır.

Başlamadan Önce;

- İyi hazırlanın. Oturuma ilişkin planlamayı ve eğitim adımlarını iyice gözden geçirin. Yardıma ihtiyaç duyduğunuzda danışmanınızdan destek istemek konusunda tereddüt etmeyin.
- Oturumda gerekli olabilecek araç gereçleri önceden temin edin.
- Eğitim ortamının fiziksel özelliklerini kontrol edin: Bulunduğunuz yer katılımcıların görüşlerinin rahatlıkla paylaşabilmesini sağlayacak kadar sessiz mi? Herkes rahatça oturuyor mu? Perde ya da tahtayı görebiliyorlar mı?
- Tartışmalara herkesin rahat biçimde katılmalarını sağlayın. Oturuma başlarken tartışmalara istedikleri zaman ve ölçüde katılabileceklerini ve aktardıkları bilginin başkalarıyla paylaşılmayacağını ifade edin.
- Herkesin kurallara uymasını temin edin. İlk oturuma başlamadan önce katılımcılardan eğitim ortamındaki kuralları belirlemelerini isteyin. Bu, kuralları benimsemelerini kolaylaştıracaktır. Gizlilik ilkesinin ortak kurallar içerisinde yer alması gerekir.
- Zamanı etkin kullanın. Vaktinde başlayıp bitirmek için elinizden geleni yapın.

Eğitim Sırasında;

- Katılımcıları selamlayın ve oturumun hedeflerini açıklayın.
- Kendinizi tanıttıktan sonra diğerlerinden kendilerini tanıtmalarını isteyin.
- Eğitim esnasında katılımcıların tamamının aktarılanları takip edip sürece dahil olduklarından

¹ Bu bölüm UNICEF Türkiye Ofisi tarafından hazırlanan (Haz.: Kamil Kurtul) Eğitici Eğitimi El Kitabı'ndan kısaltılarak alınmıştır.

emin olun. Örneğin, kimi katılımcılar çok konuşuyorsa, diğerlerinden fikirlerini ifade etmelerini isteyin ve herkese konuşmak için fırsat tanıyın. "Farklı bir görüşü olan var mı" sorusu diğer katılımcıları düşüncelerini aktarmaya teşvik etmek konusunda iyi bir yöntemdir.

- Grup çalışmaları sırasında katılımcıları dört ya da beşerli gruplara ayırın.
- Herkesin görüşüne saygı duyun ve söylediklerinden dolayı onları eleştirmeyin.
- Kolay ve anlaşılabilir bir dil kullanın. Açıklamadıkça teknik terminoloji kullanmaktan uzak durun.
- Zamanı gözetin ve esnek davranın. Her etkinlik için belirlenmiş süreler söz konusudur. Kimi etkinlikler bazen planlanandan daha uzun sürebilir. Böyle bir durumda bazı konuları daha sonra işlemek üzere erteleyebilirsiniz.
- Katılımcıları tecrübelerini paylaşmak için cesaretlendirin. Eğitimin etkinliğini artırmada, kişiye özel bilgilerin deşifre edilmemesi şartıyla, gerçek hikâye anlatma yönteminden faydalanabilirsiniz.
- Belirli bir çocuk ya da aileye ilişkin olarak aktarmak istediklerini oturumun sonunda anlatabileceklerini katılımcılara söyleyin.
- Oturumu kapatırken, temel mesajları ve öğrenilen dersleri özetleyin ve katılımcılara teşekkür etmeyi unutmayın.

Oturumdan Sonra;

- Dersi gözden geçirin: Hangi konuların iyileştirmeye ihtiyacı var? Kimler katıldı; kimler katılmadı? Neden?
- Her dersin ardından hangi hususların beklediğiniz gibi iyi, hangilerinin geliştirilmesi gerektiği konusunda not alın.
- Bir sonraki dersin hazırlıklarına başlayın. Bir önceki oturumda aldığınız notları gelecek derse dâhil etmeyi unutmayın.
- Bir sonraki dersin zamanının uygunluğunu ayarlayarak aynı katılımcıların diğer derslere de katılmalarını sağlayın.
- Her oturumu katılımcılarla birlikte değerlendirin ve öne çıkan hususları not edin. Katılımcılardan bir araya gelerek on dakika süreyle öğrendikleri konuları aralarında tartışmalarını isteyin. Bir sonraki dersin konusunu duyurun.

Eğitici İçin İpuçları

- İyi hazırlanın ama bütün sunumu ezberlemeye çalışmayın zira katılımcıların ilgi ve istekleri nedeniyle esnek davranmanız gerekebilir.
- Katılımcıların dikkatli, sıkılmış, dalgın, söylenenleri paylaştıkları ya da onlara karşı olduklarını anlamanız konusunda size ipucu vereceği için beden dillerine dikkat edin.
- Tahtaya ya da başka bir yere yazı yazarken konuşmayın; katılımcılarla göz teması kurana kadar bekleyin.
- Konuşmanızı sakın ve yapıcı bir tonda yapın. Fazla yükseltmemeye dikkat ederek sesinizin sınıfın her yerinden duyulmasını sağlayın.
- Katılımcıları dikkatle dinleyin ve tecrübelerine saygı gösterin.
- İlk oturuma başlarken grubun beklentilerini öğrenin ve gerçekleştiremeyeceğiniz vaatlerde bulunmayın.

- Kendi beklentilerinizi de aktarın.
- Katılımcı değil bir eğitici olduğunuzu unutmayın. Gruba bilgi aktarın, tartışmaları yönlendirin, strateji belirlenmesine yardımcı olun ancak grup adına fikir üretmeyin.
- Katılımcıların düşünceleriyle hem fikir olmasanız da nezaketle söylenenleri dinleyin, savunmaya geçmeyin.
- Katılımcılara bazılarının kendilerini rahatsız hissedebileceği ya da farklı fikirler öne sürebilecekleri hassas konulardan söz edeceğinizi belirtin. Onlara bu tartışmaların kişisel olmadığını ve insanların düşüncelerine saygı duyulması gerektiğini zira herkesin her konuda farklı düşünce ve fikirleri bulunabileceğini söyleyin. Ortamın huzurlu olmasını ve insanların nasıl hissettiklerini aktarmalarını sağlamak eğitici olarak sizin sorumluluğunuzdur.
- Mizahın gerilimi azaltıp samimi ve yapıcı bir ortam oluşturmada işe yarayacağını unutmayın.

1.2. Erişkin Eğitimin İlkeleri ve Özellikleri

Erişkin eğitiminin üç temel ilkesi:

1. Öğrenme sürecine öğrencinin aktif katılımı öğrencinin bilgiyi elde etme ve kullanma yeteneğini dikkate değer oranda artırır.
2. Başarılı öğrenmenin anahtarlarından biri, öğrencinin olumsuz pekiştiricilerden (azarlama/eleştiri) ziyade olumlu pekiştiricileri (övgü/teşvik) aldığı "destekleyici ortamdır".
3. Bağımsız öğrenme tecrübeleri öğrencinin güvenini ve sorumluluk duygusunu artırır.

Erişkin Öğrencilerin Özellikleri:

1. Erişkinlerin bir şeyi neden öğrenmeleri gerektiğini bilmeleri gerekir.
2. Erişkinlerin öz-yönetimli olmaları ihtiyacı vardır.
3. Erişkinler çocuklara göre daha fazla ve daha çeşitli nitelikte tecrübeye sahiptir.
4. Erişkinler ancak hayatlarında öğrenmeye yönelik bir ihtiyaçla veya daha etkili ve daha tatmin edici şekilde iş görebilmelerine yönelik bir ihtiyaçla karşılaştıklarında öğrenmeye hazır hale gelirler.
5. Erişkinler göreve odaklı bir öğrenme yaklaşımıyla öğrenmeye başlar.
6. Erişkinler hem içsel hem de dışsal güdüler tarafından öğrenmeye güdülenir.

Öğrenme İlkeleri:

1. Bilgi birikimi, anlayış, beceriler, ilgiler, değerler, duyarlılık, tutumlar ve algılardaki değişiklikler dâhil olmak üzere davranışta kalıcı bir değişim olduğunda öğrenmenin gerçekleştiği söylenebilir.
2. Belirli bir değişimin ortaya konulabilmesi için bazı metotlar diğerlerine göre daha etkilidir. Örneğin; öğrencinin kendi çıkarımlarını geliştirdiği bir deneyimin bir dersten veya okuma ödevinden daha etkili olması muhtemeldir.
3. Öğrenci öğrenmeye güdülenmezse değişimin meydana gelmesi muhtemel değildir.
4. Öğrenme, kendi deneyimlerinizi ele almayı ve bunları o zamanki ihtiyaçlarınıza göre

uyarlamayı kapsayan içsel bir süreçtir. Öğrencinin deneyimine dayandığında ve öğrencinin bilgi birikimini ve tutumunu karşıladığında öğrenmenin gerçekleşme olasılığı artar. Öğrencinin tutumu pozitif olduğunda öğrenme metotları daha etkilidir. Bireyler farklı şeyleri farklı şekillerde ve kendi hızlarına göre öğrenirler ve öğrendiklerini kendi değerleriyle, inanışlarıyla ve deneyimleriyle ilişkilendirirler.

5. Öğrenme bir düşünme sürecidir. İnsanlar düşünmek zorunda kaldıklarında ve kendi çıkarımlarını çözmede sorumluluk aldıklarında öğrenme daha etkilidir.
6. Öğrenme büyük ölçüde bir şeyi diğeriyle ilişkilendirme sürecidir. Yeni öğrendiğimiz bir şeyi daha önce öğrendiğimiz başka bir şeyle ilişkilendiririz. Yeni öğrendiğimiz bir şeyi daha önceki deneyimlerimizle ilişkilendiririz.
7. Öğrenme; beceriler ve bilgi birikimi uygulanarak, deneyimler, hisler ve fikirler test edilerek ve başkalarının fikri kıyaslanarak geliştirilir.
8. Anlayarak öğrenme, ezberleyerek öğrenmeye göre daha akılda kalıcıdır.
9. Tekrar etme bilginin akılda kalmasına yardım eder.
10. Önceki öğrenim, ancak öğrenci ilgili olduğunu algıladığında belirli durumlara iletilme eğilimi gösterir. Bir öğrenme durumunda genel ilkeler ne kadar özel uygulanabilirse, öğrencinin onları kendi kendine uygulaması o kadar muhtemeldir. Yeni öğrenmenin başarısızlık korkusundan arınmış olarak uygulanması imkânı, öğrencinin yeni öğrendiği şeyi kullanması ihtimalini artırır.
11. Eğer öğrenme alışılmış, rahat tutumların yenilenmesi ve bir şeylerin yeni tutumlarla yapılması anlamına geliyorsa öğrenmeye sıklıkla karşı çıkılır. Öğrencilerin öğrenmeye karşı çıkması kendi kararlarını verme hakkına saygı gösterilerek, yeni öğrendikleri bilgileri uygulamalarına yönelik imkân verilerek azaltılabilir.

1.3. Sözlü ve Sözsüz İletişim

İletişim Metotları;

- dokunma
- vücut hareketi, ses
- kelimeler
- yüz ifadesi,
- göz teması

Sözsüz İletişim

İnsanlar sözcükleri kullanmadan, vücut hareketlerini ve vücut dilini kullanarak, göz temasıyla, yüz ifadeleriyle ve diğer bir dizi mekanizmalar yoluyla iletişim kurabilirler. Bu örnekte insanların dil kullanmadan duygularını nasıl ilettiğini bulacağız. Canlandırılacak muhtemel duygulardan bazıları aşağıda listelenmiştir.

Aşağıdaki liste öğrenmeyi kolaylaştıran sözsüz iletişim örneklerini içermektedir:

- Rahatlamış görünüyor
- Gülüyor
- İnsanlarla ile göz teması kuruyor
- İnsanların ne söylediğine ilgi gösteriyor
- Düşünceli görünüyor
- Onaylıyor

Sözlü İletişim

Sözlü iletişimde kişinin kullandığı sözcükler aynı olsa bile sesinin tonu farklı duyguları ifade edebilir. Sözlü iletişim bir şeyin nasıl söylendiğini ifade eder. Öğrencilerin ilgisini çekip bunu sürdürebilmek için eğitici:

- Önemli noktaların vurgulanmasında sesinin perdesini, tonunu ve gücünü çeşitlendirmelidir. İçerik ne kadar önemli olursa olsun bıkkınlığa neden olacak monoton konuşmalardan kaçınmalıdır.
- Konuşma hızını ve konuşma şeklini çeşitlendirmelidir. Önemli noktaları yavaşça, daha önemsiz noktaları ise daha hızlı anlatmalıdır. İnsanların aşına olduğu ve kolayca anlayabileceği terimler kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin dikkatini toplamak ve önemli noktalara yöneltmek için her bir bölüme ve konuya güçlü bir girişle başlamalıdır.
- İsimlerini kullanarak her bir öğrenciyle kişisel düzeyde iletişim kurmalıdır; fakat kültürel normlara karşı duyarlı olmalıdır. Bazı ortamlarda ilk adının kullanılması insanları rahatlatır fakat bazı durumlarda ilk adın kullanılması uygun olmayabilir.
- Öğrencilerin fikirlerini ve örneklerini eğitime dâhil etmeye çalışmalıdır. Bir önceki dersten veya eğitim ortamının dışından katılımcının konu hakkındaki yorumlarının hatırlatılması, öğrencinin ilgisini ve daha fazla katılımını teşvik edecektir.
- “Ne demek istediğimi anladınız mı?” “Bildiğiniz gibi” veya “Anlıyor musunuz?” gibi sözcükleri ve söz öbeklerini tekrar etmekten kaçınmalıdır. Bunlar belirli bir süre sonra aşırı can sıkıcı hale gelebilir.
- Konular arasında makul ve düzgün geçişler yapmaya çalışmalıdır. Mümkün olan yerlerde konuları birbirine bağlamalıdır; böylelikle bir sunumun bitiş incelemesi veya özeti bir sonraki konuyu başlatır. Her durumda yeni bir konunun başlangıcını açıkça belirtmelidir ve bunu göstermek için görsel yardım araçları (sunum tahtası vs.) kullanılmalıdır. Konular arasındaki ani geçişler kafa karışıklığına neden olabilir.
- Gerek sınıftaki gerekse uygulamadaki tüm faaliyetler için zaman ayırmalıdır; böylece öğrencilerin kafası karışmaz ve ilgisi kaybolmaz. Öğrenciler daha sonra ne olacağı, ne yapması gerektiği veya faaliyetlerin nasıl gerçekleştirileceği konusunda merak etmek zorunda bırakılmamalıdır.
- Cinsellikle ilgili konular hakkında konuşulması zor olabilir çünkü bunlar sabit fikirleri, tabuları ve dini inanışları içerir. Öğrencilere karşı kabul edilebilir sözcüklerin kullanılması

onu da çevresindekilere aynısını yapmaya teşvik edecektir.

Sözsüz İletişimin Etkili Biçimde Kullanılması

Sözlü iletişim kadar sözsüz iletişim de önemlidir. Giyim, göz teması, vücut dili, oda içerisinde gezinme ve bir dizi diğer önemli faktörün olumlu bir eğitim ortamı oluşturulmasında ve sürdürülmesinde büyük etkisi vardır. Sözsüz iletişimi etkili biçimde kullanmak için:

- İlk izlenimin önemini hatırlayın. Öğrencileri nasıl selamladığınız ve onlara ilettiğiniz ilk "mesaj" eğitim ortamının atmosferini belirler.
- Yüz okumak için göz temasını kullanın. Bu, iletişim sağlamada, konunun anlaşılıp anlaşılmadığının belirlenmesinde veya kafa karışıklığının anlaşılmasında ve geri bildirim alınmasında mükemmel bir tekniktir.
- İletişim sürecinde yardım etmek için pozitif yüz ifadeleri kullanın.
- Konunuzu anlatırken oda içerisinde gezin.
- Yetenekli bir eğitici hareketlerini ve işaret dilini öğretim metotlarıyla koordine eder. Enerjik olun.
- Sorulara cevap verirken veya yorum yaparken öğrencilere doğru yürüyün.
- Göz teması sürdürülürken başın yavaşça sallanması ilgiyi gösterir ve katılımcıların aktif şekilde dâhil olmasını teşvik eder.
- Kıpırdama, aşırı tempo, ceplerinizdeki anahtarlarla veya bozuk paralarla oynama veya tebeşir veya tahta kalemle oynama gibi dikkat dağıtıcı beden hareketlerinden kaçın.
- Eğitici ve öğrenciler arasında yapay bir bariyer oluşturan sıra, kürsü veya platform kullanımını kısıtlayın.
- Anlatacağınız konu ve önemi hakkında hevesli görün. Enerji ve heyecan bulaşıcıdır ve öğrencilerin hevesini doğrudan etkiler.

Geri Bildirim

Geri bildirim davranışlarla ilgili bilgi vermek veya almak için bir iletişim yöntemidir.

Geri Bildirimin Genel Kuralları:

1. Geribildirim; uygun zamanda (gecikmeden hemen), doğrudan kişiye, "gözlemlediğim, bence, düşündüğüm" şeklinde, makul oranda-alıcının kontrolünde olan davranışlara gereğinden fazla ya da gereğinden az yöneltimeden yapılmalıdır.
2. Geri bildirim "ne?" ve "nasıl?" sorularına cevap verir ama "neden?" sorusunu açıklamaya çalışmaz.
3. Geri bildirim yargılamaz ya da tavsiyede bulunmaz.
4. Geri bildirim verilirken, geri bildirim veren ve alanın ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Geri bildirim sadece verenin ihtiyaçlarını karşılıyorsa zararlı olabilir.
5. Geri bildirimin tam olarak anlaşıldığından emin olmak için kontrol edilmelidir. Alıcının anladığının vericinin aklındakilerle aynı şey olup olmadığını anlamak için alıcının geri bildirimini kendi cümleleriyle ifade etmesi istenerek bu yapılabilir.
6. Geribildirim; Yalnızca dinleyerek, Davranışlar için yargılamada bulunmadan, Yalnızca

açıklama isteyerek, geri bildirimi kabul ederek alınmalıdır.

Temel Kurallar

- ✓ Başkalarının değerlerinin küçümsenmesine izin verilmez.
- ✓ Sorular saçma olmaz.
- ✓ Kişinin utanması normaldir.
- ✓ Özel sorular sorulmaz.
- ✓ Herkes soruya cevap verme ya da cevaplamadan geçme hakkına sahiptir.
- ✓ Kendiniz için konuşun.
- ✓ "Ben" diye başlayan ifadeler kullanın.

1.4. Eğitim Teknikleri²

Anlatım

Tanım

Olayları ve ilkeleri, sunum ve açıklamayı kapsayan sözlü bir yöntemdir (veya "konuşmadır"). Genellikle tek yönlü iletişim şeklidir. En çok kullanılan ve sınırsız edilebilir yöntemdir.

Avantajlar (eğitmenin becerisine bağlı olarak)

- Özellikle de kütüphane imkânları yetersiz olduğunda öğretmene ders kitaplarında olmayan bilgiyi verme olanağı sağlar.
- Kısa bir süreçte pek çok olayın ortaya konmasını sağlar.
- Olgular tek seferde çok sayıda öğrenciye anlatılabilir.
- Kuramla gerçek hayat deneyimlerinin arasındaki ilişkinin açıklanmasına olanak sağlar.

Zayıf Yönler ve Sınırlılıklar

- Öğrenci pasif kalır, derse dahil olmaz.
- Öğrenciye sorunları nasıl çözeceğini öğretmez.
- Öğrencilerin bireysel öğrenme sürecinin günden güne değerlendirilmesi zordur.
- Bireysel öğrenme hızına imkan vermez, ortalamanın üzerinde, ortalama ve ortalamanın altında bütün öğrenciler aynı hızda ilerlemek zorundadır.
- Öğrenciler derse dahil olmadığında, uzun süre algıları açık kalmaz ve bu yüzden kavrayışları yetersiz olur.
- Öğrenciler dersi sadece dinlerse çok az şeyi hatırlar.
- 'Yalnızca duyduğum şeyi unuturum'.

² Bu bölümde var olan eğitim tekniklerinin hepsi değil, bu eğitim programında kullanılabilecek olanlar ele alınmıştır.

Kullanım

Anlatım yöntemi, alanında uzman bir eğitimci tarafından aşağıdaki amaçlarla etkili bir şekilde kullanılabilir:

- Bilgi verme, kuralları açıklama, soyut kavramları açıklama vb.
- Yeni bir konu ya da yeni bir etkinliği tanııtma
- Öğrencilerin yeni bir öğretim birimine ve eğitim gezisine uyumu
- Önceki dersi özetleme (gözden geçirme)
- Öğretim sürecinin sonunda günün dersini özetleme
- Anlaşılması zor noktaları örnekleme ve açıklama
- İkinci planda olan bilgileri verme (öğrencilerin ilgisini çeken, öğretmenin okuduğu, duyduğu veya yaşadığı şeyler)
- Bir sınav kâğıdını tartışma örn; grubun performansı
- Öğrencileri ünlü bir misafir konuşmacıyla görüştürme

Duruma ve öğretmenin takdirine bağlı başka kullanımlar olacaktır.

Anlatım görsel ve işitsel araçlarla desteklenirse etkililiği kat kat tartar. Görsel işitsel araçların kullanıldığı anlatımlar örneklendirmeli anlatım olarak bilinir.

Örneklendirmeli Anlatım

Tanım

Öğretmenin sözlü açıklamaya ek olarak görsel işitsel araçlar kullandığı anlatımdır.

Avantajlar

- Anlatım yöntemindeki bütün avantajlar
- Örneklendirmeli anlatımlar düz anlatımlardan daha etkilidir çünkü sadece duyma duyusu değil daha çok duyu dahil olur.
- Örneklendirmeli anlatım olayları daha ilginç ve hatırlanması daha kolay hale getirir.
- Resim ve örneklerin kullanımıyla kavramlar daha açık hale getirilebilir.

Zayıf Yönler

- Hazırlanma sürecinin daha uzun olması

Kullanımlar

- Bilgi vermek için düz anlatımın bütün kullanımları
- Nesnelerin, şekillerin, boyutların, renklerin vb. açık kavramlarını verme

- Belirli bir işlemin nasıl gerçekleşeceğini filmlerle göstererek beceri oluşturma
- ir sürecin tam anlamıyla gösterilmesi mümkün olmadığı zaman boşlukları doldurma.

Diğer kullanımlar duruma, eğitim alanına ve eğitmenin takdirine bağlıdır.

Anlatımın/Örneklendirmeli Anlatımın Hazırlanması ve Kullanımı için İlkeler

Hazırlık

Anlatıma hazırlık biçimsel bir “plan” hazırlamakla başlar. Bu bir ders planı veya ders notları şeklinde olabilir. Bir ders planı hazırlamak için bazı bilgiler gereklidir ve belirli kararlar alınmalıdır.

Temel ilkeler şunlardır:

- Oturum boyunca gerçekleştirilecek hedefler konusunda net olun.
- Ulaşılması beklenen yetkinlik düzeyleri konusunda net olun.

Hazırlık

- Ana başlıklar ve alt başlıklar olmalı.
- Öğretilmesi gereken ne kadar ayrıntı olduğuna karar verin. (Bu ulaşılması beklenen yetkinlik düzeylerine bağlıdır.)
- Derste kullanacağınız destekleyici malzemelere karar verin. (örn; görsel işitsel araçlar, örnekler, gerçek hayat deneyimleri, bir hikâye, bir şiir veya bir fıkra)
- Öğrencilerin geçmişi, bilgisi ve becerileri göz önünde tutularak katılımı için teknikler belirleyin.
- Öğretim/öğrenim sonucunu değerlendirmek için yöntemlerin taslağını oluşturun.
- Planlamayı veya ders planının uygulanmasını etkileyecek diğer ilgili noktalar ve unsurlar ders planı olarak adlandırılan anlamlı ve faydalı bir şekilde düzenlenir.

Anlatım/Örneklendirmeli Anlatım için İlkeler

Değişmez kurallar yoktur. Her öğretmen ve eğitmen kendi tarzını oluşturur. Başarılı ve başarısız eğitmenlerin gözlemlenmesine yardımcı olur. Unutulmaması gereken bazı noktalar (hedeflere ulaşılması için olabildiğince çok uygun öğretim ve öğrenme ilkeleri uygulayın):

- Oturumun ana konusunu ve hedeflerini açıklayın.
- Ders anlatırken her zaman yazılı notlar kullanın.
- Anlatımınızı ilginç ve faydalı hale getirin.
- Sunumunuzu etkin ve eğlenceli yapmaya çalışın. Heyecanınız, yüz ifadeleriniz, bir dokunuş veya espri ile ilgi uyandırabilirsiniz.
- Basit bir dil ve doğal bir ses tonu kullanın.
- Grupta değil gruba konuşun.

- Göz temasını koruyun ve tepki vermelerine fırsat verecek kadar yavaş konuşun.
- Bir sessizlik, soru veya durumla ilgili bir şakayla monotonluğu bozun.
- Öğrencileri dahil edin ve bilgilerini uygulamaya koymalarını sağlayın.
- Görsel işitsel araçlar kullanıldığı zaman, önceden görsel işitsel araç gereçleri toplayın veya hazırlayın ve test edin.
- Özetleyin.
- Hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını öğrencilere sorun.

Not: Kişisel gelişim ve geliştirilmiş performans konusunda dürüst olan bir eğitmen daha deneyimli bir eğitmenden kendisini gözlemlemesini ve eleştirel yorumlar yapmasını isteyebilir. İmkânlar elverirse eğitmen kendi oturumunu videoya kaydetmeyi planlayabilir ve kendi sunumunu değerlendirmek için kendi başına izleyebilir.

Tartışma

Tanım

Katılımcıların muhakeme güçlerini kullanarak görüşlerini paylaşmak ve sorunları çözmek için etkileşimde bulunduğu bir etkinliktir. İki tür tartışma vardır:

1. Geleneksel (genel grup tartışması): Eğitmen belirli kurallara göre planlı bir şekilde tartışmayı yönlendirir ve kontrol eder.
2. Güdümlü: Üyeler belirli bir sorunu çözmek için konuşur ve gayri resmi olarak konuyu veya yöntemi tartışır.

Avantajlar

Eğer doğru bir şekilde yönetilirse, tartışma:

- Düşüncelerin ve deneyimlerin paylaşılmasına/ alışverişine olanak sağlar.
- Muhakeme gücünü geliştirir.
- Nesnel düşünmeyi geliştirir.
- Başkalarının fikir ve düşüncelerini kabul etmeye ve onlara saygı göstermeye teşvik eder.
- Eğitim alan kişilerin azami düzeyde katılımına olanak sağlar.
- Eğitim alan kişilere, düşünceleri başkaları tarafından kabul gördüğü zaman güven verir.
- Eğitiminin eğitim alan kişilerin konu hakkındaki tutumunu ve bilgisini değerlendirmesine olanak sağlar.
- Tutumları ve kişisel özellikleri geliştirir.
- Anlayış ve işbirliğini geliştirir.
- Yansıtıcı düşünmeyi geliştirir: bir kişi tartışma süresince edindiği yeni bilgiyi göz önünde bulundurarak düşünce zincirini gözden geçirmeyi öğrenir.

Zayıf yönler

- Verimli sonuç elde etmek için alan bilgisi olan bir grup lideri gereklidir.
- Eğitimci tarafından iyi bir şekilde idare edilmezse gürültülü ve başa çıkılmaz olabilir.
- Zaman alır, tartışma için harcanan zaman elde edilen sonuçlara değmeyebilir.
- Eğitim alan kişilerin fikirlerine saldırılırsa ya da fikirleri eleştirilirse onlar için rahatsız edici olabilir.
- Bir ya da iki eğitim alan kişi oturumda baskın olabilir ve diğerlerinin katılımını engelleyebilir.
- Grup lideri zayıfsa ve tartışmayı konu ile ilgili tutamıyorsa bütün ilgililer için zaman kaybı olabilir.
- Grup lideri baskınsa görüş paylaşımı gerçekleşmez.

Kullanım

Tartışma yöntemi şu amaçlarla kullanılabilir:

- “Anında öğrenme” ile şüphelere açıklık getirme ve onları ortadan kaldırma
- Toplu karar alıp sonuca varma
- Görüşleri tartışma ve bilgi paylaşma
- Kararların sorumluluğunu paylaşma
- Belirli etkinlikler düzenleme
- Öğrencilerin bireysel davranışını gözlemleme
- Gruplar arası etkileşim gücünü öğretme
- Eğitim alan kişilerin belirli konularda/meselelerde görüşlerini öğrenme
- Belirli konularda/meselelerde eğitim alan kişinin bilgisinin yoğunluğunu öğrenme
- Bir grupta farklı roller verme becerisini geliştirme (örn; lider, üye, kayıt yapan kişi, gözlemci vb.)

Hazırlık ve Kullanım için İlkeler

Tam planlama çok önemlidir. Eğitimci,

- “Çıktı/Sonuç harcanan zamana değecek mi?” diye sormalıdır.
- “Tartışmanın sonuçları nasıl kullanılacak?”
- Hedefe ulaşıldığından emin olmalıdır. Eğitim alan kişiler konuyu neden tartışmakta olduklarını biliyor mu?
- Konudan bahsetmeli böylece bu, eğitim alan kişiler arasında ilgi uyandırır.
- Eğitim alan kişilerin konuyu küçük gruplar halinde tartışıp tartışmayacağına önceden karar vermelidir. Küçük grupların tartışma sonuçlarını daha büyük bir gruba sunması planlandığında şunlara dikkat edilmelidir:
- Not almak için yazılı materyalleri olmalıdır.
- Küçük grup tartışması için gerekli zaman hesaba katılır.
- Küçük grup tartışması için gerekli zaman verilir.
- Sonuçların anlatılması için gerekli zaman hesaba katılır.

- Uygun olduğu zaman kendine ve katılımcılara roller ve sorumluluklar vermeli ya da grupta kime hangi rol verileceğine karar vermeli, gönüllülere sormalı.
- Verilen roller için yönlendirmede bulunmalı.

Tartışmada Katılımcıların Çeşitli Roller:

Grup lideri:

- Eğitimci ya da eğitim alan bir kişi olabilir.
- Aday gösterilebilir veya seçilebilir.

Grup lideri,

- Tartışmayı düzenler.
- Tartışmanın tartışılmakta olan konunun dışına çıkmamasını sağlar.
- Tartışmaya katılmaya teşvik eder ve bütün eğitim alan kişilerin dahil olmasını sağlar.
- Eğitim alan konuşkan kişilere sınır koyar ve utangaç olanları konuşmaya teşvik eder.
- Gerekli olduğu durumlarda kavramları açıklar.
- Tarafsız ve sabırlı davranır.
- Sorulmadıkça kendi görüşlerini dile getirmez.
- Özetler.

Kayıt tutan kişi:

- Aday gösterilebilir veya seçilebilir, grup lideri bir gönüllüyü çağırabilir veya eğitimci rapor yazmada deneyimli birinin adını vererek görevlendirebilir.

Kayıt tutan kişi şunların kaydını tutar:

- Tartışma notları
- Varsa tartışılan noktaları ve konuları
- Varsa katılımcılara verilen sorumlulukları
- Bir kişi tarafından verilen önerileri
- Kararlar/tavsiyeler vb. için gerekli izleme faaliyeti

Not: Kayıt tutan kişi grup liderinin izniyle tartışmaya katılabilir ve grup liderinin söylediklerini kaydedebilir. Yoksa kayıt tutan kişinin kişisel görüşleri rapora yansıtılmaz.

Grup Üyeleri:

- Tartışmanın başarısının /başarısızlığının sorumluluğunu üstlenir.
- Öneride bulunarak fikirlerini paylaşır, bilgi verir ve öneri alır.
- Samimi ve uygun bir atmosfer yaratır.

- Tartışmada kişiliğin değil fikirlerin yargılanması gerektiğini kavrar.
- Ses tonuyla savunucu ya da küçümseyici bir tavır sergilememelidir.
- Kendisine verilen sorumluluğunun farkında olur.

Gözlemci:

- Ne yapılması gerektiğini bilen biri olmak zorundadır.
- Bütün gruplar için gerekli değildir.
- Grup lideri ve grup üyeleri için ayna görevi görür.
- Kimin, neyi, neden ve nasıl söylediğini gözlemler.
- Kişisel uyumsuzlukları, Ayrılıkçı davranışları, Grubun diğer özelliklerini gözlemler.
- Tartışmanın sonucunu ve grubun başarısını inceler.
- Grubun ya da yalnızca gerektiği şekilde rapordan yararlanacak olan grup liderinin kararlaştırdığı şekilde raporunu sunar.
- Lider tarafından tartışmaya davet edilmediği sürece tartışmaya katkı sağlamaz.

NOT: Tartışma yöntemi zaman ve çaba ister. Bu yöntem sadece moda ya da çağdaş olduğu düşünülerek seçilmemelidir.

Rol Yapma

Tanım

Durumlarla başa çıkma becerisini geliştirme ya da olası işe yarar çözümler arama amacıyla belirli bir durumun ya da sorunun hazırlıksız faaliyetidir. "Sosyo-drama" olarak da adlandırılır.

Avantajlar

- Öğrencilerin "zamanında" düşünme becerilerini geliştirmesine yardımcı olur.
- Eğitim alan kişilerin bir sorunu çözmek için çeşitli yaklaşımları keşfetmesine ve uygulamasına olanak sağlar.
- İletişim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur.
- Öğrenmeyi eğlenceli hale getirir: eğlenceli bir öğrenme etkinliğidir.
- Katılımcıların farklı tutum ve yetilerini ortaya çıkarır.

Zayıf Yönler

- Zaman alır.
- Sadece durumlar için kullanılabilir.
- Öğrencinin bireysel çabasına bağlıdır.
- Bütün konular için uygun değildir.

Kullanımlar/Uygunluk

- Birincil mesleki becerileri geliştirmek için (örn; mesleki gelişim danışmanlığını uygulama)
- Bir durumla başa çıkmak için, farklı yaklaşımlar göstermek için
- Çalışanlar arasındaki sorunlar dahil farklı türde sorunlara çözüm sunmak için
- Gerçek hayatta bir durum üzerinde çalışmadan önce belirli becerileri önceden uygulamak için (örn; öğretmenin nadiren dersine zamanında gelen bir öğrenciyle görüşmesi)

Hazırlık ve Kullanım için İlkeler

- Açıkça tanımlanmış nesneler
- Durumla/sorunla, çeşitli yaklaşımlarla veya olası çözümlerle ilgili kısa yazılı açıklama
- Bireysel bir eylemin özelliklerinin yazılı hali (örn; tarif edilen kişilerin rol tanımı)
- Rol yapma etkinliğinden sonra tartışılacak soruların listesi

Uygulama

Rol yapma etkinliği genellikle aşağıdaki şekilde gerçekleşir:

1. Karakterlerin seçimi—sorun yaratan ve sorunu çözen kişi (örn; katılmak isteyen iki ya da üç katılımcı vardır—rol yapma kabiliyeti önemli değildir).
2. Sorunla nasıl başa çıkılacağı üzerine ipuçları olmadan karakterlere ayrı ayrı talimat verilmesi. Sorun yaratan kişi rolü hakkında ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilebilir, böylece sorunu çözen kişi zorlu bir görevle yüzleşir.
3. Durumu canlandırın. Her şey yolunda giderse araya girmeye gerek yoktur ama bir şeyler “hedefinden saparsa” rol yapma etkinliği bölünebilir.
4. Çok uzun sürmemelidir. (15-20 dakika arası genellikle rol yapma etkinliği için yeterlidir.)

Tartışma rol yapma etkinliğinden sonra eğitimci tarafından yönlendirilmelidir. Diğer eğitim alan kişileri güçlü ve zayıf yönlerini belirtmelidir. Karakterler rolü canlandırırken ne hissettiklerini tartışmalıdır.

Soru Cevap Yöntemi

Tanım

Soruların sorulduğu veya sorulmasının istendiği ve cevaplandığı bir yöntemdir.

Avantajlar

- Eğitimciye eğitimi alan kişilerin bilgilerini ve bilgiyi uygulamada kullanmalarını zamanında değerlendirme imkanı verir.
- İlgi uyandırır ve düşünmeye teşvik eder.

- Cevap için düşüncelerin birleştirilip yorumlanmasına olanak sağlar.
- Kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar.
- Cevaplar doğruysa öğrencinin kafasındaki şüpheleri yok eder.

Zayıf Yönler

Etkili olması öğretmene bağlıdır. Öğretmen şunlara sahip olmalıdır:

- Çabuk ve net düşünme
- Eğitim alan kişilerin cevaplarının ve sorularının göreceli değerlerini değerlendirme becerisi
- Dilde uzmanlık
- Eğitim alanlar için soru anlaşılır değilse hemen başka bir şekilde ifade edebilme yetisi
- Daha çok ayrıntı verirken ve daha derin araştırma yaparken çabuk karar alma becerisi

Kullanımlar/Uygunluk

Soru cevap yöntemi şu amaçlarla kullanılabilir:

- Eğitimden sonra eğitim alanların hafızasını tazeleme
- Öğrenme sırasında kontrol etme
- Önceki öğrenmeleri tekrar etme (gözden geçirme ve düzeltme)
- Eğitim alanların olaylar arasında bağlantı kurma, onları hatırlama ve inceleme yetilerini çabuk değerlendirme

Soru Türleri

İki tür soru vardır:

- Hafıza soruları: Hafızayı test eden veya sadece “hatırlamaya” bağlı sorulardır.
- Düşünce soruları: Eğitim alan kişiyi düşündüren, bilgisini muhakeme ve mantıkla kullanıp bildiklerini uygulamasını sağlayan sorulardır.

Eğitimcinin sorduğu sorular;

- Muhakemeyi ve kavramların sadece öğrenilmemesini, bilginin uygulamada kullanılmasını vurgulamalıdır.
- Amaç odaklı ve makul olmalıdır.
- Net bir şekilde ifade edilmeli, dilbilgisi açısından doğru ve eğitimi alan kişilerin bildiği kavramlar olmalıdır.
- Tek seferde bir fikir içermelidir.
- Cevap önermemelidir.

Eğitimciler;

- Doğal bir tutum içinde olmalıdır.
- Tüm sınıfa hitap etmeli ama tek bir öğrenciye soruyu sormalıdır.
- Cevap için yeterince zaman tanımalıdır.
- Kural olarak soruyu tekrar etmemelidir fakat tekrar ederse, başka kelimelerle ifade etmelidir, böylece soru daha anlaşılır olur.
- Doğru cevabı takdir etmelidir.
- Eğitim alan kişileri cevaplamaya ve karşılığında soru sormaya teşvik etmelidir.
- İpucu vermeden eğitim alan kişileri yönlendirmelidir.
- Eğitim alan kişilere makul muhakeme ile verilen cevaba katılmama hakkı vermelidir.
- Öğrencilerin cevaplarının doğru ve mantıklı olduğundan emin olmalıdır.

Sorulara cevap verirken eğitimci;

- Sorunun amacına hassasiyet göstermelidir.
- Net olmayan cevaplardan kaçınarak dürüst olmalıdır.
- Cevaptan emin değilse bunu kabul etmelidir. (Bu durumda eğitimci cevabı araştırır ve bir sonraki derste veya gerektiğinde daha önce öğrencilere bildirir.)

Not: Pek çok soru önceden hazırlanmalıdır ve ders planına kısaca yazılmalıdır. Uygulamayla öğrenci "ne soracağı", "ne zaman soracağı" ve "nasıl soracağı" ile ilgili beceriler kazanır.

Grup Çalışması

Tanım

Bir grup verilen zamanda ve verilen kaynaklarla belirli bir işi tamamlaması için görevlendirilir. Bu "grup ödevi" olarak da adlandırılır.

Avantajlar

- Grup üyelerinin sorumluluk duygusunu geliştirir.
- İnsan davranışlarını anlamayı geliştirir.
- Eğitim alan kişiler her üyenin gücünden ve kabiliyetinden yararlanmayı öğrenir.
- Grup üyelerine birlikte karar almayı öğretir.
- Görevler küçük gruplara dağıtıldığında, zaman kazandırır.
- Tartışma yönteminin bütün avantajları bunda da vardır.

Zayıf Yönler

- Tam planlama gereklidir.
- Eğitim alan kişi grup çalışmasının amaca uygun kullanımı konusunda alan bilgisine sahip değilse, grup çalışması yararlı bir amaca hizmet etmez.
- Özellikle de alan çalışması dahil edilirse zaman alabilir.

Kullanımlar/Uygunluk

- Daha büyük bir iş daha küçük gruplara bölündüğü ve farklı gruplara verildiği zaman
- Bir konuda farklı bakış açıları gerektiği zaman
- Gruplara bir etkinliği planlama ve uygulama sorumluluğunu üstlenmeleri öğretileneği zaman
- Bilimsel araştırma yöntemi öğretileneği zaman (araştırma, ihtiyaç değerdendirme, durum analizi vb.)

Hazırlık ve Kullanım için İlkeler

Temel ilkeler şunlardır:

- Açıkça tanımlanmış hedefler
- Ayrıntılı planlama
- Eğitim alan kişilerin özenle gruplanması
- Her grubu kendilerinden beklenenler konusunda bilgilendirme
- Hedefe ulaşıp ulaşılmadığına karar vermek için sonucu değerdendirme

Bu yöntemi kullanırken eğitimci, eğitim alanların bazı kişisel özelliklerinin farkında olmalıdır. Gruplar farklı davranır. Nedenleri hem ilginç hem de karmaşıktır. Gruplar arası etkileşim gücü sosyal bilimciler tarafından çalışılmıştır. Pek çok eğitimci bu alanda uzman olmasa da eğitim alan kişilerin etkili bir şekilde çalışmayı öğrenmelerine yardımcı olmak zorundadır. Her katılımcı bir bireydir. Her bireyin kişisel özelliği kendine özgüdür. Eğitim alan kişiler genelde eğitime geldikleri zaman kendi işlerini yaparken büründükleri hallerinden farklı davranırlar. Eğitim süresince gösterdikleri davranışlar kişiliklerini yansıtır.

Eğitim alan bir kişi şöyle olabilir:

- "Baskın" kişi: Grup tartışmalarında baskın olmaya çalışan, genellikle ilk fikrini söyleyen ve diğerlerine kendini dinleten, hükmeden bir ses tonuyla konuşan kişi.
- "Tartışmacı" kişi: Diğerlerinin düşünce ve fikirlerine katılmayan kişi. Bir düşünceye katılsın ya da katılmasın tartışmayı sever.
- "İşbirlikçi" kişi: Her zaman makul ve uzlaşmacıdır, sorun çıkarmayı sevmez ve genelde sorunları ve tartışmaları dağıtır.
- "Fikir veren" kişi: Bu kişi fikirlerini söyler ve genelde grubun işi bitirmesi için gerekli olan rehberliğin sağlanmasına yardımcı olur. Gruba izlemesi için bir yol önerebilir, birinin düşüncelerini yazmasını ve grup çalışmasından duyduğu memnuniyeti göstermesini önerebilir.

Pek çok eğitimci bu tarz kişilerle eğitim verirken karşılaşmıştır. Aslında bunlar eğitimi ilginç, merak uyandıran ve her zaman bir diğerinden farklı bir ders haline getiren kişilik özellikleridir. Pek çok eğitimci "işbirlikçi" ve "fikir veren" kişilerden oluşan 20 kişilik bir grup ister. Fakat yukarıda belirtilen her özellik küçük bir grubun işinin veya ödevinin başarısında veya başarısızlığında rol oynar. Eğitimcinin bu rolleri anlaması için temel şey, eğitim alan

kişileri küçük grup çalışması yaparken sürekli gözlemlemektir, böylece verimli olur. Bu, bir şey söyleme fırsatı veya kimseyi kırmadan “baskın” bir kişinin sürekli konuşmasını engellemeyi başarmak demektir.

Gruplar arası Etkileşim Gücü

- Gözlemleyin! Gözlemleyin! Gözlemleyin! Eğitim alan kişiler küçük grup tartışmalarına dahil olduğu zaman eğitimci grup üyeleri arasındaki etkileşimi sürekli gözlemlemelidir.
- Grup görevi yanlış anlamadıysa veya belirli kişiler grubun verimli olmasını engellemiyorsa grup tartışmalarına müdahale etmeyin.
- Eğer eğitimci bir gruba müdahale ederse, bu “sorun” yaratan kişilere yöneltilmeden dikkatlice yapılmalıdır. Örneğin, eğitimci bir kişinin grup tartışmasında baskın olduğunu gözlemler ve diğerlerinin de düşüncelerini ifade etmelerini isterse, gruba yaklaşarak “Mahmud’un ne düşündüğünü duyalım bir de” veya “Leyla’nın hiç sesini duymadık. Leyla sen ne düşünüyorsun?” diyebilir. Sonra da diğer katılımcılar düşüncelerini söyleyene kadar grubun yanında kalır. Genelde baskın katılımcı mesajı alacaktır ve böylece zor durumda kalmayacak ya da utanmayacaktır.
- Bazen eğitim alan kişiler birinin kabul edilir bir şekilde davranmadığını hissettiklerinde kendileri durumla “baş edebilir.” Eğitimci ders süresince eğitim alan kişilerin “rollerinin” nasıl değiştiğini gözlemleyebilir. Eğitim alan kişiler diğerlerinin davranışlarıyla başa çıkarken, eğitimci bu durumun, kişilerden birini gruptan soyutlama şeklinde olumsuz sonuçlar yaratabileceğinin de farkında olmalıdır. Böyle durumlarda eğitimci kişiyi gruba yeniden dahil etmeye çalışmalıdır.

Grup Üyelerini Değiştirme

İki önemli faydası vardır:

- Grup üyeleri değiştiğinde “etkileşim” de otomatik olarak değişir, bu nedenle eğitim alan kişilerin bir grupta birlikte çalışırken yaşadığı sorunlar farklı kişilerle çalıştıklarında ortadan kalkabilir.
- Grup üyelerini değiştirmek daha çok düşünce ve deneyim paylaşımı sağlar, bu da bazı kişilerin öğrenmesi için etkili olabilir. Eğitimci istediği zaman grup üyelerini değiştirmeye karar verebilir. Her günün başında bazıları yeni gruplar oluşturur. Diğerleri, gruplar verimsiz olduğunda veya grup üyelerinin birbirinden sıkıldığı görüldüğünde değiştirir. Küçük grupların etkileşimini gözlemlemek eğitimin en ilginç yanlarından biridir.

Örnek Olay/Vaka Çalışması

Tanım

Eğitim alan kişiler tarafından sorunların farkına varmak, sorunları incelemek ve çözmek için kullanılan gerçek bir durum ya da inandırıcı bir olaydır.

Avantajlar

- Eğer doğru kullanılırsa eğitimci ve eğitimi alan kişiler için çok eğlenceli olabilir.
- Gerçek hayattan ya da gerçeğe yakın vakalar ve sorunlar çözülmesi için sunulduğundan ilginç olabilir.
- Eğitim alan kişiler sorunları tespit etmeyi öğrenir.
- Eğitim alan kişilerin azami düzeyde katılımına olanak sağlar.
- Eğitimciler öğrencilerin bilgi ve muhakeme gücünü, uygulama kabiliyetini ve becerikliliğini değerlendirmek için bu yöntemi kullanabilir.

Zayıf Yönler

- Zaman alır.
- Bu yöntemi kullanmak beceri ister.
- Uygun bir şekilde kullanılmazsa maliyeti yüksek olabilir.

Kullanım/Uygunluk

- Sorunları tespit etmek için
- Sorunları incelemek için
- Çeşitli çözümler düşünmek için

Hazırlık ve Kullanım için İlkeler

Vaka çalışmasını kullanma planı genelde üç kısımdan oluşur:

- Net bir hedef
- Gerçek hikâye ya da olaylar. Bunlar eğitimci veya eğitim alan kişilerden biri tarafından sözlü olarak anlatılabilir ve diğerleri not tutar. Dergi veya gazetelerden de alınabilir.
- Tartışma ve sorun çözme amacıyla yazılı 4 veya 5 soru.

Bu yöntemi kullanırken:

- Olayın gerçekleştiği ortamı göz önünde bulundurarak ilgili bilgileri verin (örn; hikayedeki karakterler, sosyoekonomik unsurlar, gerçekleşen olay).
- Çözülecek sorunu belirleyin.
- Eğitim alan kişilerin vaka ile ilgili tartışacağı üç veya dört soru belirleyin.
- Eğitimcilerden bir asıl bir de alternatif çözüm önermelerini isteyin.

1.5. Yararlı İpuçları

Bu ipuçları, yeni eğitim alan kişilere sunumlarını daha etkili bir şekilde yapmalarına yardımcı olması için bazı araçlar önermek amacıyla hazırlanmıştır.

1. Dinleyicilerinizin düşüncelerinizi takip etmesine yardımcı olmak için işaretler verin.

Yazarken, paragraflar, başlıklar, italik yazı, satır başı gibi işaretler kullanırsınız. Aynı şeyi konuşurken de yaparsınız. Öğeleri listelediğiniz zaman, her öğeyi sayarak vurgulayın. Örneğin, "Bir sorumlunun ... yapmasının beş nedeni vardır... birincisi... ikincisi...". Dinleyiciye sonrasında ne geleceği konusunda ipucu olarak düşünceler arasında geçiş öbekleri kullanın.

Bazı geçiş örnekleri şunlardır:

- Yeni bir konuya giriş için "Sorunun ipuçlarına bakalım."
- Konuya girerken "Bu önemli bir soruyu akla getiriyor. Neden yönetim...?"

2. Kötü bir başlangıç yapmayın.

Geç kalmak gibi iyi davranış gerektiren durumlar haricinde özür dileyerek başlamak amatörcce bir tutumdur. Özür dilemeniz gerekiyorsa bunu inandırıcı bir şekilde açıklayın. "Neden bugün burada konuşma yapmam istendiğini gerçekten bilmiyorum." diyerek başlayan bir konuşmacı başına iş açar. Dinleyicilerin de aynı şeyi sormasına sebep olacaktır. Alakasız bir espri ya da hikâyeyle başlamayın. Çoğu konuşmacı çok eğlenceli biri haline gelir ve dinleyici "Mesaj neydi?" diye merakta kalır.

3. Sonucu kısa tutun.

Sonucunuz dikkatli bir şekilde planlanmış bir ya da iki cümleden oluşmalıdır. Bir sunumu sonlandırmak için genellikle kullanılan bazı teknikler:

- Temel noktaları kısaca özetleme
- Dinleyicilerin sunulan düşünceleri gerçekleştirebilmesi için yapabileceği bir şeyler önerme
- Beklenmedik bir şekilde sunumu sonlandırmaktan kaçının. Bitirdiğinize dair açık bir işaret vermeden yürüyüp gitmeyin.

4. Dinleyicilerinize karşı tetikte olun.

Grubun beden dilini izleyin. "Kapalı" işaretler (kolları göğsünde birleştirme, başka tarafa dönme, kıpırdanma) genellikle ortamda rahatsız edici bir değişiklik olduğunu gösterir veya olumsuz ipuçlarını fark etmeyi, grubu kontrol etmeyi ve duruma göre hareket etmeyi başaramadığınızı gösterir.

5. Programdaki eğitim alan kişilerle göz temasını sürdürün.

"Dinleyicilerin gözlerine bakamayanlar", onların sizi takip ettiğini gösteren üç ya da dört samimi yüz seçin ve onlara odaklanın. Her gruba baktığınız sürece gruptaki her bireye bakmanıza (bu tercih edildiği halde) gerek yoktur.

6. **Konuşma hızınızı değiştirin.** Neredeyse herkes monoton bir konuşmacının sunumundan rahatsız olur. Bize ses tonumuzu değiştirmemiz söylenmesine rağmen bunu yapmak zordur. Hızını değiştirmek uygulanabilecek daha kolay bir kuraldır. Önemli bir noktaya değinirken yavaş ve kasıtlı konuşun. Ses tonunuzun kendiliğinden düştüğünü fark edeceksiniz. Değindiğiniz bir konuya örnek olarak bir hikâye anlatırken daha hızlı konuşabilirsiniz ve ses tonunuz kendiliğinden yükselir.
7. **Odadaki herkesin sizi duyabildiğinden emin olun.** Buradaki temel kural sesinizi yeterince yükseltmeniz ve böylece en arka sıradaki kişi tarafından sesinizin duyulabilmesidir. Eğitim alan kişilerin birbirlerini duyabilmesine özellikle önem verin. Genelde odada en önde olan kişi size bir şey söyleyecektir fakat odanın arka tarafındaki kişiler yorumu duyamayacaktır. Katılımcıdan daha yüksek sesle tekrarlamasını isteyin veya bu mümkün değilse soruyu ve yorumu siz tekrarlamalısınız böylece herkes duyabilir.
8. **Doğal el kol işaretleri kullanın.** Konuşmanızda kullanmak için el kol hareketleri uydurmaktan kaçının. Akışına bırakın. Örneğin, gruba soru sormak veya sorularını cevaplamak istediğinizde onlara yönelin. Omuzlarınızı kullanarak ve grup tarafından görülebilecek yükseklikte hareketler yapmalısınız. Bir noktaya değinmeden önce el kol hareketlerine başlayın. (Kullandığınız kelimelerin şekil olarak eş değeri olan hareketler kullanmayın. Örneğin, "Ben size üç şeyi hatırlatmak istiyorum." Derseniz, "Ben" derken kendinizi, "siz" derken dinleyicileri işaret etmeyin veya "üç" derken parmaklarınızla göstermeyin. Komedyenler bunu acemi konuşmacılarla alay ederken yapar.)
9. **Elinizi yüzünüze koymaktan kaçının.** Sesinizin çıkışını engelleyen fiziksel duruşların yanı sıra elinizi ağzınızın yakınlarına koymanın psikolojik bir çıkarımı olabilir. Genelde söylediklerinden emin olmayan insanlar bu vücut dilini kullanır. Konuşmacının güvensizliği, dinleyicinin konuşmacıya güveni azaldığı noktada dinleyicilere yayılmaya başlayabilir.
10. **Duraklamaları etkili bir şekilde kullanın.** İnsanların genellikle düşünmek için zaman ihtiyacı vardır. Sunumunuzda özellikle önemli bir noktaya değindiğiniz zaman duraklamalısınız. Mesajınızın sindirilmesine izin verin. Gerçek veya cevabı beklenmeyen sorular sorduğunuzda durun. Grubun birkaç dakika cevabı düşünmesine izin verin. Deneyimsiz sunucu için on saniyelik bir sessizlik on dakika gibi hissedilebilir ama on saniyenin önemli olduğu zamanlar vardır.
11. **Yazının tamamına bakarak konuşmak yerine notlara bakarak konuşun.** Bir konuşmacı yazısını gruba okurken çoğu dinleyici gitmek isteyecektir. ("Neden konuşmanızın bir kopyasını bana vermiyorsunuz, ben kendim okuyabilirim.") Notlara bakarak konuşmak bir yazıyı okumaktan daha doğal görünür. Sunucu "dinleyicilere karşı" değil de "dinleyicilerle" konuşursa, dinleyici daha çok tatmin olur. Notlarınızın takip edilmesinin kolay olduğundan emin olun. Büyük puntolar kullanın veya büyük yazın. Sayfayı notlarınızla doldurmayın. Biraz boş alan bırakın böylece slaytlar ve ayrıca basılmış tabloları kolayca ekleyebilirsiniz, onlar da sizin için not işlevi görebilir. İçeriği iyi bildiğiniz zaman sunumunuzu düzenli bir şekilde sürdürmenize yardım etmek için slaytları kullanabilirsiniz.

12. Kötü alışkanlıklardan kurtulun. Psikologlara göre kötü alışkanlıklarımızı yapmakta olduğumuzun farkında olmadığımız için onları ediniyoruz. Bu nedenle kötü alışkanlıklardan kurtulmanın ilk adımı ne yapmakta olduğunun farkında olmaktır. Ses kaydı, video kaydı veya güvenilir bir meslektaştan geri bildirim rahatsız edici davranışlarınızı tespit etmenize yardımcı olabilir.

Not: Kendinizi beş dakika boyunca o alışkanlığı sürekli yapmaya zorlamak kötü bir alışkanlıktan kurtulmanıza yardımcı olabilen bir tekniktir. Örneğin; bozuk para şingirdatma gibi bir alışkanlığınız varsa, birkaç arkadaşınızı toplayın ve cebinizdeki bozuk paraları şingirdatarak onlara sunum yapın. Yaklaşık bir dakika sonra kendinizi aptal gibi hissedecek ve durmak isteyeceksiniz ama durmayın. Beş dakika boyunca devam edin. Başka bir sefer bir grubun önünde paraları şingirdatmaya başladığınızda ne yapmakta olduğunuzun farkına varacaksınız ve durabileceksiniz. Bir uyarı: fiziksel alışkanlıklardan kurtulurken özellikle kaygı belirtisi olanlar başka bir fiziksel alışkanlık edinmeye eğilimlidir. Burnunuzu kaşımayı istenmeyen bir alışkanlık olarak bırakırsanız, sonraki sunumunuzda dinleyicilerden birinden o alışkanlığın yerine ne koymuş olabileceğiniz konusunda geri bildirimde bulunmasını isteyin. Bu daha çok istenmeyen fiziksel bir alışkanlık olabilir

13. Sunumunuzu asla ezberlemeyin. Göz atmak için not kartlarınızı kullanın. Sunum yaptığınız her seferde aynı kelimeleri ve öbekleri tekrarlamadığınız halde fikirlerin aynı, kelime seçimlerinizin daha serbest ve doğal olduğunu fark edeceksiniz.

14. Alıştırma yapın. Gerçekten eğitim vereceğiniz şartlara benzer şartlarda prova yapın. Odanın büyüklüğü, ışıklandırma, güç sistemi, dinleyiciler için oturma düzeni, sahne kullanımı gibi unsurları oturacak da olsanız ayakta anlatacak da olsanız dikkate alın. Görsel işitsel araçlarınızı kullanarak prova yapın, böylece onları kolaylıkla ve rahat bir şekilde kullanabilirsiniz. Mümkünse birkaç kişiye provanızı dinletin ve onlardan geri bildirim alın. Mümkün değilse, bir ses kayıt cihazı kullanmalısınız böylece en azından kendi sesinizi dinleyebilirsiniz. Provanızın zamanını ayarlayın ve gerekliyse düzenlemeler yapın.

1.6. Kaygıyla Başa Çıkma

Kaygıyla Başa Çıkma ve Sahne Korkusu

Not: Eğer kaygılıysanız, bunu dile getirmeyin. Dile getirirseniz, dinleyiciler kendilerini sizin için endişelenmek zorunda hisseder. Yaygın inanışın aksine bazı kaygılar sizin ve sunumunuz için iyidir. Fakat dinleyicilerin kaygıyı artık cazip bir şey olarak görmediği bir nokta vardır. Onu kararan bir bulut gibi görürler ve bu onları kaygılandırır.

Kaygıyla ve sahne korkusuyla başa çıkmak için:

1. Kaygılı olduğunuzu kabul edin. Bunu olumlu bir etki olarak kullanın.
2. Sunumunuzdan hemen önce hareketli bir yürüyüş yapın. Vücudunuzu dinç ve uyanık tutun.

3. Bacaklarınızı birbirinin üzerine atarak oturmayın. Olumlu bir görüntü oluşturmayabilir ve bacaklarınızdan biri karıncalanabilir.
4. Gerginliğinizin azalmasını kolaylaştırmak için kollarınızı iki yanınızda serbest bırakın.
5. Kollarınız sallanırken kan dolaşımını hızlandırmak için parmaklarınızı gevşek bir biçimde döndürün.
6. Omuzlarınızı kontrol altında tutun. Ne kadar kamburlaşırsanız o kadar gerginleşirsiniz.
7. Yüz kaslarındaki gerginliği azaltmak için çenenizi ileri geri hareket ettirin. Konuşurken ağzınızı genişçe açın.
8. Konuşmaya başlamadan önce yaklaşık bir iki dakika yavaş ve derin nefes alın. Bu vücuda oksijen verir ve stresin azalmasına yardımcı olur.
9. Kendi kendinize "Hadi başlayalım!" veya "Bu çok mükemmel bir sunum olacak." gibi sessiz ve cesaret verici ifadeler kullanın.

BÖLÜM-2

EĞİTİM PROGRAMININ UYGULANMASI

1. Gün

Program akışı:

09:00 - 10:30	Açılış Tanışma, kurallar ve beklentiler
10:30 - 11:00	ARA
11:00 - 12:30	ETKİNLİK: BALON
12:30 - 13:30	ÖĞLE YEMEĞİ
13:30 - 15:00	Slayt 1: Çocuk Koruma: Temel Kavramlar ETKİNLİK: SAMIRA
15:00 - 15:30	ARA
15:30 - 17:00	Slayt 2: Türkiye’de Çocuk Koruma Alanının Yasal ve Kurumsal Çerçevesi
17:00 - 17:30	Değerlendirme

AÇILIŞ, TANIŞMA, KURALLAR VE BEKLENTİLER

Hazırlık:

Tanışma etkinliği, kurallar ve beklentiler için flipchart'ları hazırlayınız. Tanışma için belirli sorular kullanılacaksa, bunları önceden flipchart'a yazınız.

Açılış:

Eğitim programının giriş bölümde eğitimcileri selamlayarak programa başlayınız. Kendinizi tanıtır. Kendinizi tanıtırken; adınız, soyadınız, mesleğiniz, kısaca deneyiminizi paylaşınız. Eğitim süresince eğitimdeki rolünüzü belirtiniz.

Katılımcılarla aşağıdaki bilgileri paylaşınız;

- Eğitim programının genel amaç ve hedefleri,
- Süresi,
- Eğitim programı boyunca paylaşılacak dokümanlar,
- Eğitim ile ilgili lojistik bilgiler (konaklama, ulaşım, kahve araları, vs.)

Tanışma etkinliği:

Genel girişten sonra grup ile tanışınız. Tanışma etkinliği için öneriler aşağıda yer almaktadır.

TANIŞMA OYUNU ALTERNATİFİ 1: "HADİ ANLAT BAKALIM"

Eğitmen katılımcılara ikili olmalarını söyler. Karşılıklı olarak çiftler oturur. Birbirlerine kendilerini tanıtır. Eğitimci belli başlıklar verebilir. 10 dakika süre verilir. 5'er dakika katılımcılar sırayla kendilerini tanıtır. Daha sonra büyük grupta çiftler kendilerini değil, yanındaki kişiyi, sanki kendisiymiş gibi onun ağzından anlatır.

TANIŞMA OYUNU ALTERNATİFİ 2: "TANIŞIYOR MUYUZ?"

Tüm grup katılımcıları ayağa kalkar. Açık alanda her bir katılımcı karışık bir şekilde dolaşarak fonda müzik eşliğinde en çok sayıda katılımcı ile tokalaşır. İsmi, geldiği şehri, mesleğini ve eğitim beklentisini ve kendisiyle ilgili ilginç bir özelliği söyler. Daha sonra karşısındaki katılımcı da aynı şekilde kendini tanıtır. Eğitimci daha sonra müziği durdurur ve katılımcılar yerlerine geçerler. Genel grupta eğitimci 'en çok sayıda isim hatırlayan kim? En ilginç özellikler hangileri? En uzaktan gelen katılımcı kim?' gibi sorular sorar. Grup bu şekilde tanışır.

Beklenti ve Kurallar:

Gruba iki farklı renkte yapışkan kağıt dağıtınız.

Katılımcılardan eğitim ile ilgili beklentilerini ve uyulması gereken kuralları farklı renkteki kağıtlara ayrı ayrı yazmalarını isteyiniz. Daha sonra yazdıkları kağıtları flipchart tahtasına yapıştırmalarını isteyiniz.

Katılımcılar tarafından yazılan beklentileri genel olarak toparlayarak büyük grup ile paylaşınız. Eğitim sonunda beklentiler bölümüne bunlara yeniden değinileceğini ifade ediniz.

Eğitimde uyulması gereken kuralların; 'eğitim ortamının sağlıklı olması amacıyla belirlenmesi gerektiğini' belirtiniz. Ancak katılımcılar bir kural belirtmek istemezse, siz bazı noktaların altını çiziniz.

Önerilen kurallar;

- Katılımcıların telefonlarının sessize alınması,
- Aynı anda tek katılımcının konuşması,
- Katılımcıların yaptıkları paylaşımlara saygı duyulması, kişiliği hedef alan yorumların yapılmaması,
- Katılımın yüksek olması,
- Eğitim ortamında dikkati dağıtacak kişisel konuşmaların yapılmaması,
- Mümkün olduğunca program hedef ve amaçları ilgili paylaşımların yapılmasına özen gösterilmesi,
- Kahve ve yemek aralarına uyum gösterilmesi

ÇOCUK KORUMA – TEMEL KAVRAMLAR

Sunum:

Slayt 1: Çocuk Koruma: Temel Kavramlar

Etkinlik 1: Balon Oyunu (İlk bölümde uygulanacak bu oyun ile çocuk koruma konusuna giriş yapılacaktır.)

Etkinlik 2: Samira (yönerge aşağıdadır)

Öğrenim Hedefleri:

✓ Çocuk koruma alanı ile ilgili temel kavramları tartışmalarını sağlamak

Kapsam:

- Çocuğun Tanımı – Korunma İhtiyacı Olan Çocuğun Tanımı
- Çocuk Koruma ile İlgili Temel Kavramlar
- Çocuk Koruma Yaklaşımları

Temel Kaynak Kitaplar ve Belgeler:

Katılımcı sayısı kadar hazır olduğundan emin olun.

- Acil Durumlarda Çocuk Koruma Eğitimi Katılımcı El Kitabı
- İnsani Yardım Çalışmalarında Çocuk Koruma'ya Yönelik Asgari Standartlar
- Çocuk Hakları Sözleşmesi

Uygulama ve Arka Plan Bilgisi:

TEMATİK ETKİNLİK 1: BALON OYUNU

Etkinliğin Hedefi	Katılımcıların bu oturumun ardından: Çocuk koruma alanındaki anahtar aktör /grupları açıklayabilmeleri; Dört temel istismar türünü tanımlayabilmeleri; Çocukların neden korunmaları gerektiğini açıklayabilmeleri hedeflenmektedir.
Öğrenme Çıktıları	Katılımcılar birey ve örgütlerin çocuk koruma konusunda neden sorumluluk üstlenmeleri gerektiği konusundaki farkındalıklarını artıracaklardır.
Duygusal Çıktılar	Katılımcıların çocukların kendilerini güçsüz, zayıf ve pek çok şeyden mahrum hissettiklerinin farkına varmaları beklenebilir. Çocukların neler hissedebileceği aktarılmalı ancak yürütülecek çalışmaların 'hak temelli' olduğu vurgulanmalıdır. Oyunlar aracılığıyla önemli bilgi/mesajların öğrenilebileceğini fark etmeleri sağlanabilir.
Süre	45 dakika
Yöntem	Öğrenmeye izin verin: Bu etkinlik rasyonelliğin yanı sıra doğrudan duygulara da hitap ettiği için katılımcıların hislerini ifade edebilecekleri kadar süre ayırmayı ihmal etmeyin; aceleye getirildiği hissi yaratmayın. Tartışmalar ve paylaşılan duygular çoğaldıkça öğrenme de artacaktır. İçselleştirme: Etkinlik katılımcıların karşılaştıkları, özellikle de karmaşık özellik taşıyan entelektüel bilgiyi içselleştirmeleri için iyi bir fırsat oluşturacaktır.
Malzeme	Katılımcıların ¼'üne yetecek sayıda şişirilmiş balon ve yeter miktarda ip
Lojistik	İlk bölümü oluşturan Balon Oyunu için sandalyeleri kaldırın. Sandalyeleri yeniden yerleştirmeye çalışmak duygusal tepkilerin zayıflamasına neden olabileceği için tartışmaları katılımcıların yere oturarak yapmalarını sağlayın.

Etkinliğin adımları:

1. Katılımcılara bir oyun oynayacağını söyleyin ve dört gruba ayırın. Her gruba yönergelerini diğer grupların duyamayacağı şekilde verin.
 - Grup 1: Balonları diz kapaklarına bağlar. Bu gruptakilere herhangi bir yönerge verilmez.
 - Grup 2: Balonu olan gruptan bir kişinin yanında ayakta durur. Yalnızca bir kişiyi koruyabilir. Koruduğu kişiyle konuşmalarına izin verilmez.

- Grup 3: Olabildiğince kısa sürede bütün balonları patlatmaları istenir. Bunun için istedikleri her şeyi yapabilirler.
- Grup 4: Olanları izler.

Not: 1,2 ve 4 nolu gruptakilere oyunun amacını (yani balonların patlatılacağını) söylemeyin. Bu bilgi yalnızca 3 nolu grupta vardır. Oyunu bir düdük çalarak ya da "Oyun başladı" diyerek başlatın. Bir ya da iki dakika süreyle grupların oyunu oymalarına izin verin.

2. Geri bildirim: 1, 2 ve 4 nolu grup üyelerine sırayla kendilerini nasıl hissettiklerini 4 nolu gruptakilere ise ne gözlemlediklerini sorun

Olası yanıtlar:

- Grup 1: Korktular; ne olup bittiğini anlamadılar; kendilerini mağdur ve çaresiz hissettiler.
- Grup 2: Neler olup bittiğini bilmedikleri ve çabaları işe yaramadığı için sinirlendiler; hazırlanmaya vakit bulamadılar; yanında durdukları kimseyi koruyamadılar çünkü saldırganlar bir plana göre davranıyor gibiydiler; korumaya çalıştığım kişi benden uzaklaştı; koruyabileceğimi düşünmüştüm ama bunu gerçekleştiremedim.
- Grup 3: Çocuk oynacağı gibiydi; bütün balonları kolayca patlattık; denetim bizdeydi
- Grup 4: 2 nolu grup neden organize değildi? Siz neden müdahale etmediniz?

3. Katılımcılardan çocuk koruma konusunu düşünüp dört grubun kimleri simgelediğini bulmalarını sorun:

- Grup 1: Korumamız altında bulunan çocuklar.
- Grup 2: Çocukları korumak için çaba gösteren yetişkinler ve çocuk koruma yasaları
- Grup 3: Çocukları taciz etmek için her fırsattan yararlanan, çocuklara ve haklarına saygı göstermeyen yetişkinler. Plan yapmak için yeterince süreleri vardır. Diğer insanlardan farklı görünmezler. Tacizcilerin farkedilebilir bir profilleri genellikle yoktur.
- Grup 4: Yaşananları izleyip hiçbir şey yapmayan yetişkinler

4. Katılımcılarla balonların patlatılmasını önlemek için ne yapılması gerektiğini tartışın

- Grup 1: Neler olup bittiğini bilmeleri gerekir; saldırganları durdurmak için belirli bir stratejiye ve beceriye ihtiyaçları vardır.
- Grup 2: Neler olup bittiğinin farkında olmaları; tek tek bireyler değil, bir grup olarak çocukları korumaları; 3. Grubun taktiklerini bilmeleri gerekir
- Grup 3: Başlangıçta sandıkları kadar rahat hareket edemeyeceklerini bilmeleri gerekir.
- Grup 4: Kendilerinin de duruma müdahale edip çocukların korunması konusunda katkı sağlayabileceklerini anlamaları gerekir.

5. Katılımcılardan bu oyunu çocuk koruma bağlamı içerisinde değerlendirmelerini ve çocukların korunması için dört grubun ne yapmaları gerektiğini düşünmelerini isteyin. Görüşleri bir havuzda toplayın

Çocuklar: Kendilerini korumalarını sağlayacak becerilere; onları dinleyecek yetişkinlere, yetişkinlerle iletişim kurmaya ihtiyaçları var.

Koruyucular: Etkili olabilmek için birlikte çalışmaları gerekir. Örn. Çocuk korumayı hedefleyen örgütlerle; yasaların ne olduklarını ve nasıl uygulanmaları gerektiğini bilmeye; çocuklarla iletişim kurmaya; ne tür tacizlerin yaygın olarak yaşandığını ve çocuklar açısından risk faktörlerinin ne olduğunu ve de tacizcilerin nasıl insanlar olduklarını öğrenmeye ihtiyaçları vardır.

Tacizciler: Hareketlerinin kabul edilemez olduğunu, daha fazla tacizde bulunmalarını önlemek için yardım alabileceklerini, çocuklarla olan etkileşimlerinin sorumluluğunun kendilerinde olduğunu, çocukların savunmasız olmadığını bilmeleri gerekir.

İzleyiciler: Çocuk tacizinin ne olduğunu ve bu konuda neler yapabileceklerini bilmeleri; çocukları koruyan yasalar ve örgütler bulunduğunu; çocuklara ailelerine; tacizcilere ve onların yakınlarına yardım edebilecek kuruluşların var olduğunu öğrenmeleri gerekir.

6. Katılımcılardan çocukların korunmasını gerektiren nedenleri düşünmelerini isteyin ve bunları bir flip chart'a yazın.

Katılımcılara, 'Niçin çocukları korumalıyız? Çocukların neden korunmaya ihtiyacı vardır?' gibi sorular yönelterek katılımcıların tartışmasını sağlayınız.

7. Bu gerekçelerin üç kategoride yer alabileceğini söyleyin: çocuk hakları, ahlaka ve inanca / dine dayalı gerekçeler.

Çocuk hakları – korunma hakkı yasalarla net biçimde belirlenmiştir ve hayatta kalma ve topluma katılma haklarıyla doğrudan bağlantılıdır.

Ahlaki gerekçeler – İnsani krizlerden etkilenenlerin neredeyse yarısını çocuklar oluşturduğu için görmezden gelmemiz mümkün değildir. Kurum, kuruluş ve insani yardım örgütleri kamuoyuna kendilerini tanıtırken sıklıkla çocuklar üzerinden mesaj verirler; dolayısıyla, çocukların ihtiyaçlarını gidermeye çalışmak hem yasal hem de ahlaki bir tutumdur.

İnanca dayalı gerekçeler – bütün büyük inanç ve din sistemleri çocukların korunması ve onlara saygı gösterilmesini gerektiren anlayışa sahiptir.

Oturumun kapanışı

Katılımcılarla oturumun hedeflerini gözden geçirin ve önemli noktaları belirginleştirin.

Oturumun ardından ara verin.

Aranın ardından Sunum 1 ile devam edin.

Sunum 1: Çocuk Korumaya Giriş: Temel Kavramlar

Sunumu ilk bölümde yapılan balon etkinliği ile ilişki kurarak aktarınız. Sunum boyunca katılımcılar ile 'temel çocuk koruma kavramları' üzerinden değerlendirmeler yapılacağını vurgulayınız.

Bu slaytta çocukların hedef kitlesi olarak ne kadar geniş bir kitle olduğunu vurgulayınız.

Acil koruma kapsamında değerlendirilen nüfuslar içerisinde çocukların büyük bir yer kapladığını, daha da fazla korunma ihtiyacı içinde olduklarını vurgulayınız.

Arkaplan bilgisi:

Slaytta yeralan veriler UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), Global Trends, 2011 raporundan alınmıştır.

Sığınmacı: Kendi ülkesinden, savaş, öldürülme tehdidi, din, dil, ırk gibi sebeplerle güvenlik tehdidi altında olmak gibi farklı sebeplerle kaçarak başka bir ülkeye sığınmak için başvuruda bulunanları kapsar. İş bulmak ya da yaşamını başka ülkede sürdürmek amacıyla 'göçmen' olarak başka ülkede bulunanları kapsamaz.

Vatansız: Her hangi bir ülke vatandaşı olmayanlar anlamındadır. Türkiye'de 'geçici koruma altında' bulunan Suriyeliler 'vatansız' değillerdir.

Ülke içinde yerinden edilenler (Internally Displaced Persons): "ülkesinde yerinden edilmiş kişiler"; Nisan 1998'de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na sunulan Ülkesinde

Yerinden Edilmiş Kişilere İlişkin Kılavuz İlkeler'inin (Kılavuz İlkeler) giriş bölümünde; zorla ya da zorunda kalarak evlerinden veya sürekli yaşamakta oldukları yerlerden, özellikle silahlı çatışmaların, yaygın şiddet hareketlerinin, insan hakları ihlallerinin veya doğal ya da insan kaynaklı felaketlerin sonucunda veya bunların etkilerinden kaçınmak için, uluslararası düzeyde kabul görmüş hiçbir devlet sınırını geçmeksizin kaçan ya da bu yerleri terk eden kişiler ya da kişi grupları.» olarak tanımlanmıştır.

Çocuk Kimdir?

- Kimin çocuk, ergen ya da genç olarak kabul edildiği konusunda evrensel olarak belirlenmiş tanımlamalar yoktur. Biyolojik yaş tanımlama yapmak için yeterli değildir.
- Çocukluk olgusu farklı ortamlarda çok farklı biçimlerde anlaşılabilir. Yalnızca fiziksel ve ruhsal gelişimi değil ayrıca sosyal ve kültürel ortamı da göz önünde bulundurmak gerekir.
- Çocuklar ve ergenler başkalarına olan bağımlılıkları nedeniyle özellikle savunmasız durumdadır; ancak sahip oldukları potansiyeli önemsemek gerekir.
- Çocuğu merkeze alan bir durum analizi, belirli koşullardaki çocukların ihtiyaçlarını belirlemek ve karşılamak açısından önem taşır.

UNICEF

unicef

Bu slaytta öncelikle sadece 'çocuk kimdir' başlığını kullanarak (slaytın geri kalanını açmadan), katılımcılara 'çocuk kimdir' sorusunu yönelterek yanıtlamalarını isteyiniz. Slayttaki bilgileri paylaşınız.

Çocuk kavramının kültürden kültüre ya da zaman içerisinde değişebileceği, fakat uluslararası hukuktaki tanımı kullanacağımızı vurgulayınız.

Eğitim programı boyunca aktarılan bilgilerin 'hukuk temelinde' katılımcılar ile paylaşılacağını vurgulayarak bir sonraki slayta geçiniz.

Çocuk Kimdir?

- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) Madde 1: 'Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan'
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (2005): 'Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi'
- Türk Medeni Kanunu: 'Evlenerek ergin olduğu onaylansa dahi 18 yaşını doldurmamış kişiler'

UNICEF

unicef

Yansıda yer alan çocuk tanımlamalarını paylaşınız.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dünyada en çok imzalanan uluslararası sözleşme olduğunu vurgulayınız. Türkiye dahil 196 ülkenin imzaladığını vurgulayınız.

Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Medeni Kanunu tanımlarında geçen 'ergen' ifadesi ile ilgili açıklama: Mahkeme, çeşitli sebeplerle 18 yaşından küçük bir kişiyi ergin kılabilir. Böylece kişinin yetişkinlerin sahip olduğu yasal haklara sahip olması söz konusudur (örneğin devlet memuru olabilmek). Fakat Türk Medeni Kanunu'nda mahkemece ergin kılınsa bile 18 yaşını tamamlamamış kişinin halen 'çocuk' olarak kabul edildiğini vurgulayınız.

- **Koruma nedir?**
- **Korunacak olan kim?**
- **Kime ya da neye karşı korunacak?**
- **Kim koruyacak?**

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENLİK

unicef

Çocuk Koruma Kavramı

Çocuk Koruma kavramı çocukların şiddet, istismar ve sömürden korunması durumunu ifade eder.

Şiddet, istismar, sömürü ve ayrımcılığın önlenmesi amaçlı etkinlikler;

- Tüm düzeylerdeki sorumlular tarafından,
- Sağlık, eğitim, su ve sanitasyon gibi temel sektörlerde,
- Medya, polis, adalet çalışanları, özel sektör temsilcileri gibi diğer bütün paydaş ve aktörlerle birlikte gerçekleştirilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENLİK

unicef

Çocuk koruma kavramını netleştiriniz.

Yansıda yer alan istismar kavramı ve istismar türleri daha sonra tanımlanacaktır. Yansıda yer alan 'su ve sanitasyon' sektörleri ile ilgili açıklama: Sağlıklı içme suyu, temiz ve güvenilir gıda ve hijyen koşullarının sağlanmasıyla ilgili çalışmaları içeren sektördür. Daha çok afetler sonrasında, kalkınmakta olan ülkelerde ve kırsal kesimler için önemli bir ihtiyaç alanı olarak ortaya çıkar. Bu koşulların bulunmadığı eğitim ortamlarında özellikle üzerinde durulmasına gerek yoktur.

Çocuk Koruma Kavramı

Çocukların ihmal ve istismardan korunması veya ihmal ve istismarın durdurulması amacıyla üstlenilen sorumluluk ve faaliyetleri tanımlayan terimdir.

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk (SHK 2828);

- a. Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede,
- b. İhmal veya istismar edilmiş,
- c. Suç mağduru,
- d. Ana veya babasız, ana ve babasız,
- e. Ana veya babası veya her ikisi de belli değil,
- f. Ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilmiş,
- g. Fuhuş, dilencilik, alkolü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen,
- h. Suça itilen çocuklardır.

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENLİK

unicef

Korunma ihtiyacı olan çocuk kavramını netleştiriniz.

Suça itilen çocukların da korunma ihtiyacı olan çocuk kavramı altında değerlendirildiğini vurgulayınız. 'Suçlu çocuk' kavramını kullanmamak gerektiğini, çocukların suça 'sürüklendiğini' vurgulayınız.

'Çocuk koruma yaklaşımı' kavramını netleştiriniz.

Çocuk koruma yaklaşımında koruyucu bir çevre oluşturmanın amaçlandığını vurgulayınız. Çocuk koruma yaklaşımının insan hakları temelli bir yaklaşım olduğunu vurgulayınız. Çocuk koruma yaklaşımında çocukların potansiyelini geliştirmenin önemini vurgulayınız.

'Çocuk Koruma Yaklaşımı'

'Çocukların korunması tüm ülkeleri ilgilendiren bir meseledir. Çocuk koruma yaklaşımı;

- kız ve erkek çocukların şiddetten ve istismardan uzak olduğu,
- geçersiz sebeplerle aileden ayrılmalardan önlenmesi,
- kanunlar, hizmetler, davranışlar ve uygulamalar sayesinde çocukların korunmasızlığının en aza indirilmesi,
- bilinen risk faktörlerinin ortadan kalktığı ve çocukların zorluklar karşısında güçlendiği koruyucu bir çevre oluşturmayı amaçlamaktadır.

İnsan haklarını temel alan bu yaklaşım, önleme konusuna dikkat çekmekte; çocukların korunmasına yönelik ulusal kapasiteyi güçlendirerek yardımların etkinliğini arttırmaktadır.

Sonuç olarak, bu yaklaşım çocukların üstlendikleri rol ve sahip oldukları gücü koruyucu çevrenin güçlendirilmesinde önemli faktör olarak görmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENLİK

unicef

Çocuk Koruma Alanları

- Birincil bakıcıların kaybolması / kaybedilmesi
- Bakıcılarından Ayrılan ya da Kaybolan Çocuklar
- Afet ya da çatışma dolayısıyla yaralanmalar ve hastalıklar
- Irk, dil, din, kültür, sosyal statü, sağlık durumu, cinsel yönelim, cinsel kimlik yüzünden ayrımcılığa uğrama
- Toplum içinde ya da insani yardım çalışanları tarafından istismar
- Savaş güçlerine katılma
- Kaçakçılık / Sömürü
- Yetimhanelere yerleştirilme
- Okuldan ayrılma
- Çocukları güvende tutan aktivitelerin eksikliği
- Temel hizmetlerin eksikliği
- Çocuklar tarafından yönetilen evler...

UNICEF

unicef

Bu yansıya geçmeden önce Samira ile ilgili VIDEOYU GÖSTERİNİZ

Video'yu izledikten sonra katılımcılara şu soruyu yöneltiniz:

Samira hangi bakımlardan korunma ihtiyacı duyuyordu? Ne gibi risklerle karşı karşıya idi? Katılımcılardan yanıtları aldıktan sonra yansıya geçiniz. Çocuk koruma alanlarını yansıdaki gibi tek tek belirtini

Çocuk Koruma Alanlarına İlişkin Temel Tanımlar

Çocuk İstismarı Nedir?

Cinsel istismar dahil olmak üzere, her türlü fiziksel veya ruhsal şiddet, kötü muamele veya sömürü.

Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, her hangi birinin bir çocuğu veya genci kastli olarak yaralaması ya da yaralamakla tehdit etmesi durumudur. Çocuğa tokat veya yumruk atmak, çocuğu veya genci sarstmak, vurmak, yakmak, itmek veya çekistirmek fiziksel istismar unsurlarıdır. Fiziksel istismar sonucunda, çocuğun vücudunda, şişme, kesik, yanık veya kırık şeklinde yaralar görülmektedir.

UNICEF

Çocuk Koruma Alanlarına İlişkin Temel Tanımlar

Duyusal İstismar

Duyusal istismar, sürekli olarak çocuğun veya gencin kendine saygısını zedeleyecek davranışlara maruz kalması durumudur. Bu bağlamda, takma adlar, tehdit, dalga geçme, gözdağı verme ya da çocuğu veya genci dışlama duygusal istismar unsurlarıdır.

Cinsel İstismar

Cinsel istismar, çocuk veya genci daha büyük bir çocuk, genç veya yetişkin tarafından, bulundukları yerdeki reşitlik yaşı gözetmeksizin kendi cinsel dürtüleri veya arzulan doğrultusunda kullanılmasıdır. Cinsel istismar, cinsel temas içeren veya temas içermeyişi halinde çocuğu tehdit ve pornografiye maruz bırakan davranışlar şeklinde görülebilir.

UNICEF

Çocuk Koruma Alanlarına İlişkin Temel Tanımlar

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü

Çocukların para karşılığı ya da ticari bir çıkar amacıyla cinsel açıdan istismar edilmesi veya sömürüye maruz kalması durumudur. Çocuklara Ticari Cinsel Sömürünün yaygın örnekleri, çocukların fuha zorlanması, çocuk pornosu çekme amacıyla sömürülmesi ya da çocuklara yönelik seks turizmine sürüklenmesidir.

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü giderek artan küresel bir sorun haline gelmekte ve gelişmekte olan ülkelerdeki milyonlarca çocuğun hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

İhmal

İhmal, çocuğun yemek, giyinme, barınma ve gözetim gibi temel yaşam gereksinimlerinden çocuğun sağlık durumunu ve gelişimini tehlikeye atacak derecede mahrum bırakılmasıdır.

UNICEF

Yukarıdaki yansılardaki tanımları aktarınız.

Çocuk Koruma Çerçevesi

6 Temel Hedef:

1. Çocuklar yaşadıkları, eğitim gördükleri ve oynadıkları alanlarda **güven** içerisinde olmalıdır
2. Koruma programlarına çocukların **katılımı** sağlanmalıdır
3. Çocukların **çocuk dostu uygulamalara** erişimleri sağlanmalıdır

UNICEF

unicef

Slaytta yer alan 6 temel hedefi katılımcılara aktarınız.

2'nci maddede yer alan 'çocukların katılımı'nın nasıl sağlanabileceği ile ilgili örnekleri tartışınız.

3'üncü maddede yer alan çocuk dostu uygulamalar hakkında çıkılama: çocukların hak ve katılımını gözetken uygulamalardır. (Yalnızca çocuk oyun alanlarının bulunması anlamına gelmez.)

Çocuk Koruma Çerçevesi

4. Çocuklar **resmi kayıt** altına alınmalıdır
5. **Özel desteğe** ihtiyaç duyan çocuklara destek verilmelidir
6. Çocukların **yüksek yararı**nı sağlayacak kalıcı çözümler bulunmalıdır

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENCE

unicef

Hizmetlerden faydalanabilmek için çocukların resmi kayıt altına alınmasının önemini vurgulayınız.

Özel desteğe ihtiyaç duyabilecek çocukların kimler olabileceğini katılımcılara sorunuz.

Örneklendiriniz. (ailesinden ayrı düşmüş çocukları, engelli çocuklar gibi)
Çocuğun 'yüksek yararı' kavramı ile ilgili açıklama: çocuğun 'üstün yararı' kavramı da aynı anlamda kullanılır. 'çocuk için en iyisi, çocuğun esenliği' anlamlarında kullanılmaktadır.

Hem Önleme Faaliyetlerini + Hem de Müdahale Etkinliklerini

HEDEF ALIRLAR

Millî Eğitim Bakanlığı
GÜVENCE

unicef

Çocuk koruma alanında önleme ve müdahale etkinliklerinin eşit derecede önemli olduğunu vurgulayarak bitiriniz.

TEMATİK ETKİNLİK 2: SAMİRA'NIN HİKAYESİ

Hazırlık:

Etkinlik için 14 sandalyeyi yuvarlak şekilde salona yana yerleştiriniz. Bir yumak ve 14 karta yazılmış karakteri hazır halde tutunuz.

Etkinlik senaryosu:

Samira'nın annesi Samira'da son zamanlarda değişiklikler farkederek; daha içine kapanık, daha ürkek olduğunu görür. Kızının durumundan endişe duyan anne, kızıyla konuşmaya çalışır.

Samira günler sonra annesine bir adam tarafından taciz edildiğini, adamın ona yardım edeceğini söyleyerek okulunun karşısındaki inşaatı götürüp kendisine tecavüz ettiğini söyler. Adamı daha önce mahallede birkaç kez gördüğünü, adamın kendisini yardım kuruluşu çalışanı olarak tanıttığını söyler.

Anne endişeli şekilde kızına yardım etmek için ne yapacağını düşünür. Ne yapacağını bilmiyordur. Aklına hemen yakınlardaki karakola gidip jandarmayı bilgilendirmek gelir. Ancak jandarmaya derdini anlatamayacağından, komşularının bu durumu duymasından, kızına kimsenin inanmayacağından korkar. Ancak günler geçtikçe ne yapsa da kızına ulaşamayınca; kızının çok korktuğunu gördükçe gidip birşeyler yapma ihtiyacı duyar. Etrafta dolaşan sapığın bir an önce güvenlik görevlilerine bildirilmesi gerekir.

1. **ANNE** bunun için nereye gideceğini, kime başvuracağını bilemez.
2. Samira ile yakından ilgilenen **ÖĞRETMENİNDEN** yardım alacağını düşünür ve **ÖĞRETMENE** gider. **ÖĞRETMEN** duydukları karşısında çok üzülmüştür, bir an önce birşey yapmak ister. Ancak o sadece bir öğretmendir. En doğrusu okulun **REHBERLİK SERVİSİNE** bunu anlatmak der.
3. Öğretmen Samirayı da alıp **REHBERLİK SERVİSİNE** giderler. Rehber öğretmen konuyu hemen yetkililere bildirmek gerektiğini, ama önce **OKUL MÜDÜRÜNÜ** bilgilendirmeleri gerektiğini söyler.
4. Samirayı da alıp birlikte **OKUL MÜDÜRÜNE** giderler.
5. Okul müdürü Samira'nın hikayesini dinler ve hemen **JANDARMAYI** arar.
6. Jandarma okula gelir. Olayı dinler ve böyle olaylarla **ÇOCUK POLİSİNİN** ilgilendiğini söyler. Samira'yı alıp çocuk polisine gider.
7. Polis Samira'nın ifadesini aldıktan sonra **SAVCIYI** bilgilendirir.
8. Savcı Samira'nın ifadesinin **Sağlık Bakanlığı'na bağlı Çocuk İzlem Merkezi'nde** alınması gerektiğini söyler. Samira yaşadıklarını tanımadığı insanlara anlatmaktan, ona inanmayan bakışlardan duyduğu üzüntüden çok yorgun düşmüştür. Biran önce bu bitsin ister.
9. Samira Çocuk İzlem Merkezi **ÇİM'e** getirilir. **ÇİM** personeli Samira'nın ifadesini merkezde alır. Samira'nın ne kadar büyük bir travma yaşadığını görür. Sadece adli surecin değil, Samira'nın evdeki ve okuldaki yaşantısının da takip edilmesi, ona destek sağlanması için **Aile ve Sosyal**

Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü'nü bilgilendirir ve Samira için bir psikososyal destek çalışması başlatmak ister.

10. ASPB personeli, mültecilik başvurusu devam ettiği için konu ile ilgili Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ni (**BMMYK**) bilgilendirir.
11. BMMYK, o ilde bulunan çocuk dostu alanlardan yararlanması için Samira ve ailesini **UNICEF**'e yönlendirir.
12. UNICEF, Samira ve ailesine en yakın çocuk dostu alandan sorumlu **sivil toplum** kuruluşunu bilgilendirir.
13. Çocuk dostu alandaki **sivil toplum kuruluşu çalışanı** Samira ile ilgili bilgileri takip etmek için OKUL İDARESİ ile görüşür.
14. **Okul Müdürü**, okulunun yakınlarında böyle bir olayın meydana geldiğine dair haberin bu kadar yayılmasından çok huzursuz olmuştur. Bu olayın diğer öğrencileri de kötü etkileyebileceğini söyleyerek **Samira'nın annesine** kızlarını başka bir okula göndermesini önerir.
15. Anne çocuğu ile ilgili somut adım atılmadığından şikayet edip savcıya gider. **SAVCI** durumun adli bir surec olduğunu ve **HAKİM** in kararının ardından adımlar atılacağını belirtir.

Değerlendirme: Grup ile aşağıdaki konuların tartışıldığından emin olun:

- Her kişi ve kurumun rol ve sorumluluklarının net şekilde belirlenmesinin önemi
- Standart hizmetler sağlamanın önemi
- Hizmet sağlamaktan sorumlu organizasyonların bazen hizmetleri sağlarken yarardan çok zarar getirebileceği
- Çocuğun bu süreçte birçok kez başına gelen olayı anlatmak zorunda bırakıldığı

Katılımcılara kendi organizasyonlarının böyle bir durumda neler yaptığını sorunuz, bir mevzuat var mı, uygulamalar nasıl oluyor, değerlendiriniz.

Etkinliğe katılan kişilere teşekkür ediniz.

Çocuk koruma kavramını netleştiriniz.

ÇOCUK KORUMA – YASAL ve KURUMSAL ÇERÇEVE

Sunum:

Slayt 2: Türkiye’de çocuk korumanın yasal ve kurumsal çerçevesi

Öğrenim Hedefleri:

✓ Türkiye’de çocuk koruma alanı ile ilgili temel mevzuatı ve ilgili kurumları tanımak

Kapsam:

- Türkiye’de Çocuk Koruma Alanını Belirleyen Yasal Çerçeve
- Türkiye’de Çocuk Koruma Alanında Çalışan Kurumlar ve Görevleri

Temel Kaynak Kitaplar ve Belgeler:

Katılımcı sayısı kadar hazır olduğundan emin olun.

- Çocuk Koruma Kanunu

Uygulama ve Arkaplan Bilgisi:

Sunum 2:

Türkiye’de çocuk koruma alanının yasal ve kurumsal çerçevesi

Bu bölümde Türkiye’de çocuk koruma ile ilgili yasalar ve kurumlardan söz edilecektir. Ek olarak Türkiye’de evlenme ile ilgili kanun ve koşullar anlatılacaktır.

Sunum temel olarak 4 bölümden oluşmaktadır:

1. Türkiye’de çocuk koruma ile ilgili temel mevzuat ve temel kavramlar
2. Çocuk İzlem Merkezleri hakkında bilgi
3. Türkiye’de evlilik ile ilgili mevzuat ve temel kavramlar
4. Türkiye’de çocuk koruma alanının temel görünümü, ilgili kurum ve koordinasyon mekanizmaları

Sunum esnasında ara verilmesi gerekirse, bu bölümler gözetilerek ara verilebilir.

Türkiye’de çocuk koruma ile ilgili temel mevzuat ve temel kavramlar

Türkiye’de Çocuk Koruma Alanını Belirleyen Temel Mevzuat

- Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK)
- Sosyal Hizmetler Kanunu (SHK)
- Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına dair Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (ÇKK Yönetmeliği)
- Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik (KDT Yönetmeliği)
- Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Yerine Getirilmesi Amacıyla Kurulan Merkezi, İl ve İlçe Koordinasyonların Çalışma, Usul Ve Esasları Yönergesi (Yönerge)

İlgili Diğer Mevzuat

- Türk Medeni Kanunu (TMK)
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 s. K.)
- Danışmanlık Tedbiri Kararlarının Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ
- Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu (DSK)
- Türk Ceza Kanunu (TCK)
- Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)

Türkiye’de çocuk koruma alanını belirleyen temel mevzuatı yansıdaki gibi aktarınız. Renklendirilmiş olanlar, sunum içinde detaylandırılacak olanlardır.

Eğiticiye Not: Bu kapsamda eğitmen adaylarının ilgili mevzuatın detaylarını okumaları istenir. Bu bölümde tüm mevzuata değinilmeyecektir. Sadece temel bazı mevzuatlara ilişkin özet değerlendirmeler bulunmaktadır.

ÇKK Amaç ve Kapsamı – (5395 3/7/2005)

- **Kanunun Amacı:**
 - Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.
- **Kapsamı:**
 - Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usûl ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsar.

Çocuk Koruma Kanunu’nun amaç ve kapsamını aktarınız.

Geri plan bilgisi:

Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.

Kanun; korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemek amacıyla oluşturulmuştur.

Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usûl ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsar.

ÇKK Çocuk Tanımı

Çocuk:

Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir. Bu kapsamda,

1. Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,
2. Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu,

ÇKK'nın 'çocuk tanımı'nı aktarınız.

Çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir. Bu kapsamda,

Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,

Suçta sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu ifade eder.

Sosyal Hizmet Kanunu

- Korunma, bakım veya yardım ihtiyacı olan ailelere ve çocuklara sunulan sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemek, söz konusu kanunun temel amaçlarındandır.
- Bu çerçevede Kanun;
 - Çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, kreş ve gündüz bakım evleri, çocuk ve gençlik merkezleri, toplum veya aile danışma merkezleri, çocuk evleri, sosyal hizmet merkezleri gibi kuruluşları tanımlayarak görevlerini ifade etmektedir.
 - Kanun ile ASPB, korunma, bakım ve yardım ihtiyacı olan aileleri ve çocukları tespit ve incelemekle görevlendirilmiştir. Bu kişilerin ASPB'ye bildirilmesi ve incelemeye ilişkin işbirliğinde bulunulması konusunda mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları yükümlü kılınmıştır.

ÇK SİSTEMİNDE İKİLİ YAPI

2828 Sosyal Hiz. Kanunu (1983, Son Değişiklik 2014)	5395 Çocuk Koruma Kanunu (2005)
<ul style="list-style-type: none">- ÇK alanındaki ilk kanundur ve SHÇEK'i kurmuştur (sonrasında ASPB ÇHGM olarak değiştirilmiştir)- ÇK alanında idare ve bakım odağı- Bir çok kez değişikliğe uğramıştır	<ul style="list-style-type: none">- Yeni bir çok sektörlü ÇK sistemi öngörür (bakım dahil)- Yoğun adalet odağı- Çocuk adaletiyle ilgili hükümler içerir- SHK'yi yürürlükten kaldırmamıştır

Sosyal Hizmetler Kanunu'nun amaç ve kapsamını slaytta yer aldığı gibi açıklayınız.

Çocuk koruma sisteminde Sosyal Hizmetler Kanunu ile Çocuk Koruma Kanunu'nun aynı anda yürürlükte olduğunu belirtiniz ve bu iki kanun arasındaki farklılıkları slaytta yer aldığı şekilde belirtiniz.

Çocuklara Karşı İşlenen Suçlar: TCK

Çocuğa Karşı Cinsel Suçlar

- TCK 103: Çocuğun cinsel istismarı (ve sarkıntılık)
TCK 104: Reşit olmayanla cinsel ilişki (cinsel ilişkiye rıza yaşı = 15).
TCK 105: Cinsel taciz

Sunumun bu noktasında, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan çocuklara karşı işlenen suçlardan söz edilecektir.

TCK'nın 103 ve 104 numaralı maddeleri çocuk evlilikleri bakımından özellikle önem taşımaktadır.

TCK 103 'çocuğun cinsel istismarı' ile TCK 104 ise 'reşit olmayanlarla cinsel ilişki' konusundaki cezai yaptırımları düzenlemektedir.

TCK Madde 105'in ayrıntısına değinilmeyecektir. Ancak eğitmenin bu madde hakkında bilgi sahibi olması beklenir. Maddenin tam metni aşağıdadır:

Cinsel taciz Madde 105-

- (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.(1)
- (2) (Değişik: 18/6/2014-6545/61 md.) Suçun;
- a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
 - b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
 - c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
 - d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
 - e) Teşhir suretiyle,
- işlenmesi hâlinde yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

Çocuklara Karşı İşlenen Suçlar: TCK

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTISMARI

- Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (TCK m. 103/1).
- Baskı, tehdit ve hile olması durumunda, 15 yaşını bitirmiş ancak 18 yaşını bitirmemiş çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK, 103/1b Maddesi)

YENİ: "Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz."
"(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz."

BAŞKANLIK GÜVENLİĞİ

unicet

TCK madde 103'te tanımlanan çocuğun cinsel istismarı suçunu tanımlayınız ve cezasını belirtiniz.

Madde 103 tam metin olarak aşağıda verilmiştir. Eğitmenin tüm maddeyi aktarması beklenmemektedir. Fakat gelebilecek sorulara karşı eğitmenin tüm maddeye hakim olması beklenir.

Madde 103 ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, maddenin 1(a)'da yer alan cümlesinin Ocak 2017 tarihine kadar yeniden düzenlenmek üzerine iptaline karar vermiştir. Yeni düzenleme yapılana kadar bu madde yansıda aktarıldığı haliyle yürürlüktedir.

Madde 103 (Değişik: 18/6/2014-6545/59 md.)

- (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden;
 - a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
 - b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılar.
- (2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. (1) Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz
- (3) Suçun;
 - a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
 - b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
 - c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
 - d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
 - e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- (4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- (5) Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.
- (6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Çocuklara Karşı İşlenen Suçlar: TCK

Çocuğa Karşı Cinsel Suçlar

ÇOCUKLA CİNSEL İLİŞKİ

- Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (TCK m. 104/1)
- Suçun mağdur ile arasında evlenme yaşağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (TCK m.104/2)

TCK Madde 104'te belirtilen 'reşit olmayanla cinsel ilişki' tanımını ve öngörülen cezaları aktarınız.

Madde 104 tam metin olarak aşağıda verilmiştir. Eğitimcinin tüm maddeyi aktarması beklenmemektedir. Fakat gelebilecek sorulara karşı eğitimcinin tüm maddeye hakim olması beklenir.

Madde 104-

- (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.(2)
- (2) **(İptal: Ana.Mah.nin 23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 18/6/2014-6545/60 md.)** Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
- (3) **(Ek: 18/6/2014-6545/60 md.)** Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.

Bazı Önemli Noktalar	Bazı Önemli Noktalar	SUÇ MAĞDURU ÇOCUKLARLA İLGİLİ AKILDA TUTULMASI GEREKENLER
<ul style="list-style-type: none">✓ Türkiye’de işlenen bir eylem suçsa, suçu işleyenin uyruğuna bakılmaksızın Türk hukuku uygulanır.✓ TCK’ya göre 15 yaşından küçüklere yönelik her türlü cinsel davranış SUÇTUR.✓ Bu davranışlara verilecek ceza, mağdurun yaşına, eylemin ağırlığına ve iradeyi sakatlayan hallerin olup olmamasına göre değişiklik gösterir.✓ Cinsel ilişkiye rıza yaşı 15’tir.	<ul style="list-style-type: none">✓ 15 yaşından büyük çocuklar özgür iradeleriyle cinsel ilişkiye girebilirler.✓ 15-18 yaşındaki çocukların rızaya dayalı cinsel eylemleri ancak «mağdurun» şikâyeti üzerine soruşturulabilir.✓ Esas olan çocuğun iradesidir. Ana-babanın iradesi ikincil niteliktedir.✓ Sorun: Ergenler arası cinsel ilişki, ergen gebeliği, evli çocuklar, yaş farkının etkisi vs.	<ol style="list-style-type: none">1. Mağdur çocuğa istemi aranmaksızın MUTLAKA bir avukat (vekil) atanır (CMK 234).2. Mağdur çocuğun beyanının bir kez, kamera kaydıyla (CMK 52) ve uzman eşliğinde alınması (CMK 236) esastır. (Çocuk İzlem Merkezleri/Çocuklarla Adli Görüşme Odaları)3. Mağdur çocuk aynı zamanda korunma ihtiyacı olan çocuktur (ÇKK 3).4. KİOÇ (korunma ihtiyacı olan çocukların) ilgili mercilere (ASPB, Çocuk Mah. vs). bildirilmesi gerekir (ÇKK 6).

Sunumun bu noktasında, yukarıdaki slaytlarda yer alan önemli noktaları tekrarlayınız ve pekiştirilmesini sağlayınız.

Sunumun bu noktasında Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM) hakkında bilgi sunulacaktır.

Takip eden 5 slaytta ÇİM ile ilgili aşağıdaki bilgiler yer almaktadır.

Çocuk İzlem Merkezleri’nin kuruluş amacını ve cinsel istismara uğrayan çocuklarla ilgili uygulamalardaki yerini aktarınız.

ÇİM’lerin en önemli işlevinin, istismara uğrayan çocuğun adalet sistemi içerisinde yaşadıklarını defalarca dile getirmek zorunda kalmasının yarattığı olumsuzlukları gidermek ve ihtiyaç duyduğu hizmetlere tek çatı altında ulaşmak olduğunu vurgulayınız.

Pilot uygulama olarak 2012 tarihinde başlayan uygulamanın, Haziran 2016 tarihi itibarıyla Gaziantep dahil olmak üzere 29 ilde bulunduğunu belirtiniz.

ÇİM’ler hakkında arka plan bilgisi:

Türkiye’de ÇİM’lerin kuruluşunu öngören ilk düzenleme 04.10.2012 tarih ve 28431 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi olup bu genelgede ÇİM’lerin kuruluş amaçları şu şekilde açıklanmıştır:

“Ülkemizde istismara uğrayan çocuk ve/veya ailesi, yaşanan olumsuzlukları pek çok sebeple gizleme eğilimindedir. Bu sebeple de istismara uğrayan çocuğa verilmesi zorunlu olan hukuki, tıbbi, ruhsal ve sosyal destek aksayabilmektedir. Mağdur çocukların; kolluk kuvvetleri, adli merciler ve sağlık kurumları tarafından ayrı ayrı değerlendirilmesi ve bu süreçte yaşadıklarını defalarca dile getirmek zorunda bırakılması, gizliliğin yeterince sağlanamaması, ilgili kurumlarda çocukla görüşme yapanların; çocuğun ruhsal durumunu gözeterek görüşme yapabilecek yeterlikte eğitime sahip olmaması halinde, çocuğun uğradığı travma daha da şiddetlenmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak; çocuk istismarının önlenmesi ve istismara uğrayan çocuklara bilinçli ve etkin bir şekilde müdahale edilmesi amacıyla, öncelikli olarak cinsel istismara uğramış çocukların ikincil örselenmesini asgariye indirmek, adli ve tıbbi işlemlerin, bu alanda eğitilmiş kişilerden oluşan bir merkezde ve tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek üzere; Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler/kurumlar bünyesinde Çocuk İzlem Merkezlerinin (ÇİM) kurulması ve bu merkezlerin işleyişinin Sağlık Bakanlığınca koordine edilmesi gerekli görülmüştür.”

Çocuk istismarının önlenmesi ve istismara uğrayan çocuklara bilinçli ve etkin bir şekilde müdahale edilmesi amacıyla 4 Ekim 2012 tarihli 28431 sayılı resmi gazete ile yayımlanan 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesine istinaden **Çocuk İzlem Merkezi Koordinasyon Kurulu** oluşturulmuştur.

ÇİM’lerin işleyişi hakkındaki temel bilgileri aktarınız:

- ÇİM’ler, Sağlık Bakanlığına bağlıdır ve özellikle çocuk hastanelerin içerisinde yer almaktadır. Çocukların güvenliği açısından ÇİM’in olduğu yerler söylenilmemektedir.
- ÇİM’e çocuk getirildikten sonra öngörüşme yapılır. Cumhuriyet Savcısı ile bilgi paylaşılır. Savcının gelmesi beklenir. Bu süreçte barodan bir avukat talebinde bulunulur.
- Savcı ve avukat geldiğinde adli görüşme yapılır. Adli görüşmede ses ve görüntü kaydı alınır.
- Bu süreçte çocuk aile veya üçüncü bir başka kişi ile görüştürülmez.
- Görüşme odasında adli görüşmeci dışında kimse bulunmaz.
- Öngörüşme ve adli görüşmede yabancı uyruklu çocuklar için daima bir tercüman da ayrıca bulundurulur.
- Çocuklar doğrudan ÇİM’e getirilmez. Jandarma, Emniyet, MEB gibi kurumların ihbarından sonra sivil çalışanlar tarafından merkeze getirilirler.
- Kolluk kuvvetleri çocuğu sivil bir araçla ve sivil kıyafet giymiş uzman eşliğinde alır ve ÇİM’e getirir.
- Kurumda adli görüşmeci, çocuk gelişim uzmanları, sosyal hizmet uzmanları ve hemşireler çalışmaktadır.
- ÇİM’e bireysel başvuru yapılabilir fakat işleme konması için kolluk üzerinden gelmesi gereklidir.

Sunumun bu noktasında Türkiye’de evlilik ile ilgili mevzuata geçilir.

Türkiye’de Evlilik Koşulları

TÜRK MEDENİ KANUNU & EVLENDİRME YÖNETMELİĞİ

- Her iki kişi de **18** yaşını doldurduysa, kendileri evlenebilirler. (Evlendirme Yönetmeliği, Madde 14/1).
- Kişilerden birisi veya her ikisi **17** yaşını doldurduysa, velilerinden/yasal vasislerinden izin almaları gerekmektedir (Evlendirme Yönetmeliği, Madde 14/1a) (Türk Medeni Kanunu, Madde 124/1 & 126).
- Kişilerden birisi veya her ikisi **16** yaşını doldurduysa, mahkeme izniyle evlenebilirler (Evlendirme Yönetmeliği, Madde 14/1b) (Türk Medeni Kanunu, Madde 124/2) ***Olağan üstü durum ve önemli bir sebep**
- **15** yaşını dolduran çocuklar, mahkeme tarafından ‘yasal olarak reşit’ olarak değerlendirilseler bile evlenemez.

Türkiye’de evlilik usul ve esaslarını Türk Medeni Kanunu (TMK) ve Evlendirme Yönetmeliği belirler.

Türk Medeni Kanunu (TMK) ve Evlendirme Yönetmeliği’ne göre 18 yaşını doldurmuş olan kadın ve erkek evlenebilirler.

Kişilerden biri veya her ikisi de 17 yaşını doldurdu ise velilerinden ya da yasal vasislerinin izni gerekir (TMK Md. 124/1 & 126. Evlendirme Yönetmeliği 14/1a).

Kişilerden birisi veya her ikisi de 16 yaşını doldurduysa, mahkeme kararı ile evlenebilirler. Bunun için ‘olağanüstü bir durum ve çok önemli sebep’ gerekmektedir (TMK Madde 124/2. Evlendirme Yönetmeliği Md 14/1b).

15 yaşını doldurmuş olan çocuklar, mahkeme tarafından ‘yasal olarak reşit’ olarak değerlendirilseler bile evlenemezler.

Evlilikle İlgili Bilinmesi Gerekenler

- ✓ Evlenme kişiyi **ergin (reşit) kılar**. (TMK 11).
- ✓ Mahkeme kararıyla ergin olan küçük 17 yaşını doldurmadıkça **evlenemez**.
- ✓ Çocuk evlilik veya mahkeme kararıyla **daha erken yaşta ergin olsa dahi** çocuk koruma sisteminin kapsamında değerlendirilir.

TÜRK MEDENİ KANUNU TMK’ya karşı gelenler TCK’nun 230. Maddesi gereğince CEZALANDIRILACAKTIR :

- Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır – 230/1
- Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır - 230-2

TMK’ya göre evlenme yasağı olan kişiler ve evlenilemeyecek durumlar belirlenmiştir. Bunlara karşı gelenler TCK’nın 230’uncu maddesine göre cezalandırılır. Çokeşliliği yasaklayan maddeler yansıda belirtilmiştir. Katılımcılarla bu maddeler paylaşılacaktır.

İlgili TMK ve TCK maddeleri eğitmen için arka plan bilgisi olarak aşağıda verilmiştir:

TMK – Evlenme ehliyeti ve engelleri

A. Ehliyetin koşulları

I. Yaş

Madde 124- Erkek veya kadın onyedinci yaşını doldurmadıkça evlenemez.

Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.

II. Ayırt etme gücü

Madde 125- Ayırt etme gücüne sahip olmayanlar evlenemez.

III. Yasal temsilcinin izni

1. Küçükler hakkında

Madde 126- Küçük, yasal temsilcisinin izni olmadıkça evlenemez.

2. Kısıtlılar hakkında

Madde 127- Kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadıkça evlenemez.

3. Mahkemeye başvurma

Madde 128- Hâkim, haklı sebep olmaksızın evlenmeye izin vermeyen yasal temsilciyi dinledikten sonra, bu konuda başvuran küçük veya kısıtlının evlenmesine izin verebilir.

B. Evlenme engelleri

I. Hısımlık

Madde 129- Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır:

1. Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,
2. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında,
3. Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında.

II. Önceki evlilik

1. Sona erdiğinin ispatı

a. Genel olarak

Madde 130 - Yeniden evlenmek isteyen kimse, önceki evliliğinin sona ermiş olduğunu ispat etmek zorundadır.

b. Gaiplik durumunda

Madde 131- Gaipliğine karar verilen kişinin eşi, mahkemece evliliğin feshine karar verilmedikçe yeniden evlenemez.

Kaybolanın eşi evliliğin feshini, gaiplik başvurusuyla birlikte veya ayrıca açacağı bir dava ile isteyebilir.

Ayrı bir dava ile evliliğin feshi, davacının yerleşim yeri mahkemesinden istenir.

2. Kadın için bekleme süresi

Madde 132 - Evlilik sona ermişse, kadın, evliliğin sona ermesinden başlayarak üçyüz gün geçmedikçe evlenemez.

Doğurmakla süre biter.

Kadının önceki evliliğinden gebe olmadığına anlaşılmaması veya evliliği sona eren eşlerin yeniden birbiriyle evlenmek istemeleri hâllerinde mahkeme bu süreyi kaldırır.

III. Akıl hastalığı

Madde 133- Akıl hastaları, evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla anlaşılmadıkça evlenemezler.

TCK - Aile Düzenine Karşı Suçlar

Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören

Madde 230- (1) Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlardan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(5) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 27/5/2015 tarihli ve E.: 2014/36, K.: 2015/51 sayılı Kararı ile.)

(6) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 27/5/2015 tarihli ve E.: 2014/36, K.: 2015/51 sayılı Kararı ile.)

Dini Nikah

MEDENİ KANUN MADDE 143

Aile cüzdanı ve dini tören

Evlenme töreni biter bitmez evlendirme memuru eşlere bir aile cüzdanı verir.

Aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz.

Evlenmenin geçerli olması dini törenin yapılmasına bağlı değildir.

ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN TCK MADDE 230/5 VE 230/6

(10.6.2015)

Aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptıranlar hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. Ancak, medeni nikah yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

Evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

Dini nikah ile ilgili düzenlemeleri katılımcılarla paylaşınız.

İslami usullere göre kıyılan nikah (evlilik akdi) olarak tanımlanan 'İmam nikahı', TMK'da 'evlenmenin dinsel töreni' adıyla anılır.

TMK Madde 143'e göre dini nikah, resmi nikahtan önce yapılamaz.

Anayasa Mahkemesi 2015 yılında, Türk Ceza Kanunu'nun 230'uncu maddesindeki aşağıdaki hükümleri iptal etmiş ve böylelikle resmi nikahtan önce dini nikah kıyan ve kıydıranlar hakkında öngörülen hapis cezası kaldırılmıştır.

Bu maddelerin iptaliyle birlikte hapis cezası kaldırılmış olmakla birlikte, yukarıda verilen TMK Madde 143'e göre aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz ve evlenmenin geçerli olması için resmi nikah yapılmış olması gerekir.

SORU?

Türk hukuku Suriyeliler'e uygulanabilir mi?

• Milletlerarası Özel Hukuk Usulü Kanunu:

Md 2 – Yabancı Hukukun Uygulanması

Md 4 – Mültecilere ilişkin özel hüküm

Md 5 – Kamu düzenine aykırılık

+ Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar – Örn. ÇHS

+ Geçici Koruma Yönetmeliği md 48

+ Ceza hukuku ve yer bakımından uygulama

Yabancıların Türkiye'de Evlenmeleri

5718 Sayılı MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE USUL HUKUKU HAKKINDA KANUN:

- Türkiye'deki tüm mültecilerin evlilik usullerinde Türkiye hukuku geçerlidir.
- İkamet yerlerinin hukuku; yoksa ortak ikametlerinin hukuku; yoksa evliliğin olduğu sırada bulundukları ülkenin hukuku vatanlı kişiler ve MÜLTECİLER için geçerlidir (Madde 4).
- Kamu düzenine aykırı hükümler uygulanamaz (Madde 5)
- Evliliğin şekline yapıldığı ülke hukuku uygulanır. (Madde 13)

ÖZET

- ✓ Türkiye'de evlilikte yaş ve irade kısıtları esastır ve herhangi bir tereddüt halinde mahkemenin (Aile Mahkemesi) müdahalesi gerekir.
- ✓ Resmi nikah asıldır. Dini nikah ihtiyaridir ve sonuç doğurmaz.
- ✓ Aynı kurallar mülteciler/UA koruma/geçici koruma altındaki kişiler için de geçerlidir.
- ✓ 18 yaşından küçük bir kişi evlilikle ergin (reşit) olsa dahi, çocuk koruma sisteminin kapsamındadır.

Evlilik konusunda Türk hukukunun Suriyeliler dahil olmak üzere tüm yabancılara uygulanması ile ilgili olarak katılımcıları net bir şekilde bilgilendiriniz.

Son olarak ÖZET başlıklı slaytta yer alan bilgileri tekrarlayınız ve pekişmesini sağlayınız.

Arka plan bilgisi:

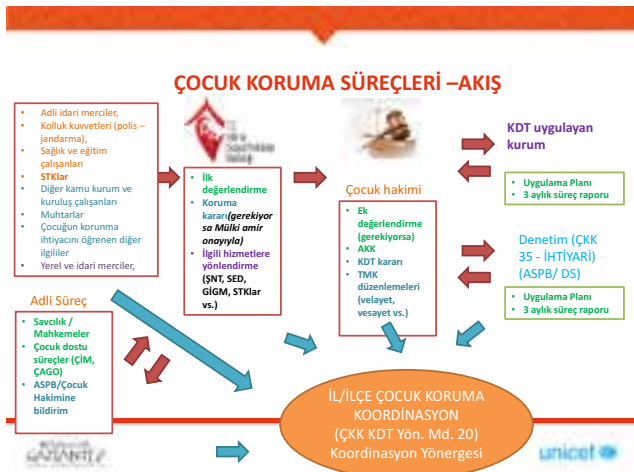
Yabancılar Türkiye’de evlenebilirler (Türkiye vatandaşı olan ve olmayan 2 kişi ya da bir Türkiye vatandaşı ile bir vatandaş olmayan kişi evlenebilirler).

Milletlerarası Özel Hukuk Usûlü Kanunu’na göre evlenme konusunda Türkiye’de bulunan tüm yabancılar (mülteciler, sığınmacılar, göçmenler dahil) için Türk hukuku uygulanır. Ayrıca Türkiye’nin taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi, ülke içinde bulunan tüm çocukları, vatandaşlık durumuna bakılmaksızın kapsar.

Suriyelilerin Türkiye’deki yasal statüleri ile ilgili not:

Türkiye’ye Suriye’den sığınmak amacıyla gelmiş olan ve uluslararası hukukta ‘mülteci’ olarak adlandırılan kişiler 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa göre ‘geçici koruma altındaki bireyler’ olarak adlandırılır. (*‘ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir’* (Md. 91)

Sunumun bundan sonraki son kısmı Türkiye’de çocuk koruma ile ilgili kurumsal yapıyı özetlemektedir:

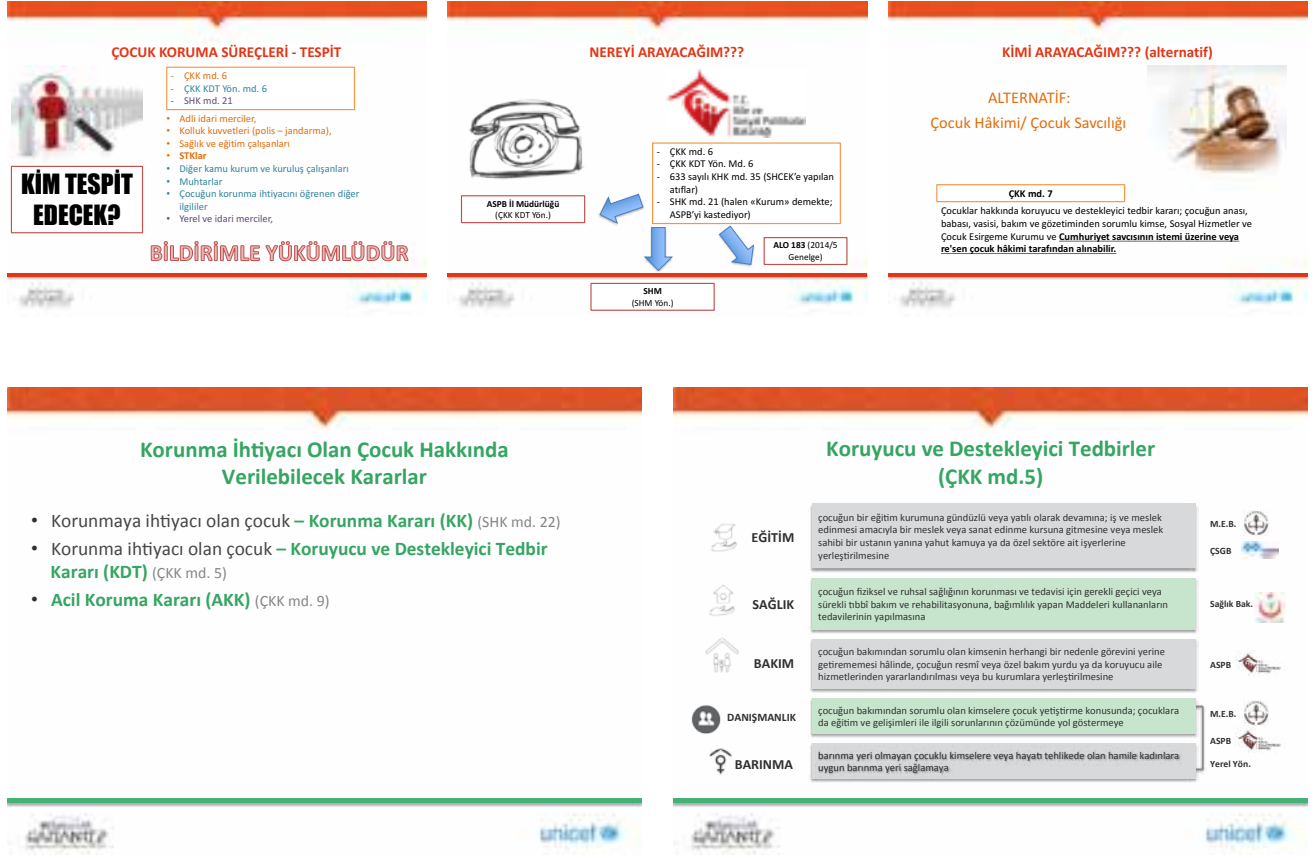
Türkiye’de çocuk koruma alanının genel görünümü yandaki slaytta gösterilmiştir.

Çocuğun bu sisteme ‘suça sürüklenme’ veya ‘korunma ihtiyacı olan çocuk’ olarak girebileceğini, suça sürüklenen çocukların kolluk kuvvetleri yoluyla, korunma ihtiyacı olan çocukların ise yine kolluk kuvvetleri veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri (ASPiM) vasıtasıyla girebileceğini belirtiniz.

Slaytta KDT olarak kısaltılan Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin sonraki slaytlarda açıklanacağını belirtiniz.

Bu kararlara ek olarak, suça sürüklenen çocuklar için ayrıca özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ya da denetimli serbestlik tedbirinin söz konusu olabileceğini belirtiniz.

Korunma ihtiyacı olan çocuğun kim ya da kimler tarafından tespit edilebileceği ve hangi mercilere bildirilmesi gerektiği ile ilgili aşağıdaki bilgileri paylaşınız:

Çocuk Koruma Kanunu madde 6, Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin uygulanmasına yönelik yönetmeliğin yine 6'ncı maddesi ve Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 21'inci maddesine göre slaytta yer alan tüm kişi ve kurumlar korunma ihtiyacı olan çocuğu ilgili mercilere bildirmekle yükümlüdür. Bildirim, ASPB'nin ilgili birimlerine (İl Müdürlüğü, ŞÖNİM, Alo 183, Sosyal Hizmet Merkezleri gibi) veya Savcılık ya da Çocuk Hakimi'ne doğrudan yapılabilir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirler'i detaylandırınız ve her bir tedbir türü için sorumluluk sahibi olan kurumları belirtiniz.

Çocuk Koruma Kanunu'na göre korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında verilebilecek karar türlerini tanımlayınız:

- Koruma Kararı
- Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararı
- Acil Koruma Kararı

Koruyucu ve destekleyici tedbirler

Madde 5- (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik:

Danışmanlık,

Eğitim,

Bakım,

Sağlık

Barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

Eğitmen için arka plan bilgisi: Acil korunma kararı ile ilgili Çocuk Koruma Kanunu maddesi tam metni aşağıdadır.

Acil korunma kararı alınması

Madde 9-

- (1) Derhâl korunma altına alınmasını gerektiren bir durumun varlığı hâlinde çocuk, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından bakım ve gözetim altına alındıktan sonra acil korunma kararının alınması için Kurum tarafından çocuğun Kuruma geldiği tarihten itibaren en geç beş gün içinde çocuk hâkimine müracaat edilir. Hâkim tarafından, üç gün içinde talep hakkında karar verilir. Hâkim, çocuğun bulunduğu yerin gizli tutulmasına ve gerektiğinde kişisel ilişkinin tesisine karar verebilir.
- (2) Acil korunma kararı en fazla otuz günlük süre ile sınırlı olmak üzere verilebilir. Bu süre içinde Kurumca çocuk hakkında sosyal inceleme yapılır. Kurum, yaptığı inceleme sonucunda, tedbir kararı alınmasının gerekmediği sonucuna varırsa bu yöndeki görüşünü ve sağlayacağı hizmetleri hâkime bildirir. Çocuğun, ailesine teslim edilip edilmeyeceğine veya uygun görülen başkaca bir tedbire hâkim tarafından karar verilir.
- (3) Kurum, çocuk hakkında tedbir kararı alınması gerektiği sonucuna varırsa hâkimden koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesini talep eder.

Gebe Çocuklar ve Çocuk Anneler İçin Kurum Bakımı

- Gebe çocuklar ile çocuk anneler bebeği ile birlikte, gebe çocuklar ve çocuk annelere yönelik hizmet veren merkezlerde kalır. Çocuk anne ve bebeğinin aynı veya farklı odalarda kalmasına ilişkin karar, her bir çocuk annenin bireysel durumu gözettirerek ve görüşü alınarak, danışmanı tarafından verilir.
- Gebe çocuk ve çocuk annelere hizmet veren merkezlerde gebe çocuklar ile üç yaşını doldurmamış bebeği olan çocuk annelerin kabulü yapılır.
- Gebe çocuklar için mahkemeden sağlık tedbiri kararı verilmesi talep edilir. Çocuklar merkeze kabul edildikten sonra gerekli güvenlik ve sağlık önlemleri alınır.
- Gebe çocuklar merkezlerde doğumdan sonra bir yıla kadar kalabilirler. Çocuk anne ve bebek arasında ilişkinin devamına karar verilmesi durumunda bu süre ihtiyaç doğrultusunda uzatılabilir. Doğan bebek nüfusa kayıt ettirilerek bebek hakkında da bakım tedbir kararı alınır. Çocuk annenin ve bebeğin sağlık kontrolleri ve takibi yapılır. Çocuk anne ve bekle ilgili gerekli mesleki çalışma yapılarak uygun hizmet modeli belirlenir.

Hamile çocuklar ile anne olmuş çocuklar için açılan kurumlarla ilgili yansındaki bilgileri paylaşınız.

Bu bilgiler Mart 2015 tarihli Resmi Gazete’de yer alan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM) Yönetmeliği’nde yer almaktadır.

Verilen tedbir kararlarının uygulanmasında koordinasyon ve işbirliği mekanizması ile ilgili olarak yansıda yer alan bilgileri katılımcılarla paylaşınız.

Tedbir Kararlarının Uygulanmasında Koordinasyon ve İşbirliği

Merkezi Koordinasyon

Mevzuat	KD TY md. 19, Yönerge
Üyeleri	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarının veya görevlendireceği bir Müsteşar Yardımcısı (Başkan) İçişleri Bakanlığı Müst. Yrd. Millî Eğitim Bakanlığı Müst. Yrd. Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müst. Yrd. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü STK ve diğer ilgili kurumlar
Görevleri	Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin yerine getirilmesinde kurumların koordinasyonunu sağlamak İllerden gelen bilgileri değerlendirmek Kısa ve uzun vadeli politika geliştirmek Yasal ve idari tedbirlere ilişkin teklif hazırlamak Kurumlarca hazırlanan çalışma ve projeleri karara bağlamak
Sekreteryası	ASPB, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Dairesi Başkanlığı
Zamanı	Altı ayda bir olmak üzere yılda iki kez ve gerek görülen hallerde.

İl/ilçe Koordinasyon

Mevzuat	KD TY md. 20-21, Yönerge
Üyeleri	Vali veya Vali Yardımcısının başkanlığında, Cumhuriyet Başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet Başsavcı Vekili ya da Cumhuriyet Savcısı İl Emniyet Müdürü, İl Jandarma Komutanı, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, Büyükşehir, İl ve Merkez İlçe Belediye Başkanları, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ya da görevlendirecekleri yardımcılar veya vekilleri, Denetimli Serbestlik Müdürü Baro Temsilcisi Hakimler (ya da ŞC'ler) ve Üniversiteler (isterlerse) STK'lar (davet edilirse)

İl/ilçe Koordinasyon

Görevleri	<ul style="list-style-type: none">İlde, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve üniversiteler tarafından çocuğa yönelik olarak verilen hizmetlerin koordine edilmesi ve bütünlük içinde sunumu sağlanır.Çocuğun yüksek yararı için önleme ve erken müdahale mekanizmalarının kurulması sağlanır ve koordine görevi yürütülür.Çocuğa yönelik verilen hizmetlerin geliştirilmesi için kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer teşebbüsler tarafından hazırlanan projeler koordine edilir ve desteklenir.İlin çocuk koruma alanındaki ihtiyaçları ve güçlü yanları analiz edilerek kısa, orta ve uzun vadede yapılması gereken çalışmalara yönelik planlamalar yapılır.Ulusal ve uluslararası iyi uygulama örneklerini gündemine alır ve değerlendirilir.Her toplantıda bir önceki toplantıda alınan kararlara istinaden gerçekleştirilen çalışmaların değerlendirilmesi yapılır.Gerekirse çalışma grupları oluşturulur.
-----------	--

KOORDİNASYON STRATEJİSİ ve UYGULAMA PLANLARI

Çocuk koruma kanuna göre verilen tedbirlerin yerine getirilmesi amacıyla merkezi düzeyde, ayrıca il ve ilçe düzeylerinde koordinasyon mekanizmaları kurulmuştur. ÇOCUK KORUMA KANUNUNA GÖRE VERİLEN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİRLERİN YERİNE GETİRİLMESİ AMACIYLA KURULAN MERKEZİ, İL VE İLÇE KOORDİNASYON YÖNERGESİ 'çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması, refahlarının yükseltilmesi, ihmal ve istismarlarının önlenmesi amacıyla çocuk ve ailelerine yönelik hizmet veren kamu kurumları ile koruyucu ve destekleyici tedbirlerin yerine getirilmesini izleyen merkezi, il ve ilçe koordinasyonlarını ve sekretaryalarını kapsar'.

Sunumu bitirirken aşağıdaki noktaları vurgulayınız:

- Koordinasyon mekanizmasında adı geçen kurumların çocuk yaşta evlilikler konusundaki (hem önleme hem müdahale bakımından) katkıları daha sonraki oturumlarda detaylı olarak tartışılacaktır.
- Bu bölümde işlenen konular, daha sonra 'vaka tartışmaları' esnasında uygulamalı olarak kullanılacaktır.

2. Gün

Program akışı:

09:00 - 10:30	BİR ÖNCEKİ GÜNÜN DEĞERLENDİRMESİ (15 DK) <u>Slayt 3:</u> Çocuk Evlilikleri - Kavramlar ve olgular GRUP ÇALIŞMASI: Hikayelerin gruplarla paylaşılması ve grup tartışması
10:30 - 11:00	ARA
11:00 - 12:30	Grup tartışması sonuçlarının paylaşılması ve tartışılması <u>Slayt 4:</u> Çocuk evlilikleri - Sebep ve Sonuçları
12:30 - 13:30	ÖĞLE YEMEĞİ
13:30 - 15:00	ETKİNLİK: HAYAT MERDİVENİ <u>Slayt 5:</u> Toplumsal Cinsiyet Eşitliği – Temel Kavramlar
15:00 - 15:30	ARA
15:30 - 17:00	<u>Slayt 6:</u> Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet <u>Slayt 7:</u> Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Yasal ve Kurumsal Çerçeve
17:00 - 17:30	Değerlendirme

Güne, bir önceki gün tartışılan konuların hatırlanması için kısa bir değerlendirme ile başlayınız. Katılımcılara dünden akıllarında kalanları sorunuz. Çocuk korumanın temel kavramlarını, amaçlarını, evlilik yaşı ile ilgili düzenlemeleri mutlaka tekrar ediniz.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – TEMEL KAVRAMLAR VE OLGULAR

Sunum:

Slayt 3: Çocuk Yaşta Evlilikler – Temel kavramlar ve olgular

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Katılımcıların çocuk yaşta evlilikler ve benzer kavramları, aralarındaki farklılıklarla birlikte tanımlayabilmeleri
- ✓ Dünyada ve Türkiye’de çocuk yaşta evliliklerin boyutları hakkında bilgi sahibi olmaları
- ✓ Çocuk yaşta evlilik olgusunu uluslararası insan hakları, kadın hakları ve çocuk hakları yaklaşımı içinde konumlandırabilmeleri

Kapsam

- Çocuk Yaşta, Zorla ve Erken Evlilik Kavramları
- Dünya’da ve Türkiye’de Çocuk Evlilikleri ile İlgili Rakamlar
- Çocuk Evliliklerinin İnsan Hakları, Çocuk Hakları, Kadın Hakları Alanındaki Yeri

Temel Kitap ve Dokümanlar

- Çocuk Yaşta Evlilikler ile Mücadele Temel Eğitim Programı Katılımcı Kitabı

Uygulama ve arkaplan bilgisi

Bu bölümde çocuk yaşta evlilikler ve ilgili kavramlar tanımlanacak ve konu ile ilgili istatistiki bilgi paylaşılacaktır.

Sunum 3: Çocuk Yaşta Evlilikler – Temel kavramlar ve olgular

Benzer Kavramlar Benziyor mu?

- Erken evlilik
- Zorla evlilik
- Çocuk yaşta evlilik (çocuk evlilikleri)

“Erken yaşta” ve “zorla” evlilikler genellikle çocuk evliliklerini ifade etmek için birbirinin yerine kullanılmaktadır.

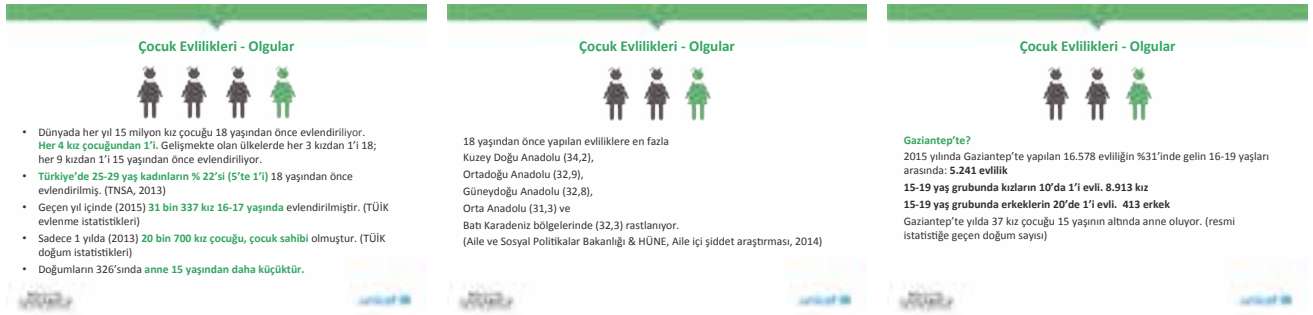
‘Çocuk evlilikleri’ ve benzer kavramlar arasındaki farkın ortaya konması önemlidir.

Sunumun ilk 5 slaytında erken evlilik, zorla evlilik ve çocuk yaşta evlilik kavramlarının tanımları yer almaktadır.

Eğitmene not:

Çocuk evlilikleri ya da çocuk yaşta evlilikler kavramını, evlilik birliği içindeki bir ya da birden fazla kişinin 'çocuk' olduğunu vurgulamak amacıyla kullandığımızın altı çizilmelidir. Eğitim programı boyunca katılımcılar çocuk yaşta evlilikler ya da çocuk evlilikleri kavramını hemen benimsemeyip diğer kavramları kullanmaya devam edebilirler. Buna izin verilmeli, ancak zaman zaman kavramlar arasındaki fark hatırlatılmalıdır. 'Çocuk gelinler' deyişi de zaman zaman çocuk evlilikleri anlamında kullanılmaktadır. Ancak, çocuk yaşta evlilik olgusu sadece kız çocuklarını değil erkek çocuklarını da ilgilendirdiğinden, bu deyiş de tercih edilmemelidir.

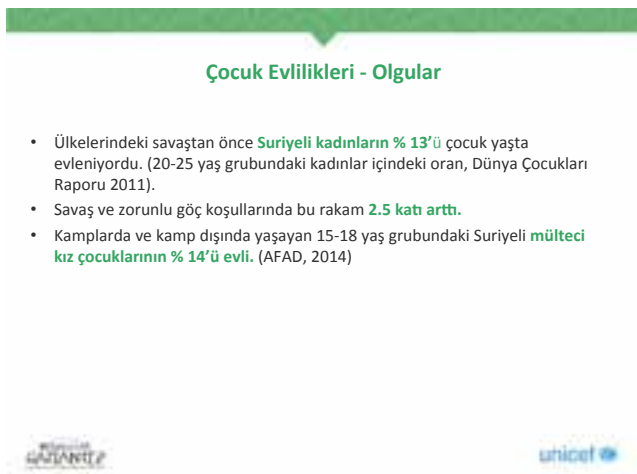
Katılımcılara aşağıdaki slaytlarda yer alan istatistiki bilgileri aktarınız:

Dünyada çocuk evliliklerin görülme sıklığı ile ilgili istatistikler UNICEF raporlarından, Türkiye ile ilgili istatistikler ise Türkiye'de kamu kurumları tarafından yayınlanmış resmi verilere dayanmaktadır.

Yansıda yer alan TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu'dur.

Türkiye'de bölgeler itibarıyla çocuk yaşta evlilik oranları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptırılmış olan Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasının verilerine dayanmaktadır.

Katılımcılara Suriyeli kadınlar arasındaki çocuk yaşta evlilik oranları ile ilgili yansıda yer alan bilgileri aktarınız.

Bilgiler, UNICEF tarafından her yıl yayınlanan Dünya Çocukları Raporu'na ve Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın raporuna dayanmaktadır.

Eğitmene notlar:

- Çocuk evlilikleri hakkındaki istatistikler sunulurken, bu konuda hem dünyada hem Türkiye’de farklı ölçümlerden kaynaklanan farklı veriler olduğu vurgulanmalıdır. Ölçümler farklı olduğundan veriler birbirini tutmayabilir. Slaytlarda verilenlerden daha yüksek oranlar da başka bazı çalışmalar tarafından tespit edilmiştir. Fakat burada sunulan verilerin hepsi resmi istatistiklere dayanmaktadır. Veriler ile ilgili farklı yorumlar ve ekler de katılımcılar tarafından gelebilir veya detaylı sorular yöneltilebilir. Burada tahminlere veya gözlemlere dayalı yanıtlar vermekten kaçınmak, farklı toplum, coğrafya ve gruplarda yoğunlukların farklı olabileceğini fakat konu hakkında veri eksiklikleri dolayısıyla detaylı veriye sahip olmadığımız iletilmelidir.
- Bu konunun ‘sadece’ veya ‘büyük oranda’ Suriyelilere özgü olduğu, ‘onların kültüründe zaten çocuk yaşta evliliğin normal olduğu’, bunun değiştirilemeyeceği, ‘bu kültürlerine saygı duyulması gerektiği’ gibi yorumlar gelebilecektir. Suriyeli mülteci grupları içerisinde çocuk evliliklerinin yaygınlığı ve savaş öncesi Suriye’de çocuk evliliklerinin oranı ile ilgili elimizde bulunan veriler, bu inanışların sorgulanması için bir araç olarak kullanılabilir. ‘Kültüre saygı’ göstermek insani yardımın ilkelerinden biri olmakla beraber, zararlı kültürel uygulamaların, çocuğun yüksek yararı ilkesi ile çeliştiği hatırlatılmalı ve çocuk hakları açısından yaklaşılması gerektiği vurgulanmalıdır.

Çocuk evlilikleri günümüzde, hem ulusal hem de uluslararası platformlarda,

- Kadına şiddetin bir türü (İstanbul Sözleşmesi)
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) türü
- İnsan hakları ihlali
- Çocuk hakları ihlali (hem kız hem erkek çocukları için)
- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin önünde bir engel olarak kabul edilmektedir.

NEDEN?

İlgili Uluslararası Sözleşme ve Antlaşmalar

- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) (1989)
- Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme (1979) Madde 16
- İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (1948) Madde 16
- Evliliğe Rıza Gösterilmesi, Asgari Evlenme Yaşı ve Evliliğin Tesciline Dair Sözleşme (1964) Madde 1, 2 ve 3
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1976) Madde 10
- Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1976) Madde 23
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) (2014) Madde 32 ve 37

Çocuk yaşta evliliklerin günümüzde hem dünyada hem de Türkiye’de bir insan hakları ihlali, çocuk hakları ihlali, kadın hakları ihlali, kadına şiddetin bir türü ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri önünde bir engel olarak tanımlandığını vurgulayınız. Bütün bireylerin tam ve özgür rızaları ile evlenme hakkına sahip olduğunu belirten ve bu hakkı güvence altına alan uluslararası insan hakları anlaşmalarını slaytta yer aldığı şekliyle sıralayınız.

Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW, 1979) Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanarak 1986'da yürürlüğe girmiştir.

Madde 16

1. Taraf Devletler, kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:
 - a. Evlenmede erkeklerle eşit hak,
 - b. Özgür olarak eş seçme ve serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı,
 - c. Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında aynı hak ve sorumluluklar,
 - d. Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana ve babanın eşit hak ve sorumlulukları tanınacak, ancak her durumda çocukların menfaatleri en ön planda gözetilecektir.
 - e. Çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceklere serbestçe ve sorumlulukla karar vermede ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve diğer vasıtalarla yararlanmada eşit haklar,
 - f. Her durumda çocukların çıkarı en üst düzeyde tutularak ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar,
 - g. Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil kari ve koca için eşit kişisel haklar,
 - h. Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, ıktisabı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında eşlere de eşit haklar,
2. Çocukun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesinin hiçbir kanunî etkisi olmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için yasama dahil gerekli tüm önlemler alınacaktır.

İlgili Uluslararası Kararlar

CEDAW Komitesi Genel Tavsiye Kararı No:21, 1994

Eşini özgürce seçmede eşit haklar. Tam ve Özgür İrade

CRC 4 Nolu Genel Yorum, 2003

Çocuk gelişimi, ergen sağlığı ve kötü muameleye açık olma

BM İnsan Hakları Konseyi kararı (A/HRC/24/L.34) 2013

Çocuk evlilikleri insan hakkı ihlalidir:

- Şiddetten arındırılmış bir yaşam sürme hakkı
- Eğitime erişim hakkı
- En yüksek standartta yaşama hakkı
- Cinsel haklar ve üreme hakları

CRC & CEDAW Ortak Tavsiye Kararı, 2014

Kız ve erkek çocukları için yasal asgari evlenme yaşının ailenin rızası olsun veya olmasın 18 olarak kabul edilmesi

BM Genel Kurul Kararı (A/C.3/69/L.23), 2014

Kalkınma hedefleri önünde engeldir ve devletler çocuk evliliklerinin sonlandırılmasına yönelik çalışmalıdırlar.

Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanmış olan Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW)'a göre kadınların evlilikte sahip olduğu hakları vurgulayınız.

Uluslararası sözleşmelerin yanı sıra, 'sözleşme' niteliğinde olmayıp, devletlere tavsiye niteliğinde olan 'uluslararası kararlar' da çocuk yaşta evliliklerden bahsetmektedir. Bunlar yansıda sıralanmıştır.

Yansıda adı geçen CEDAW: Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Bertaraf Edilmesi Komitesi, CRC: Çocuk Hakları Komitesi'dir.

Sunumu kapatırken çocuk yaşta evliliklerin günümüzde hem dünyada hem de Türkiye'de bir insan hakları ihlali, çocuk hakları ihlali, kadın hakları ihlali, kadına şiddetin bir türü ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri önünde bir engel olarak tanımlandığını vurgulayınız. Bir sonraki oturumda çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçlarını detaylı olarak tartışacaklarını katılımcılara belirtiniz.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – SEBEP VE SONUÇLARI

Sunum:

Slayt 4: Çocuk Yaşta Evlilikler – Sebep ve Sonuçları

Etkinlik

Hikayeler Üzerinden Grup Çalışması

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Çocuk yaşta yapılan evliliklerin ardında yatan sebepleri ve çocuk yaşta evliliklerin birey ve toplum üzerindeki etkilerini kavramaları
- ✓ Toplumsal normlar ile çocuk yaşta evlilikler arasındaki ilişkileri kurabilmeleri
- ✓ Çocuk yaşta evlilikler bakımından daha fazla risk altında olan toplumsal kesimleri tanımlayabilmeleri

Kapsam

→ Çocuk Yaşta Evliliklerin Sebep ve Sonuçları

Temel Kitap ve Dokümanlar

→ Çocuk Yaşta Evlilikler ile Mücadele Temel Eğitim Programı Katılımcı Kitabı

Uygulama ve Arka Plan Bilgisi

Katılımcıların çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçlarını grup çalışması içerisinde kavramaları amacıyla, bu konudaki sunuma geçmeden önce aşağıdaki grup çalışması uygulanacaktır.

GRUP ÇALIŞMASI 1: ÇOCUK EVLİLİKLERİNİN SEBEP VE SONUÇLARI

Hazırlık:

Katılımcılar, toplam katılımcı sayısına göre 5 veya 6 gruba bölünecekler, her gruba çocuk yaşta evlendirilmiş olan kız ve erkek çocukları ile ilgili hazırlanmış olan birer paragraflık hikayeler verilecektir. Her gruba en az 3 kopya olarak hikayeler dağıtılacaktır. **HİKAYELER EK'TE YER ALMAKTADIR.**

Hikayelerin tümü, gerçek kişi ve olaylardan derlenerek hazırlanmıştır. Ancak isimler değiştirilerek kullanılmıştır. Kaynaklar slaytların üzerinde yer almaktadır. Bu yüzden katılımcıların hikayeleri slayttan değil, kendilerine dağıtılan kağıtlardan okumaları beklenmektedir. Katılımcılar, grup tartışmaları süresince bu hikayelerin gerçek hikaye olduğunu bilmeyeceklerdir.

Her gruptan kendi hikayeleri hakkında şu sorulara yanıt bulmaları istenecektir:

- Bu kişinin bu yaşta evlenmiş (ya da evlendirilmiş) olmasının sebebi sizce nedir (nelerdir)?
- Bu kişinin bundan 5 yıl sonraki, 10 yıl sonraki, 20 yıl sonraki hayatı sizce nasıl? Hayatından kareler, örnekler veriniz.
- Bu kişi bu yaşta evlenmiş (ya da evlendirilmiş) olmasa idi sizce nasıl bir hayatı olacaktı?

Katılımcıların bu sorulara yanıtlarını, kendilerine verilen flipchart'lara yazmaları ve grup çalışması sonucunda diğer gruplar önünde sunmaları istenecektir.

Her bir grup sunumu sonrasında kolaylaştırıcı bu hikayenin de gerçek olaylara dayandığını açıklayacak ve ilgili slayt üzerinden bu hikayenin devamında gerçekte neler olduğunu anlatacaktır.

Sunumlar sırasında kolaylaştırıcının yanıtları benzer başlıklar altında gruplaması ve tüm sunumlar bittiğinde öne çıkan noktaları özetlemesi beklenmektedir.

Aliye'nin hikayesinde sağlık, şiddet ve çocuk bakımı ile ilgili konular,
Selma'nın hikayesinde afet ve acil durumların çocuk evlilikleri ile ilişkisi,
Elif'in hikayesinde savaş ve göç ilişkisi,
Ayşe'nin hikayesinde kadına şiddet,
Leyla'nın hikayesinde de sağlık sorunları,
Bayazıt'ın hikayesinde erkek çocukları üzerindeki etkiler vurgulanmalıdır.

Grup çalışması ve sunumlar sırasında katılımcılardan gelebilecek bazı görüşler, tartışmalı konular ve eğitmenin vurgulaması gereken noktalar hakkında ek notlar aşağıda sunulmuştur:

Eğitmene notlar:

- **DİKKAT:** Tüm toplumda olduğu gibi, katılımcılar içerisinde de 18 yaşından önce evlenmiş (ya da evlendirilmiş) kadın ve erkekler, veya ailesinde çocuk yaşta evlilik yapmış katılımcılar, kendi çocuğunu evlendirmiş katılımcıların da olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu sebeple çocuk evlilikleri konusundaki sunum ve tartışmalarda konuyu 'biz' ve 'onlar' ayrımı çerçevesinde, 'uzak', 'farklı' bir olgu olarak yansıtmamak gerekir. Ayrıca tüm eğitim boyunca yalnızca olgulara yer verilmeli, konu ile ilgili yargılayıcı ve suçlayıcı bir dil kullanılmamalıdır.
- Çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçları hakkındaki tartışma sırasında da katılımcılar bazı sebeplerin ya da sonuçların geçerli olmadığı, bazılarının ise daha etkili olduğu yönünde yorum ve görüş bildirebilirler. Tüm bu sonuç ve etkilerin, hem literatür, hem veriler, hem de Türkiye'de ilgili paydaşlarla yapılan danışma toplantıları neticesinde gruplandırılarak aktarıldığı bilgisi paylaşılmalıdır. Söz edilen sebep ve etkiler de farklı coğrafya, toplum ve gruplara göre değişim gösterebilmektedir. Yukarıda ifade edildiği gibi bu değişimlere dair somut bilimsel göstergeler mevcut değildir. Katılımcıların bu konudaki gözlem ve yorumlarını ifade etmelerine olanak tanınmalıdır.
- Çocuk yaşta evlilikler konusu 'sadece' kız çocuklarını etkileyen bir sorun olarak anlaşılmamalıdır.
- Katılımcılar, bazı örneklerle de işaret ederek, çocuk yaşta evliliklerin her zaman 'burada anlatıldığı kadar kötü sonlanmayacağını, çok mutlu bazı evliliklerin de olabileceğini' ifade edeceklerdir. Tartışmayı bu noktada yoğunlaştırmamak, fakat şu iki noktanın altını çizmek önemlidir: 1) Çocuk, her hangi bir evlilikte (ya da birliktelikte) karşılaşılabilecek sorunlara karşı deneyimsiz ve kendini koruma donanım ve imkanı olmayan, korunma ihtiyacı olan bireydir. Bu sebeple çocuk evliliklerinde, söz edilen sorunların yaşanma ihtimali, yetişkin evliliklerinde yaşanma ihtimalinden çok daha yüksektir. 2) Mutlu veya mutsuz sonuçlanmasından bağımsız olarak, Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi, Medeni Kanun, Çocuk Koruma Kanunu ve ilgili diğer uluslararası insan hakları hukukuna göre çocuk evlilikleri çocuğun yüksek yararına aykırıdır ve suçtur.
- Katılımcılar, İslam inancında çocuk yaşta evliliğin yeri ile ilgili görüşlerini veya sorularını dile getirebilirler. Bu noktada dini inanca saygı göstermekle birlikte konuya inanç değil hak perspektifinden yaklaşıldığı vurgulanmalıdır. Bununla beraber, İslam dininde çocuğun korunması gereken bir varlık olduğu, iyi bir eş sahibi olmanın da çocuğun hakları içinde yer aldığı, İslam dininin 'zararlı' olanı yasakladığı, örnek gösterilmesi halinde Hz. Muhammed'in eşlerinden Hz. Aişe'nin evlilik yaşı ile ilgili farklı yorumlar bulunduğu, zorla evlendirmeye karşı hadislerin de bulunduğu gibi hususlar hatırlatılabilir. Bunlarla ilgili ek bilgiyi katılımcılar dilerlerse daha detaylı olarak daha sonra uzmanlardan edinebilirler. Eğitim programı boyunca bu konu tekrar edebilir; fakat kolaylaştırıcının bu konunun çok vakit almamasını sağlaması gereklidir.

Çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçları hakkındaki grup çalışması takiben konu ile ilgili sunuma geçiniz:

Sunum 4: Çocuk Yaşta Evlilikler – Sebep ve Sonuçları

Çocuk evliliklerinin ardında yatan sebep ve sonuçlarda bu sunumda özetlenmiştir. Burada yer alan bilgiler alan araştırmalarının bulgularına ve uzman görüşlerine dayanılarak derlenmiştir. Katılımcılara bu bilgileri aktarırken, grup çalışması sırasında gündeme gelen konulara ve tartışmalara atıfta bulununuz. Katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanan sebep ve sonuçlar hakkında ayrıntıya girmeye gerek görmeyebilirsiniz. Ancak değinilmeyen konuları açınız.

Çocuk Evliliklerinin Sebepleri 1

Yoksulluk / ekonomik güvencesizlik:

- Tüm dünyada çocuk evlilikleri yoksul ve kırsal kesimlerde daha yaygındır.
- 'Başlık parası' ve benzeri uygulamalar ile aileye gelir kaynağı yaratılması
- 'Evden bir boğaz eksilmesi'
- Evlendirilen çocuğa daha iyi ekonomik şartlar sağlama isteği
- Varlıklı ailelerde maddi birikimin / kazancın aile içinde kalması

Yoksulluk ve/veya maddi sıkıntı, tüm dünyada çocuk evliliklerinin ardında yatan temel sebeplerden biridir. Kısa süre önce yayımlanan raporların büyük bir bölümü, (BM Kadın Raporu, 2015; UNGA, 2014; UNFPA, 2012) çocuk evliliklerinin kırsal bölgelerde ve en yoksul topluluklarda hâlâ çok yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tip çevrelerdeki aileler, küçük yaştaki gelinler için ödenen başlık parasının düşüklüğü ve kız çocuklarının geçimini sağlaması gibi nedenlerle çocukları evlendirmeyi çoğu zaman ekonomik bir avantaj olarak görmektedir (OHCHR, 2014). CEDAW'ın Evlilikte ve Aile İlişkilerinde Eşitliğe ilişkin Genel Tavsiyesi'nde (Tavsiye no: 21) belirtildiği üzere kadınlar maddi güvence sağlamak amacıyla yabancılarla evlenmeye zorlanabilmekte veya ikna edilebilmekte ve bunun sonucunda kadınları hedef alan insan ticareti vakaları artmaktadır. Öte yandan, OHCHR (2014) Raporu'na göre bazı çevrelerde benzer sosyo-ekonomik statüye sahip zengin aileler, zenginliklerini koruma amacıyla da çocuklarını evlendirebilmektedir.

Çocuk Evliliklerinin Sebepleri 2

Düşük eğitim düzeyi/kalitesi:

Formal eğitime devam eden kızların çocuk yaşta evlenme oranı etmeyenlere göre 6 kat daha azdır.

Eğitimin yalnızca süresi değil, okulların fiziki ve sosyal koşulları da etkindir. (Okulda şiddet, ayrımcılık, aşırı kalabalık sınıflar, pahalı eğitim, ulaşım, okul malzemeleri, düşük nitelikli öğretmenler gibi.)

Bulgulara göre resmi eğitim düzeyinin düşüklüğü de çocuk evlilikleriyle yakından ilgili bir faktördür. Çocuk evliliği oranlarının yüksek olduğu ülkelerden toplanan veriler, kızların büyük bir bölümünün okula devam etmediği bölgelerde çocuk evlilik oranlarının daha yüksek olduğuna işaret etmektedir. Söz konusu araştırmalara göre, ortaöğretime devam etmiş kızların erken yaşta evlenme ihtimali, çok az eğitim görmüş ya da hiç eğitim almamış kızlara göre 6 kat daha düşüktür (UNFPA, 2012). Plan International'ın çocuk evliliklerine ilişkin 2013 küresel raporu, eğitim ortamının kötülüğünün de (çok kalabalık okullar, vasıfsız öğretmenler, okul içi şiddet vb.) çocuk yaşta evlilik oranlarıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Çocuk Evliliklerinin Sebepleri 3

Kadına yönelik şiddet:

Kadına yönelik şiddet çocuk evliliklerinin hem sebebi hem sonucudur.

- Aile içi şiddet sebebiyle kız çocuğu için evden ayrılma ihtiyacı
- Aile dışı şiddet biçimleri (özellikle taciz) sebebiyle kızları 'koruma' amaçlı evlendirme

UNICEF

unicef

Aile içi şiddet, genelde çocuk evliliklerinin bir sonucu olarak görülmektedir; çünkü erken yaşta evlenen kızların aile içi şiddete maruz kalma ihtimali daha yüksektir. Bununla birlikte, aile içi şiddet çocuk yaşta evliliğin sebebi de olabilir; şiddet vakalarının yaşandığı hanelerdeki kızlar ev ortamından kaçmak için evliliğe yönelebilmektedir. Aile içi şiddetin yanı sıra hane dışındaki cinsel şiddet vakaları da ailelerin kız çocuklarını erkenden evlendirmelerine neden olabilmektedir.

Çocuk Evliliklerinin Sebepleri 4

Çatışma ve insani kriz durumları:

- Çatışma ve insani kriz durumlarında şiddet artmakta, eğitime erişim kısıtlanmakta ve yoksulluğun boyutları büyümekte; diğer tüm faktörlerin etkisi katlanmaktadır.
- En yakın örneği Suriye krizinde görülmektedir.

UNICEF

unicef

Çocuk yaşta evlilik yapma riskinin çatışmalar ve insani kriz durumlarında arttığını vurgulayınız. Bu duruma Suriye’de yaşanan insani krizi örnek gösteriniz. UNICEF’in 2014 yılı raporuna göre, Suriyeli mülteciler arasında yapılan resmi evliliklerin beşte biri 18 yaşından küçük kızlarla yapılmaktadır. Türkiye, Ürdün, Lübnan, Irak ve Mısır’daki Suriyeli mülteci çocukların “ailenin hayatta kalmasına yardımcı olmak amacıyla” çalışmaya ya da erkenden evlenmeye zorlandıkları bildirilmektedir. Mülklerine el konan ve yerlerinden edilen

aileler tasarruf etmek ve/veya bazı faydalar elde edebilmek amacıyla kızlarını erkenden evlendirmektedir. UNICEF çocuk koruma uzmanlarının da belirttiği üzere, temel geçim kaynaklarına erişimin bulunmayışı, çocukları daha da büyük bir risk altına sokmaktadır. Bu konuda daha fazla bilgi için Katılımcı Kitabı’na başvurabileceklerini katılımcılara belirtiniz.

Çocuk Evliliklerinin Sebepleri 5

Sosyal normlar:

Müdahalelere rağmen çocuk evliliklerinin sürmesinin en önemli sebebi olarak görülür.

- **Genel toplumsal normlar:** Ailelerin, toplumun ve çocukların ‘kabul edilmiş kültürel uygulama’ olarak görmeleri: ‘normal’, ‘herkesin yaptığı’, ‘böyle gelmiş böyle gider’ gibi algılar
- **Toplumsal cinsiyet normları:** Kızların ‘namusunu’ koruma, ‘dedikodudan’ koruma, ‘evde kalma’ gibi algılar
- **‘Zararlı kültürel uygulamalar’:** Berdel, beşik kertmesi gibi uygulamalar

‘Kültür’ kavramına yoğunlaşmanın tehlikeleri üzerinde önemle durulmaktadır: Bu toplumsal sorunu belirli bir bölgeye, ulusa, etnik gruba ait olarak görmek, hem ayrımcılığa hem de etkisiz politikalar/uygulamalara neden olmaktadır.

UNICEF

unicef

Çeşitli müdahalelere rağmen çocuk evliliklerinin neden bu kadar yaygın olduğu açıklanırken en çok sözü edilen faktörlerden biri de 18 yaşından küçükken yapılan evlilikleri destekleyen ya da teşvik eden toplumsal/ kültürel/sosyal normlardır.

‘Sosyal normlar’ dendiğinde aslında birden fazla olgudan söz edildiğini katılımcılara aktarınız. Slaytta görüldüğü gibi bunlar ‘genel toplumsal normlar’, ‘toplumsal cinsiyet normları’ ve ‘zararlı kültürel uygulamalar’ olabilir.

Öte yandan, kültürün çocuk evliliklerinin ardında yatan tek sebep olarak görülmesinin yaratabileceği olumsuzluklara dikkat çekiniz. Çocuk evlilikleri hakkındaki araştırmalar, çocuk evliliklerini daha geniş çaptaki ulusal, etnik ya da dini gruplarla ilişkilendirmenin olası olumsuz sonuçlarına işaret etmektedir. Örneğin, Hollanda, Almanya ve İngiltere’de uygulanan bazı politikalar, çocuk evliliğini bir göçmen sorunu ve/veya Müslüman toplulukların sorunu olarak ele alarak bu toplulukları damgaladıkları ve çocuk evliliğini ortadan kaldırmaya yönelik çabaları baltadıkları için eleştirilmiştir (Örnekler için bakınız: Gill & Mitra-Kahn, 2012; Phillips, 2012; Yurdakul & Korteweg, 2013).

Sunuma, çocuk yaşta evliliklerin etkileri ile ilgili slaytlarla devam ediniz:

Çocuk evlilikleri, kız ve erkek çocuklarının ve kadınların haklarından yararlanabilmelerini ciddi ölçüde etkiler. Bu evlilikler genç kadınlar, çocuklar ve toplumun tümü için çeşitli sosyal, psikolojik ve ekonomik sıkıntılar ve sağlık sorunları yaratır.

Arka plan bilgisi:

Çocuk evliliklerinin çocuk, aile, toplum ve yeni nesiller üzerindeki etkileri:

Temel insani hakların ihlali ve birey olma özelliğinin kaybı

Şiddete maruz kalma: Bilgisizlik ve kendini koruyamamadan dolayı şiddete, özellikle cinsel şiddete maruz kalma oranı artmaktadır. Şiddet mağduriyetinde yasal ve sosyal desteğe erişim imkanı ise azalmaktadır.

Kısıtlanma ve zorlanma: Evden dışarı çıkamama, sosyal hayatın olmaması, zorla çalıştırılma (ILO 1999 Sözleşmesi’ne göre Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri arasında sayılmaktadır)

Eşler arasındaki yaş ve güç farklılıkları, 18 yaşından önce evlenmiş kızlarda bir güç ve kontrol kaybı yaratmaktadır. Küçük yaşta bağımsızlığını ve kontrolü yitirmek, kızları fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı daha savunmasız kılar ve hareket alanlarını kısıtlar. BM çalışmaları, 18 yaşından küçükken evlenen kızların eşlerinden şiddet görme olasılıklarının büyük yaşta evlenenlere kıyasla daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle de cinsel şiddet, erken yaşta evliliklerde kızlar için daha büyük bir

risktir; çünkü küçük yaşta kızların birçoğu cinselliği reddetmeye, bu konuda koşullar ileri sürmeye ve böyle durumlarda yasal ve toplumsal desteğe erişebilmeye yetecek kadar güçleri yoktur (Dünya Sağlık Örgütü, 2013).

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması (HÜNEE, 2014) evlilik yaşı ve şiddet oranı arasındaki ilişkiyi net bir şekilde göstermektedir. Bu ilişki toplumsal cinsiyet ve şiddet ile ilgili oturumda detaylı olarak tartışılacaktır.

Eş tarafından uygulanan şiddetin yanı sıra geniş ailedeki şiddet vakaları da çocuk evlilikleri ile ilişkilendirilmektedir, çünkü ailedeki güç dinamiklerine karşı gelmek (ya da karşı gelirmiş gibi algılanmak) “namus” adına işlenen suçlar da dâhil olmak üzere ağır sonuçlara yol açabilmektedir (OHCHR, 2014, p. 8-9).

Çocuk yaşta evlilikler, bir şiddet türü olarak ayrıca zorla çalıştırma ile de ilişkili bulunmuştur. Uluslararası Kölelik Karşısı Örgüt (2013) çocuk evliliğinin çoğu zaman “kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların görünürde hiçbir ceza almadan gerçekleşmesine olanak tanıyan” bir kalkan işlevi gördüğünü bildirmektedir. Bu uygulamalara mecburi evlilikler, seks köleliği, çocuk köleliği, çocuk ticareti ve zorla çalıştırma da dâhildir. Rapora göre çocuk evliliklerinin büyük bir kısmı, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO’nun Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması Ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi (no: 182) kapsamında belirtilen kötü şartlardaki çocuk işçiliği kapsamına girmektedir.

Arka plan bilgisi:

Çocuk evliliklerinin çocuk, aile, toplum ve yeni nesiller üzerindeki etkileri:

- **Eğitime ve istihdama erişimin kısıtlanması:** Hareket özgürlüğünün kısıtlanması, hamilelik ve çocuk sahibi olma, ev sorumlulukları ve bazı ülkelerde evli/hamile/çocuklu kızların okula/işe devamı önünde yasal engel olması gibi sebeplerle eğitime erişim kısıtlanmaktadır.

Yaşamı üzerindeki kontrolün kaybı, hareketlerinin sınırlandırılması, hamilelik, erken yaşta çocuk doğurma ve ev işleri, çocuk yaşta evlenen genç kızlar ve kadınların eğitime, iş olanaklarına ve diğer fırsatlara erişiminin önünde ciddi engeller yaratmaktadır (BM Kadın birimi, 2015). “Plan International” kuruluşu tarafından dokuz ülkede gerçekleştirilen nitel araştırmanın sonuçlarına göre, çocuk yaşta evlilikler ve erken hamilelikler kızların ortaokula devam etmemesinin en yaygın nedenleri arasındadır (Plan International, 2013). Bunun yanı sıra, bazı ülkelerde hamilelik, okuldan atılma sebebi olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de de evli çocukların okul kayıtları açık öğretime alınmaktadır.

Çocuk evliliklerinin çocuk, aile, toplum ve yeni nesiller üzerindeki etkileri:

Sağlık sorunları:

- a. Hamilelikte yaşanan sağlık sorunları ve doğum sırasında ölme ihtimali
(Dünyada her yıl 70.000 genç kız (15-19) gebelik ve doğum sırasında hayatını kaybetmektedir. 15 yaşından önce doğum yapan kızların 20’li yaşlardaki kadınlara göre doğumda ölme riski 5 kat daha fazladır.)
- b. Düşük, ölü doğum ve bebeğin bir aylık olmadan ölmesi ihtimali
(18 yaşından küçük annelerin bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski, daha büyük yaşta annelere göre 60 kat fazladır.)
- c. Üreme organlarında fonksiyon / form kaybı (örn. Fistula)
- d. Sağlık kuruluşunda doğum oranının yarıya düşmesi
- e. Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı savunmasızlık (2 ila 8 kat daha fazla risk)
- f. Bebeğin yetersiz beslenmesi ve bakımı
(Bebeğin geç gelişim gösterme oranı 20’li yaşlardaki kadınların çocuklarına göre daha yüksektir.)

Erken yaşta evlenmenin özellikle de kız çocukları açısından olumsuz etkileri arasında sağlık sorunları başta gelir. Slaytta yer alan bilgileri katılımcılarla paylaşınız.

Arka plan bilgisi:

Erken yaşta, sık sık hamilelik yaşanması daha yüksek oranda anne ve bebek morbiditesi ve mortalitesi, hamileliğin zorla devam ettirilmesi ve hamilelik/doğumla ilgili komplikasyonlarla ilişkilendirilmektedir (BM Kadın birimi, 2015; UNFPA, 2012; Kamal, 2012; Nasrullah vd., 2013). Önlenebilir anne ölümleri ve insan haklarına ilişkin BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği raporu (OHCHR, 2011) hamilelikle ilgili komplikasyonların genç kadınların ana ölüm sebebi olduğunu ortaya koymaktadır. UNICEF'in çocuk evliliklerine ilişkin 2014 yılı raporuna göre, erken yaşta evlenen kızların hamileyken düzgün bir tıbbi bakım görme olasılığı da daha düşüktür. Bu raporda Bangladeş, Etiyopya, Nepal ve Nijer'de yetişkin yaşta evlenen kadınların son bebeklerini bir sağlık merkezinde doğurmuş olma ihtimalinin 15 yaşından küçük evlenenlere kıyasla iki kattan daha fazla olduğu gösterilmektedir. Küçük yaşta evlenenlerin doğum yapmak için fiziksel açıdan yeterince olgunlaşmadığı göz önünde bulundurulduğunda, sağlık tesislerine erişimin az olmasının hem anneleri hem de bebekleri daha büyük bir risk altına soktuğu görülmektedir (UNICEF, 2014).

Çocuk yaşta evlilik, cinsel yolla bulaşan hastalıklar karşısında savunmasızlıkla da ilişkilendirilmektedir; zira çocuk yaşta evlenen kızların genelde bu konuda bilgileri yoktur, sağlık hizmetlerine erişimleri sınırlıdır, cinsellik ve üreme sağlığı hakkında karar almaları güçtür. Birçok ülkede, özellikle de Sahra Altı Afrika'da, 15-25 yaşlarındaki genç kadınlar arasında HIV (tedavi edilmediğinde AIDS ile sonuçlanabilen İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü) yaygınlık oranı, aynı yaş grubundaki erkeklere ve oğlan çocuklarına kıyasla iki ila sekiz kat daha fazladır (Bruce & Clark 2004; Clark ve ark., 2006).

Çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçlarıyla ilgili olarak toplumsal cinsiyet normlarının rolüne ayrıca değinileceğini belirterek bu bölümü sonlandırınız.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Sunumlar:

Slayt 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği – Temel Kavramlar

Slayt 6: Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet

Slayt 7: Türkiye’de Kadına Şiddetle Mücadele Mekanizması

Etkinlik

Hayat Merdiveni Oyunu

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Katılımcıların kendi toplumsal cinsiyet anlayışlarını keşfetmeleri
- ✓ Toplumsal cinsiyetin inşası üzerindeki yaygın varsayımları sorgulamaları
- ✓ Toplumsal cinsiyet ile şiddet arasındaki ilişkileri kurabilmeleri
- ✓ Toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile ilgili temel kavramları tanımlayabilmeleri
- ✓ Kadına yönelik şiddetin bireysel ve toplumsal sonuçlarını kavramaları
- ✓ Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile ilgili yaklaşımlardan haberdar olmaları
- ✓ Toplumsal cinsiyete duyarlı hizmet sunumunun gereklilik ve ilkelerini kavramaları
- ✓ Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalanlara hizmet sunumu ile ilgili temel sözleşme, kanun ve kurumlardan haberdar olmaları

Kapsam

- Toplumsal Cinsiyet Kavramı
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakış Açısı
- Kadına Yönelik Şiddet, Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet, Ev İçi Şiddet
- Şiddet Türleri ve Örnekleri
- Dünyada ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Şiddet Rakamları
- Çocuk Yaşta Evlilikler ve Kadına Şiddet İlişkisi
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile İlgili Uluslararası Sözleşme ve İlkeler
- Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Hukuki Çerçevesi
- 6284 Sayılı Aileyi Koruma ve Kadına Şiddeti Önleme Kanunu
- Kadına Şiddet ile İlgili Kurumlar ve Sundukları Hizmetler

Temel Kitap ve Dokümanlar

- Çocuk Yaşta Evlilikler ile Mücadele Temel Eğitim Programı Katılımcı Kitabı
- İstanbul Sözleşmesi
- Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun

TEMATİK ETKİNLİK 3: HAYAT MERDİVENİ OYUNU

Hazırlık:

Katılımcıların düz bir çizgi şeklinde sıralanmalarını ve 25 adım atmalarını sağlayacak kadar geniş bir alan (oda küçük ve hava koşulları uygunsa etkinlik açık havada da yapılabilir) gereklidir.

Oyunda katılımcılara farklı roller verilmektedir (örneğin, orta yaşlı bir erkekten, küçük bir çocuğu olan genç bir kadın rolünü üstlenmesi istenebilir, vb.). Katılımcılardan, kendilerine verilen role bağlı olarak, kendilerini başkasının yerine koymaları istenecektir. Katılımcılar, kendilerine verilen rolü, eğitmenin okuduğu cümle ile ilişkilendirebiliyorlarsa öne adım atacaklardır. Ortaya çıkan tipik sonuç, orta yaşlı adamın en önde olması ve çocukları olan kadınların geride kalmasıdır. Bu oyun, toplumsal cinsiyet rollerimizin kamu hizmetlerinden faydalanmamızı ve toplumsal hayata katılımımızı ne ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Uygulama:

Her birinde bir rolün yazılı olduğu kartlar hazırlanacaktır. **BASILMASI İÇİN KARAKTER LİSTESİ ve OKUNACAK İFADELER EK'TE YER ALMAKTADIR.**

Katılımcılar aynı çizgide duracaktır. Her bir katılımcıya üzerinde rolünün yazılı olduğu bir kart verilecektir. Katılımcılar hangi rolün kendilerine verildiğini etkinlik sonuna kadar kimseye söylememelidirler. Katılımcılardan kendilerine verilen karakterlerin hayatlarına ilişkin detayları bir kaç dakika süreyle düşünmeleri istenecektir. Bu kişiler günlerini nasıl ve kimlerle geçiriyor, karşılaştıkları sorunlarla nasıl başa çıkıyor, ne yapmaktan hoşlanıyor olabilirler? Aşağıdaki cümleler sırasıyla okunacak, bir cümle okunduktan sonra sadece okunan cümledeki şeyi yapabilecek veya söyleyebilecek kişi bir adım öne çıkacaktır. Tüm cümleler okunduktan sonra katılımcıların o anda durdukları yere bakacak ve bunu tartışacağız. Bu alıştırmayı, sosyal hayatta ve yerel hizmet sunumunda toplumsal cinsiyet olgusunu görmek için faydalı bir alıştırmadır. Kişilerin toplumsal cinsiyete dair yargılar, ev içi sorumluluklar ve diğer durumlar nedeniyle bazı hizmetlere ve fırsatlara nasıl erişemedikleri görülecektir.

İfadelerin hepsi okunduktan sonra, katılımcılar birbirlerinden çok farklı yerlerde bulunacaktır. Bazıları ifadelerin neredeyse tamamına evet derken, diğerleri çok azıyla hemfikir olacaktır. Bu etkinliğin sahip olduğu etkileyici özelliklerin başında katılımcıları fiziksel olarak birbirlerinden ayırması ve gerçek hayattaki farklılıkları görsel biçimde vurgulaması ve tabii katılımcıların karakterlerle empati kurmasını sağlaması gelir.

Etkinlik sonunda, katılımcılar henüz yerlerini korurken aşağıdaki sorular yöneltilebilir:

- İfadeler okunup diğerleriyle aranızda mesafe arttıkça ne hissettiniz?
- En öndeki ve en arkadakilerin sizce ne gibi ortak özellikleri var?
- Katılımcılara ifadelere "evet" diyebilmelerinin, sahip olunan haklarla herhangi bir bağlantısı

olup olmadığı; canlandırdıkları karakterlerin bunları talep edebilme hakkına sahip olduklarını bilip bilmedikleri sorulabilir.

- İfadelere güvenle tepki verilmesi durumunda, canlandırdıkları karakterlerin hayatları konusunda (özellikle kadın ve erkeklerin yapabilecekleri ve yapamayacakları şeyler konusunda) nasıl bu kadar emin oldukları tartışılabilir.

Bu etkinlikte yalnızca toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin değil, bununla kesişen dil, ırk, engellilik, ekonomik durum, eğitim seviyesi gibi başka eşitsizlik faktörlerinin de etkisi görülecektir. Etkinliğin tartışılması sırasında birbirinden farklı konumlarda kalan katılımcıların bu konumlarının sadece toplumsal cinsiyete bağlı olduğu iddia edilmemelidir. Ancak toplumsal cinsiyetin diğer eşitsizlikleri ortaya çıkaran veya artıran bir etkisi olduğu ve bunun sonraki oturumlarda daha detaylı tartışılacağı eklenebilir.

Toplumsal cinsiyet farkındalığı ile ilgili diğer etkinlik önerileri:

Yaşam Boyu Şiddet (20 Dakika)

Uygulama:

Gruplar,

1. Doğum öncesi ve bebeklik
2. Çocukluk
3. Gençlik
4. Yetişkinlik
- 5 . Yaşlılık

dönemini tartışacak şekilde 5 gruba ayrılır. Bu dönemlerde hamilelere, kız bebeklere, kız çocuklarına ve kadınlara, erkeklerden farklı olarak yapılan uygulamaların neler olabileceği grup halinde tartışılır. Örneğin: kıza hamile olan ve erkeğe hamile olan kadınlara söylenen farklı sözler, alınan farklı hediyeler, kız ve erkek çocuğu doğduğunda yapılabilecek farklı kutlamalar, kız ve erkek çocuklarının okula devam süreleri, ilk gençlik yıllarında kız ve erkek çocuklara yasaklanan bazı davranışlar, yaşlı bir kadının ve erkeğin farklı sorumlulukları neler olabilir?

Pazardaki Kavga (30 dakika) (Kaynak: Af Örgütü)

Şiddetin farklı türleri olduğu ve bunları birbirinden ayırmanın neden önemli olduğu konusunda farkındalık yaratmak için bir etkinlik olarak uygulanabilir. Aşağıdaki senaryo okunur:

Yoğun bir alışveriş gününde mahalle pazarının ortasında birden bire bir kavga başlar. Önce A kişisi B kişisine yüksek sesle bağırır. Sonra A, bulduğu bir sopayı eline alıp B'ye vurmaya başlar. B daha ufak tefektir, kendini savunamaz. Çok geçmeden yere yığılır. A kişisi, yere düşen B'yi tekmelemeye başlar.

Katılımcılara aşağıdaki sorular sorulur:

A ve B aşağıdaki kişiler olsaydı neler olabilirdi?

- a) İkisi de erkek
- b) İkisi de kadın
- c) İki delikanlı
- d) İki genç kız
- e) Karı – koca
- f) Baba ve oğul
- g) Baba ve kızı

- Müdahale eder miydiniz?
- Polis ve/veya diğer yetkililer müdahale eder miydi?
- Etraftaki kadınlar / erkekler müdahale eder miydi?
- A ve B'nin ilişkisi, yaşları, cinsiyetleri, insanların olaya verdikleri tepkiyi değiştirir mi? Neden?

Sunum 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği – Temel Kavramlar

Hayat Merdiveni etkinliğinin ardından Toplumsal Cinsiyet Eşitliği – Temel Kavramlar sunumuna geçiniz.

Eğitmene not:

Toplumsal cinsiyet oturumları boyunca katılımcılar arasında temel fikir ayrılıkları ortaya çıkabilir. Bu ayrılıkların tartışma kuralları çerçevesinde ifade edilmesi, saldırganca, küçümseyici veya cinsiyetçi ifadelerin kullanılmasının önlenmesi, katılımcı grubunun ileriki oturumlarda işbirliği içinde çalışmasını engelleyici bir boyuta ulaşmamasını sağlamak için eğiticinin yerinde müdahalesi önemlidir. Güvenli bir çalışma ortamı yaratmak için, eğitim programı boyunca hassas konuların tartışılacağı baştan açıkça ifade edilmeli ve açılış oturumundaki 'kurallar' bölümünde saygının önemi vurgulanmalıdır.

Sunum boyunca mümkün olduğunda Hayat Merdiveni etkinliği ile bağlantı kurunuz. Sunuma başlarken, Hayat Merdiveni etkinliğinde yaşamlarımızı etkileyen birçok eşitsizlik alanı olduğunu gördüğümüzü (örneğin maddi durum, mesleki statü, sağlık durumu, vatandaşlık durumu, yaş vb.), bunlardan birinin de toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğunu, bu oturumda çocuk yaşta evliliklerle yakından ilgili olan bu konuyu ele alacağımızı belirtiniz.

*Karşıdan iki kişi geliyor sanmıştım ama
yanılmışım; sadece bir çiftçi ve karısıymış...*

(Bir Rus Atasözü)

Katılımcılara giriş slaytındaki fotoğrafı gösterip bu fotoğrafın kendilerine ne ifade ettiğini sorunuz. Fikirlerini ifade etmelerine izin veriniz.

Slaytta yer alan Rus atasözü, kadınların birer 'birey' olarak değil 'kadın' olarak konumlandırılmalarına örnek olarak verilmiştir; ataerkil kültürün yaygınlığına ve eski bir tarihi olduğuna dikkat çeker.

Neden?

- ✓ Neden okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden 5 kat fazla?
- ✓ Neden kadınların iş gücüne katılım oranı %30 iken erkekler için bu oran %71?
- ✓ Neden her 10 kadından 4'ü eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddet görüyor?
- ✓ Neden TBMM'de 550 milletvekilinin sadece 81 tanesi kadın?
- ✓ Neden sadece 1 kadın bakan var?
- ✓ Neden erkekler tamir işleri ile uğraşırken, kadınlar örgü örüyor?
- ✓ Neden evde kadınlar çay demler ve yemek yaparken kahvehane sahipleri ve aşçılar erkek?
- ✓ Neden kadın yüksek sesle gülemez?
- ✓ Neden erkekler ağlamaz?
- ✓ Neden kadınlar iyi araba kullanamaz?
- ✓ Neden 2015'te 284 kadın erkekler tarafından öldürüldü?
- ✓ Neden her 5 kadından 1'i boşanmak istediği için öldürülüyor?

Milli Eğitim Bakanlığı

unicef

Slayttaki soruları tek tek açınız ve katılımcılara sorunuz. Soruları yanıtlamaktan ziyade katılımcıların fikirlerini öne sürmelerine ve tartışmalarına izin veriniz.

Yansıda yer alan verilerin hepsi resmi veridir. Ancak kadın cinayetleri ile ilgili veriler bianet.com internet sitesinin sayımına dayanmaktadır.

Arkaplan bilgisi:

Kadınların toplumdaki konumu ile ilgili tartışmalar esnasında yeri geldikçe katılımcılara Türkiye'deki durum ile ilgili bazı bilgileri aktarınız. Örneğin:

- Türkiye toplumsal cinsiyet eşitliğinde 142 ülke arasında 125'inci sırada, gerilerde yer alıyor (Dünya Ekonomik Forumu, Küresel Toplumsal Cinsiyet Ölçeği 2014).
- Kadınların (25+ yaş) % 9.2'si okuma yazma bilmiyor ve bu oran okuma yazma bilmeyen erkeklerden 5 kat fazla. (TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2015)
- 12 yıllık kademeli zorunlu eğitimin ilk dört yılına kayıt oranı % 96.30 iken son dört yılında bu oran erkeklerde % 79.46'ya, kız çocuklarında % 79.26'ya düşüyor. (Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim, 2014-15)
- Kadınların (25+ yaş) yalnızca % 15'i lise ve dengi okul mezunu; yalnızca % 11.7'si yüksek okul veya fakülte mezunu. Kadınların istihdam oranı erkeklerin istihdam oranının yarısı kadar. 15 yaş ve üzerindeki tüm kadınların % 26.7'si bir işte çalışıyor. TBMM'de kadın milletvekili temsiliyeti yalnızca % 14.7. (TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2015)
- Türkiye'de her 10 kadından 4'ü eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddet görüyor. (TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2015)

Kadın Olmak/Erkek Olmak

Biyolojik Cinsiyet

- Dişi/Eril
- Doğal/Doğulur
- Evrensel
- Değişmez

Toplumsal Cinsiyet

- Kadın/Erkek
- Toplumsal/Öğrenilir
- Toplumdan topluma ve kültürden kültüre değişir
- Dinamik zaman içinde değişir

Milli Eğitim Bakanlığı

unicef

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları arasındaki farkı netleştiriniz.

- Cinsiyet, kadın ve erkeği tanımlayan biyolojik ve fizyolojik özellikleri ifade ederken,
- Toplumsal Cinsiyet, toplumun kadınlar ve erkekler için uygun bulduğu, toplumsal olarak inşa edilmiş rolleri, davranışları, aktiviteleri ve nitelikleri ifade eder.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet özelliklerine bazı örnekler aşağıdadır (Dennis van der Veur, vd. 2009).

Cinsiyet özelliklerine bazı örnekler şunlardır:

- Kadınlar adet görür, erkekler görmez.
- Erkeklerin testisleri vardır, kadınların yoktur.
- Kadınlar genellikle süt üretebilen göğüslere sahip olurlar, erkeklerin göğüsleri ise süt üretemez.
- Erkekler kadınlardan daha büyük kemiklere sahiptir.

Toplumsal cinsiyet özelliklerine bazı örnekler ise şunlardır:

- Çoğu ülkede kadınlar erkeklerden daha az para kazanır.
- Vietnam'da sigara içen erkekler kadınlardan oldukça fazladır çünkü kadınların sigara içmesi geleneksel olarak uygun karşılanmaz.
- Suudi Arabistan'da erkekler araba kullanabilirken kadınlar kullanamaz.
- Dünyanın çoğu ülkesinde kadınlar erkeklerden daha fazla ev işi yaparlar.

Doğmadan, Bebekken, isimlendirirken, Çocukken...

Kadın	Erkek
→ "Sessizlik oldu, kız doğdu galiba"	→ "Erkek adamın erkek çocuğu olur"
→ Pembe giysiler, pembe odalar	→ Mavi giysiler, mavi odalar
→ "Prensesim"	→ "Aslanım"
→ Duygu, Sevgi, Nazlı, Gül...	→ Mert, Yigit, Hakan, Şahin...
→ Evde evcilik oynamak	→ Sokakta top oynamak

Kadın Olmak/Erkek Olmak

Milli Eğitim Bakanlığı, ÖTECP - EĞİTİMDE Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kampanyası videoları

Dr. Bilgiç, Dr. Yılmaz, L. Sert, Emine Şentürk - Nazım Şentürk, Merve Yılmaz, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Kadın Olmak/Erkek Olmak

Kadınlara ve erkeklere atfedilen niteliklerin, doğuştan getirilen biyolojik özelliklerle ilgili olmayan ziyade toplum içerisinde zamanla nasıl şekillendirildiğini yukarıdaki slaytlarla örneklendiriniz.

Toplumsal Cinsiyet

- Kültürel ve sosyal olarak belirlenen cinsiyet rollerine karşılık gelir.
- Bu roller davranış kalıplarını, sorumlulukları, paylaşımlarını, kaynakları ve ayrıcalıklara erişimimizi belirler.
- Kadınlara ve erkeklere atfedilen nitelikler, onlar için öngörülmuş kalıp tipler, yalnızca farklı değildir, aynı zamanda **değer yargıları içerir**.

Toplumsal Cinsiyet Gözlüğü ile Bakmak

- Kadınlar ve erkekler farklı hayatlar yaşarlar/hayati farklı yaşarlar. Farklı deneyimleri, ihtiyaçları ve öncelikleri vardır.
- Tüm kadınların ve tüm erkeklerin ihtiyaçları aynı değildir.
- Cinsiyetler arası farklılıklar toplumsal ve ekonomik "eşitsizliğe" sebep olmaktadır
- Eşitsizlik üretim ve yeniden üretim faaliyetleri ile ilişkilidir.

Neden Toplumsal Cinsiyet Kavramını Kullanıyoruz?

- Her zaman doğal ve dolayısıyla değişmez olarak kabul edilen pek çok cinsiyet özelliğinin aslında toplumsal olarak belirlendiğini ve değişebileceğini görmek ve göstermek için

Toplumsal cinsiyet farkındalığının neden önemli olduğunu netleştiriniz.

Kadınlara ve erkeklere atfedilen kadınlık ve erkeklik nitelikleri, kadın ve erkekler için öngörülen kalıp tipler, yalnızca birbirinden farklı değildir; aynı zamanda değer yargıları da içerir. Kadın ve erkeklere atfedilen özelliklerin bazılarının daha değerli, istenir; bazılarının ise aşağılayıcı özellikler olarak ifade edildiği sıklıkla görülmektedir. Bireylerin cinsiyetlerine bağlı olarak nasıl

görünmeleri, düşünceleri, hissetmeleri ve davranmaları gerektiğine ilişkin kalıplaşmış yargılar ve beklentiler, **Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargıları** (İngilizce 'gender stereotypes') olarak adlandırılır.

Kadınların ve erkeklerin yaptıkları işlerin farklılaşması, farklı işlere farklı değerlerin atfedilmesi, işler arasında oluşan statü hiyerarşisi **toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin** temellerindedir. Bu durum, toplumsal kaynaklara erişimi ve bu kaynakların bölüşümünü de büyük ölçüde etkiler (Erseçen & Tosun, 2015).

Bir düşünme biçimi, bir ideoloji olarak toplumsal cinsiyet perspektifi, aşağıdaki bakış açılarını içerir:

- Her zaman doğal ve dolayısıyla değişmez olarak kabul edilen pek çok cinsiyet özelliği aslında toplumsal olarak belirlenir ve dolayısıyla değişebilir.
- Kadınlar ve erkekler farklı hayatlar yaşarlar/hayatı farklı yaşarlar. Farklı deneyimleri, ihtiyaçları ve öncelikleri vardır.
- Tüm kadınların ve tüm erkeklerin ihtiyaçları aynı değildir.
- Cinsiyetler arası farklılıklar toplumsal ve ekonomik "eşitsizliğe" sebep olmaktadır
- Eşitsizlik üretim ve yeniden üretim faaliyetleri ile ilişkilidir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

- Karar almada,
- Seçimlerde,
- Hizmetleri elde etmede,
- Fırsatlara erişimde ve kullanmada,
- Kaynaklara erişimde ve kullanmada,

Eşitlik, Adalet ve Hakkaniyet içindir
'Eşitlik' 'Aynılık' demek değildir

BERNARD
GALANTİ

unicef

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin, kadın ve erkeğin 'aynı' olması anlamına gelmediğini vurgulayın ve bu noktanın kavrandığından emin olun.

Eğitmene not:

- Toplumsal cinsiyet eşitliğinden bahsedildiğinde, eşitlik sıklıkla aynılıkla karıştırılmakta ve bu, "kadın ve erkek nasıl aynı olabilir ki?" cümlesi ile bir direnç unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlarla erkeklerin eşit olamayacakları, çünkü farklı oldukları, sıklıkla tekrarlanır. Bu düşünce, eşitliğin aynılık olduğu yanlışlamasından doğmaktadır. Yalnızca kadınlarla erkekler değil, insanlar birbirlerinden elbette ki farklıdırlar. Eşitlik, bütün bu farklılıkların ortadan kaldırılıp birbirinin aynı insanlardan oluşan toplumlar yaratmak anlamına gelmez. Tersine, farklılığın eşitsizlik anlamına gelmemesi için çaba sarf etmek demektir. Örneğin, kadınların biyolojik olarak farklı oldukları için erkeklerden daha az eğitim görmelerinin engellenmesi demektir. Yahut, ülkenin doğusunda yaşayan bir kadının

da batısında yaşayan kadar kolaylıkla hastaneye gidebilmesi ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için gerekli yatırımları yapmaktır. Yoksul bir ailede yetişen bir çocuğun da meslek edinme fırsatlarından yararlanabilmesinin sağlanmasıdır. (Kaynak: KDM)

- Katılımcılar kadın ve erkeğin yaradılış olarak farklı oldukları için eşit haklara sahip olamayacakları görüşünü ifade edebilirler. Böyle durumlarda, uluslararası olarak kabul görmüş olan, Birleşmiş Milletlerin ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de resmi olarak benimsemiş olduğu insan hakları temelli yaklaşım vurgulanmalıdır.

Eşitlik/Hakkaniyet

kaynak: <http://www.getonmartoregon.org/about-smart/equity/>

Eşitlik ayrıca sıklıkla 'fırsat eşitliği' ile sınırlı olarak da algılanabilir. Bu sebeple eşitlik ve hakkaniyet kavramları arasındaki farka değinmek ve bunu grupla tartışmak önemlidir. Bu tartışmada eşitsiz konumdaki kadın ve erkeklerin dışında, ekonomik açıdan eşitsiz veya engellilik gibi bir sebeple dezavantajlı konumda olan kişi ya da gruplar üzerinden de örnekler verilebilir.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Hizmet Sunumu

1. Cinsiyete göre ayrıştırılmış veri toplar (görünür kılmak)
2. Cinsiyetler arası iş bölümünün karar alma mekanizmalarına yansımından haberdardır, politika yaparken, program geliştirirken bunu göz önünde bulundurur.
3. Kaynaklara erişim ve kontrolünde kadınlar ve erkekler hangi fırsatlara/engellere sahip, bilir.
4. Kadınların ve erkeklerin farklı ihtiyaçları, öncelikleri ve güçlü yanları olduğunu göz önünde bulundurarak planlarını ve uygulamalarını yapar.
5. Hizmetlere erişimde eşitliğin önündeki engelleri (toplumsal, ekonomik vs.) anlamaya çalışır
6. Bu engelleri ortada kaldırmaya yönelik stratejiler ve politikalar geliştirir

Katılımcılara toplumsal cinsiyete duyarlı hizmet sunumunun özelliklerini aktarın. Katılımcı kitlesine göre kendi kurumlarında veya çalışma alanlarında toplumsal cinsiyete duyarlı hizmet sunumunun nasıl olabileceğini sorun, örneklendirmelerini isteyin.

Toplumsal cinsiyetle ilgili temel kavramların verildiği bu bölümün ardından, toplumsal cinsiyet normları ile kadına yönelik şiddetin bağlantısının kurulacağı sonraki oturuma geçiniz.

Sunum 6: Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet

Eğitmene notlar:

- **DİKKAT:** Her üç kadından birinin hayatının bir döneminde şiddete maruz kaldığı göz önünde bulundurulduğunda, kadına yönelik şiddet oturumunun hassasiyeti ortaya çıkmaktadır. Eğitici, katılımcılar arasında her hangi bir şiddet biçimini deneyimlemiş kadınların (erkeklerin de) olabileceğini göz önünde bulundurmalıdır. Rahatsızlık duyan bir katılımcı ortamı terk etmek isteyebilir. Böyle bir duruma hazırlıklı olunmalı, soru sorulmamalı, oturuma devam edilmelidir. Katılımcılardan, kadına yönelik şiddet ile ilgili kişisel deneyimlerini doğrudan paylaşımları istenmemelidir. Bununla beraber, kendi deneyimini paylaşmak isteyen katılımcıların olabileceği de öngörülmelidir. Eğitici böyle durumlar için de hazırlıklı olmalıdır. Böyle durumlarda katılımcıya kendisini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir; ancak rahatsız edici bir tepki ile karşılaşması ve zarar görmesinin engellenmesi gerekecektir. Katılımcı, grup dışında özel olarak böyle bir deneyimini paylaşırsa, kişi yargılanmadan dinlenmeli, yardım edebilecek kurumların bilgisi kendisine verilmeli, kişiye psikolojik danışmanlık yapılmaya çalışılmamalıdır.
- Şiddete uğrayan kadınlar için 'mağdur' kavramının kullanımı tercih edilmemelidir. Duruma göre 'şiddete uğrayan', 'şiddete maruz kalan', 'şiddetten kurtulan', 'danışan', 'şikayetçi' gibi kavramlar kullanılabilir. Mağdur kavramı, hukuki terimler içerisinde yer almakta ve eğitim programı içinde bazı kitaplarda kullanılmakta olsa da, şiddete uğrayan kişinin güçlenmesi yaklaşımı gereği kullanımı önerilmemektedir.

Kadına Yönelik Şiddet

- Kamusal veya özel alanda gerçekleşen, kadınların fiziksel, cinsel, duygusal zarar görmesiyle sonuçlanan
- Ya da sonuçlanması olası, her türlü cinsiyet temelli şiddet eylemi veya bu eylemin yapılacağına ilişkin tehdit ya da zorlama ve keyfi olarak özgürlüğün kısıtlanmasıdır. (Birleşmiş Milletler, Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi, 1993)

- Bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan **toplumsal cinsiyete dayalı** her türlü eylem veya bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.

Kadına yönelik şiddetin BM Kadınlara Karşı Her Türlü Şiddetin Bertaraf Edilmesi Sözleşmesi'nde (solda) ve Avrupa Komisyonu İstanbul Sözleşmesi'nde (sağda) geçen tanımlarını katılımcılarla paylaşınız.

Kadına şiddetin bir 'toplumsal cinsiyete dayalı şiddet' biçimi olduğunu vurgulayınız. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramını daha sonra açacağımızı belirtiniz.

6284 – Şiddetin Tanımı

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'ya Göre Şiddetin Tanımı:

Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır.

UNICEF

unicef

Kadına yönelik şiddetin 6284 sayılı kanunda geçen tanımını veriniz.

Bu tanımın bir önceki slayttaki uluslararası tanımlarla uyumlu olduğuna dikkat çekiniz.

Şiddet Türleri 1

Psikolojik Şiddet (Bağırmak, hakaret etmek, aşağılamak, başka kadınlar ile kıyaslamak, korkutmak, kıskanmak, nasıl giyineceğine, nereye gideceğine, kimlerle görüşeceğine karışmak, kadına veya çocuklara zarar vermekle, öldürmekle tehdit etmek, kendini geliştirmesine engel olmak)

Cinsel Şiddet (kadının istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak, kürtaja zorlamak, fuhuşa zorlamak, tecavüz, çocuk doğurmaya zorlamak)

Ekonomik Şiddet (çalışmasına izin vermemek, istemediği işte çalıştırmak, para harcamasını kısıtlamak, parasız bırakmak, terfi etmesini engelleyecek kısıtlamalar getirmek vb.)

Fiziksel Şiddet (itip kakmak, tokatlamak, tartaklamak, tekmelemek, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarara uğratmak vb.)

UNICEF

unicef

Kadına şiddetin türlerini yansıda yer aldığı gibi açıklayınız.

Bunlar, sonraki slaytlarda detaylandırılacak ve örneklendirilecektir.

Psikolojik Şiddet

Arkadaşım falan yoktu ki. Kaynanamla giderdim her yere. Onda da sadece sülaleye giderdik zaten. Öyle tek başına insanın arkadaşı olamaz, bekarlık arkadaşlıklarını bitireceksin, bir yere gidip gelemezsin. Milattan önce yaşıyorlardı resmen, dağda yaşıyordum gibi

(Hediye, 33 yaş, HÜ Suskunluğun Çılgılığı Projesi, sığınma evi)

UNICEF

unicef

Psikolojik şiddete örnek olarak, Hacettepe Üniversitesi tarafından kadın sığınmaevlerinde kalan kadınlarla gerçekleştirilmiş olan bir çalışmada bir katılımcı tarafından ifade edilmiş olan örneği paylaşınız.

(Burada katılımcının gerçek ismi kullanılmamıştır.)

Psikolojik şiddet hakkında sağ sayfadaki detayları paylaşınız:

Psikolojik şiddet aşağıdaki biçimlerde karşımıza çıkabilir:

Duygusal istismar yoluyla;

Aşağılamak
Suçlamak
Delirdiğini düşündürmek
Lakap takmak
Küçük düşürmek

Gözdağı vererek

Mimiklerle veya eylemde bulunmak suretiyle gözdağı vermek
Bir şeyleri kırmak, eşyaları parçalamak
Hayvanlara işkence etmek
Silah göstermek

Çocukları kullanarak

Çocuklarla ilgili olarak kendini suçlu hissettirmek
Mesajları iletmek için çocukları kullanmak
Çocuklara şiddet uygulamak

İzole ederek

Yaptıklarını, görüştüğü ve konuştuğu kişileri, okuduklarını, gittiği yerleri denetlemek
Dışarıyla ilişkisini sınırlandırmak
Yaptıklarını haklı göstermek için kıskançlığı kullanmak

İnkâr ederek, suçlayarak, küçümseyerek

Şiddeti hafife almak
Şiddet olmadığını söylemek
Şiddet davranışının nedenini diğer insanlara veya olaylara yüklemek
Kadına, şiddetin nedeninin kendisi olduğunu söylemek

"Erkeklik ayrıcalıklarını" kullanarak

Önemli kararları tek başına almak
Evin efendisi gibi davranmak
Kadınlık ve erkeklik rollerini sık sık hatırlatmak
Kadına hizmetçi gibi davranmak

Cinsel Şiddet

- Kadını istemediği yerde zamanda ve biçimde cinsel ilişkiye zorlamak
- Çocuk doğurmaya/doğurmamaya zorlamak
- Fuhuşa zorlamak
- Cinsel organlarına zarar vermek
- Cinsel yolla hastalık bulaştırmak

ERKEN EVLİLİKLER

unicef

Ekonomik şiddetin biçimlerini katılımcılara aktarınız.

Hacettepe Üniversitesi tarafından sığınmaevinde kalan kadınlarla yapılmış olan araştırmada ifade edilen örnekleri paylaşınız.

Ekonomik Şiddet

- Kadının para harcamasının kısıtlanması
- Çalışmasına izin verilmemesi
- Zorla çalıştırılması
- Ekonomik konulardaki kararların erkek tarafından tek başına alınması
- Az para vererek çok şey beklenmesi
- Kadının parasının elinden alınması
- İş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olunması
- Kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerileri geliştirecek etkinliklerin engellenmesi

(Askere) giderken bütün evimin eşyasını sattı gitti. Bir iğnem bile yoktu. Parayı alıp askere gitti. Ben öyle ortada kaldım. (Esin, 24 yaş)

Beni de çalıştırmıyordu. Lif örüyardum ben elimde, onlardan kazandığım parayı saklıyordum ama elinde parası olmadığına hemen gelip oradan alıyordu.

Saklayamıyordum, sigarası olmadığına alıyordu, bulamayınca çocuğa, bana falan bağınıyordu. Hiçbir şekilde para biriktiremiyorum, izin vermiyordu zaten.

ERKEN EVLİLİKLER

unicef

Fiziksel Şiddet

- İtip kakmak, tartaklamak, tokatlamak, tekmelemek,
- Kesici ve vurucu aletlerle bedene zarar vermek
- Sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak
- Sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olmak suretiyle bedensel zarara uğratmak

ERKEN EVLİLİKLER

unicef

Kadına şiddetin yukarıda açıklanan 4 temel biçimi dışında, dünyanın farklı yerlerinde ve farklı kültürlerde karşılaşılabilen bazı özel biçimleri de olduğunu vurgulayınız.

Bunlar hakkında ayrıntılı bilgi yan sayfada yer almaktadır:

Fiziksel şiddetin biçimlerini katılımcılara aktarınız.

Şiddet Türleri 2

- Namus Cinayetleri
- Erken ve Zorla Evlilikler
- Kadın ticareti
- Bağılık parası
- Kumalık
- Berdel
- Çeyiz cinayetleri
- Kadın sünneti
- Bekaret kontrolü
- Encest

ERKEN EVLİLİKLER

unicef

Çeyiz cinayetleri

Daha çok Hindistan'da karşılaşılan uygulamada, gelinin ailesinin damadın ailesine çeyiz olarak yüklü miktarda para veya takı vermesi gerekmektedir. Bu, başlık parasının tersi bir uygulama olsa da bu uygulamadan yine kadınlar zarar görmektedir. Yeterince parası olmayan aileler, çeyiz vermemek için kaza süsü vererek, genellikle mutfak yangınları biçiminde kızlarını öldürmektedir.

Genital sakatlama

Dünya Sağlık Örgütü'nün "genital sakatlama" olarak adlandırdığı, yaygın kullanılan biçimiyle kadın sünneti, daha çok Afrika ülkelerinde karşılaşılan bir şiddet biçimi olup herhangi bir tıbbi gerekçe olmadan klitoris çok acı verici cerrahi bir uygulama ile alınmasıdır.

Savaşta Tecavüz

Tecavüz, savaş sırasında bir çeşit silah olarak kullanılmakta; erkeğin kadının sahibi olduğu fikrinden hareketle genellikle kadınların kocalarının önünde gerçekleştirilmekte, "düşmanın" erkekliğini aşağılamanın bir yolu olarak görülmektedir

Asit Saldırıları/Kezzap atma

Asit saldırıları Güney Afrika'da daha sık karşılaşılan, kadınlar üzerinde fiziksel olduğu kadar psikolojik ve sosyal açıdan da izler bırakan, kimi durumlarda ölüme yol açan ve tasarlanarak gerçekleştirilen bir şiddet türüdür.

Kadın Ticareti

Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması insan ticareti olarak tanımlanmaktadır.

Namus bahanesiyle işlenen cinayetler

Namus bahanesi ile işlenen cinayetler, en temel insan hakkı olan yaşam hakkını alır. Namus, cinsiyetler arasındaki ilişki bağlamında ele alındığında erkeğin kadın üzerindeki hâkimiyet ve denetimini ifade eder.

Cinsel Taciz ve Tecavüz

Cinsel taciz; saldırgan, küçük düşürücü, sindirici ya da utandıracak türden beklenmeyen, hoş karşılanmayan ve davetsiz her türlü cinsel davranış cinsel tacizdir. Cinsel taciz ve tecavüz olaylarının önemli bir bölümü, kadınlar utandığı ya da suçlanmaktan korktuğu için açığa çıkmamaktadır.

Evlilik içi Tecavüz

Evlilik içi tecavüzün evlilik dışı tecavüzden bir farkı yoktur. Ancak, evlilik içinde gerçekleşen tecavüz, genellikle tecavüz olarak görülmediğinden için ayrıca tanımlamak önemlidir.

Ensest

Ensest, ana-baba figürüne, otoritesine ve gücüne sahip kişilerin cinsel istismarıdır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan bir çalışmada çocukların %7- 21'i 15 yaşından önce cinsel istismara uğradığı, istismarcıların önemli bir bölümünün aile içindeki erkek bireyler olduğu görülmüştür.

Bekaret Kontrolü

Bekaret kontrolü, kadının cinsel ilişkiye girip girmediğini anlamak için “kızlık zarı”nın kontrolünü içeren, bireyin cinsel özgürlüğüne yönelik saldırı ve ayrımcı bir uygulamadır

Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yanlış İnanışlar

- Aile içi şiddet düşük gelirli ve eğitimsiz kadınların sorunudur.
- Kadına şiddet uygulayan erkekler şiddet davranışını kontrol edemez, buna engel olamaz.
- Aile içinde kadına yönelik şiddet çoğunlukla düşük gelirli ailelerde yaşanır.
- Şiddet uygulayan erkekleri de kadınlar yetiştirmektedir, bu sorun kadınlardan kaynaklanmaktadır.
- Çocuk olursa şiddet biter.
- Aile içinde kadına yönelik şiddet abartılan bir durumdur.
- Aile içinde kadına yönelik şiddet, sadece aile sorumludur.
- Şiddet gören kadın bunu ister, hak eder.
- Zamanla sona erer.
- Alkol, işsizlik, ekonomik sıkıntılar kadına yönelik şiddetin nedenidir.
- Şiddet tek taraflı değildir. Çok sayıda erkek şiddete maruz kalmaktadır.
- Erkekler şiddeti kontrol edemezler, engel olamazlar.

Kadına yönelik şiddetle ilgili yaygın inanışları sıralayınız ve katılımcıların görüşlerini paylaşmalarına izin veriniz.

Ev İçinde Kadına Yönelik Şiddet

- Ev içinde meydana gelen,
- Toplumsal cinsiyete dayalı
- kadın üzerinde baskı ve üstünlük kurmayı amaçlayan,
- tehdit, dayatma, kontrol içeren,
- psikolojik, cinsel, ekonomik, fiziksel zararlar sonuçlanan ve
- kadının insan haklarını ihlal eden her türlü eylem ya da eylem tehdididir.

TÜRKİYE’NİN İLK İMZACISI OLDUĞU İSTANBUL SÖZLEŞMESİ:

Aile içi şiddet, eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak tanımlanmıştır.

Ev içi şiddet, kadına yönelik şiddetin biçimlerinden biridir.

Ev içi şiddetin tanımını, Türkiye’nin de imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi’nde yer aldığı şekliyle aktarınız.

Bu tanımda ‘ev içi şiddetin’ gerçekleşmesi için tarafların aynı evde oturuyor veya resmi olarak evli olmaları gibi şartlar aranmadığını vurgulayınız.

Geniş Anlamı ile Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDS)

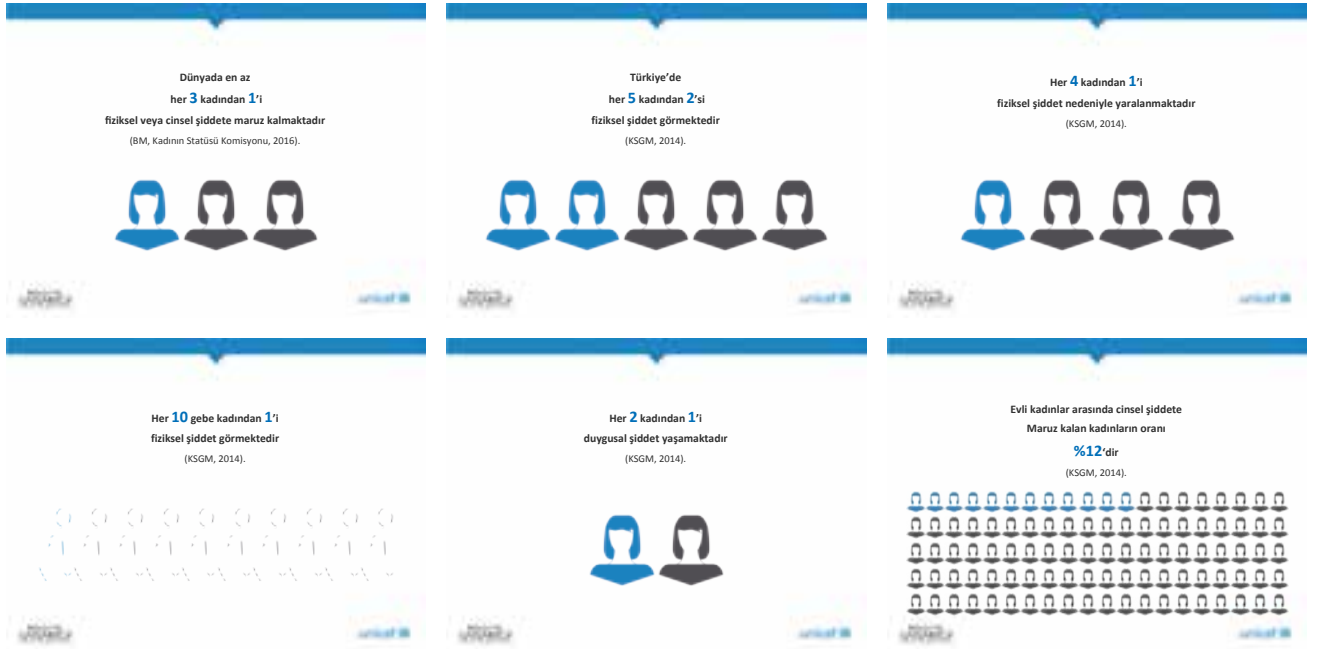
Bir kimseye toplumsal cinsiyetinden dolayı uygulanan herhangi bir şiddet biçimidir. Tanımladığımız ve tartıştığımız tüm şiddet biçimlerini içerebilir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan bireylerin çoğunluğunu kadınlar oluşturduğu için bu kavram sıklıkla kadına yönelik şiddet (özellikle de cinsel şiddet) yerine kullanılabilir. Ancak erkeklere ve erkek çocuklarına uygulanan şiddeti de içerebilir. Bunlara örnek olarak:

- Özellikle savaş ve çatışma ortamlarında karşı tarafın 'erkekliliğini' aşağılamaya yönelik cinsel şiddet,
- Toplumsal olarak kabul gören cinsiyet kalıplarına uymadıkları düşüncesiyle erkeklere uygulanan şiddet verilebilir.

Ayrıca TCDS kadın ve erkek eşcinsellere, kadın ve erkek transseksüel bireylere, biseksüel ve intersex bireylere uygulanan şiddeti de içeren bir kavramdır.

Kadına yönelik şiddet, bir toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimidir. Ancak toplumsal cinsiyete dayalı şiddet daha geniş bir kavramdır. Kavramın tanımını aktarınız ve kadına şiddet kavramı ile arasındaki farklılığı vurgulayınız.

Katılımcılarla dünyada ve Türkiye’de kadına yönelik şiddetin yaygınlığı ile ilgili bulguları paylaşınız:

Veriler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’ne yaptırılmış olan 2014 tarihli araştırmanın bulgularına dayanmaktadır.

Eğitmene not:

Katılımcılar, şiddetin yalnızca kadınlara yönelik olmadığını, erkeğe şiddet gösteren kadınlar da olduğunu ifade edebilirler. Böyle durumlarda kadına yönelik şiddet tanımına dönülmeli ve aile içi şiddet ile toplumsal cinsiyet temelli şiddet kavramları arasındaki fark tekrarlanmalıdır. Erkeklerin, 'erkek olmalarından' kaynaklanan veya toplumda erkekliliğe atfedilen kalıplara 'uymamalarından' kaynaklanan sebeplerle şiddete uğramaları durumunda söz konusu şiddet 'toplumsal cinsiyet temelli şiddet' olarak kavramlaştırılabilir. Katılımcıların böyle durumlara örnek vermeleri istenebilir, bu örneklerin ne kadar yaygın olup olmadığı tartışılabilir.

(KSGM, 2014).

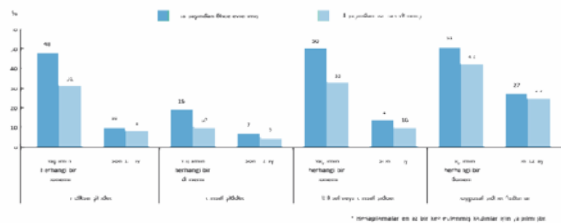
Yaşadığı şiddeti kimseye anlatamadığını ifade eden kadınların oranı, şiddet yaşayan kadınların yaklaşık yarısı kadardır.

Bu çarpıcı oranı paylaştıktan sonra katılımcılardan, şiddet yaşayan kişinin bir çocuk olduğu durumda bu oranın ne kadar olabileceğini düşünmelerini isteyiniz.

Çocuk Yaşta Evlilikler ve Kadına Şiddet İlişkisi

Şekil 13

12. Yaşı 16 yaşına göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile duygusal şiddet¹ istismar yaygınlığı
konusunda farklı durumlar ve sonuçları belirlemek amacıyla bu çalışmada fiziksel ve/veya cinsel şiddet
ile duygusal şiddet birtakım anımsamaları hatırlayıcı kelimeleri² "yüzde, fiziksel, 2014

Kaynak: HÜNEE, 2014. Özet Rapor, sayfa 15

Çocuk yaşta evlilikler ile kadına şiddet ilişkisini gösteren resmi verileri katılımcılarla paylaşınız. Kaynak: ASPB Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptırılan Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırması (2014).

Şekilde koyu mavi renkle gösterilen 18 yaşından önce evlenen kadınların karşılaştıkları şiddet oranı ile turuncu olarak gösterilen 18 yaşından sonra evlenmiş kadınların karşılaştıkları şiddet oranları arasındaki fark görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele için Türkiye’de var olan yasal ve kurumsal çerçevenin bir sonraki oturumda anlatılacağını belirterek oturumu sonlandırınız.

Sunum 7: Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizması

Bu bölüm Türkiye’nin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda imza attığı uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüğünü ve ulusal yasal ve kurumsal çerçevesini özetlemektedir. Katılımcı grubun özelliğine göre detaylandırılabilir.

Eğitmene notlar:

- Bu sunum içerisinde, bir önceki oturumda kullanılan şiddet tanımlarını içeren slaytlar mevcuttur. Bunlar, iki oturum arasında ara verilmiş olması halinde kadına şiddetin tanımını katılımcılara hatırlatmak amacıyla kullanılabilir.
- Katılımcı grup, kadına yönelik şiddetle mücadele ve hizmet sunumunun kurumsal çerçevesi içinde yer alan kurum mensuplarından oluşuyorsa (örneğin ASPB personeli, kolluk veya adli merciler, kadın örgütü temsilcileri, yerel yönetime bağlı kadın danışma merkezi gibi) bu oturumda ilgili yasal ve kurumsal çerçeve konusunda katılımcıların bilgi vermesi istenebilir. Böylece katılımcılar kendi bilgilerini tazelemiş ve aktif katılım sağlamış olacaklardır.

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet ile İlgili Hukuki ve Kurumsal Çerçeve

Kurumlar	Kanun ve Sözleşmeler
<ul style="list-style-type: none">Kadının Statüsü Genel MüdürlüğüTBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği KomisyonuToplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem PlanlarıŞiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) 14 Pilot İlde	<ul style="list-style-type: none">2001 Medeni Kanun ve 2004 TCK değişiklikleriİstanbul Sözleşmesi (Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) 20126284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 2013

Türkiye’de kadına yönelik şiddetle ilgili temel kurumlar, kanunlar ve ülkenin imza attığı uluslararası sözleşmeler hakkında özet bilgi veriniz.

Konu ile ilgil arkaplan bilgisi eğitmenler için aşağıda özetlenmiştir:

Türkiye, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ni (CEDAW) 1985 yılında imzalamış ve Sözleşme 1986 yılında yürürlüğe girmiştir. CEDAW’a ilişkin olarak hazırlanmış Ek İhtiyari Protokol ise, 2002 tarihinde onaylanmış ve 2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Anayasa’nın 90. Maddesine göre “... temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.” Bu çerçevede CEDAW Sözleşmesi, kendisine aykırı düşebilecek ulusal düzenlemeler karşısında üstün konumdadır.

2001 ve 2004 tarihlerinde Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu’nda yapılan değişiklikler, toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi bakımından önemli düzenlemeler getirmiştir. 2004

tarhli Türk Ceza Kanunu özellikle kadınlara yönelik cinsel saldırı ve tecavüzün tanımlanması ve cezalandırılması yönünde iyileştirmeler sağlamıştır. Bunların yanı sıra, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile 'Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler' belirlenmiştir. İçişleri Bakanlığı'nın 2007/6 sayılı genelgesi ise 'Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu'nu düzenlemektedir.

2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuş ve aynı tarihte Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) ile (mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü arasında imzalanan 'Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol' imzalanmıştır.

2010 tarihinde Anayasa'nın kanun önünde eşitliği düzenleyen 10'uncu maddesinde yapılan değişiklikle, "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmünün sonuna "Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz." hükmü getirilmiştir. 2011'de ise Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) olarak ayrı bir bakanlığa dönüştürülmüş ve 1990 yılında Başbakan'a bağlı 'Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı' adıyla kurulmuş olan ve günümüze dek farklı Bakanlıklar altında yapılandırılmış olan KSGM de bu kapsamda ASPB altında yapılandırılmıştır.

KSGM tarafından 2007-2010 'Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı' ve 2012-2015 'Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı' hazırlanmıştır. 2012-2015 Ulusal Eylem Planı kadına yönelik şiddetle ilgili yasal düzenlemeler, farkındalık yaratma, koruyucu hizmetler ve sağlık hizmetleri ile kurumlar arası işbirliği konularında spesifik hedeflere işaret etmektedir. KSGM tarafından ayrıca 2008-2013 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı hazırlanmış, plan eğitim, sağlık, istihdam, çevre, karar mekanizmalarına katılım ve medyada toplumsal cinsiyet eşitliği konularını kapsamıştır. Ulusal Eylem Planı'nın süresinin sona ermesini takiben, 2014-2018 dönemini kapsayacak olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı'nın güncelleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Bunların haricinde, 2014-2018 dönemini kapsayan, Onuncu Kalkınma Planı'nda 'kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın ortadan kaldırılabilmesi amacıyla özellikle erken çocukluktan başlayarak örgün ve yaygın eğitim yoluyla toplumsal bilinç düzeyinin yükseltilmesi', temel amaçlar arasında yer almaktadır. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminden itibaren 'sosyal hizmetlerde aile temelli bir yaklaşıma' geçilmiş ve kadınların güçlendirilmesine yönelik hedefler bu kapsam altına alınmıştır. Bu bağlamda Aile Eğitim Programları (AEP) başlatılmış, ailelere yönelik danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, 'Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi' (İstanbul Sözleşmesi)'ni imzalayan ilk ülke

olmuştur. Sözleşme 24 Kasım 2011 tarihinde çekincesiz olarak onaylanmış ve 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Akabinde, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 8 Mart 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda kabul edilmiş ve 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece, bir önceki, 4320 sayılı ‘Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un kapsamı, İstanbul Sözleşmesi doğrultusunda genişletilmiştir.

Katılımcılara 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine dair kanunun amaç ve kapsamını açıklayınız

Kanunun yalnızca şiddete uğrayan kadınları değil, tüm bireyleri koruduğunu vurgulayınız.

6284 – Amacı

Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan

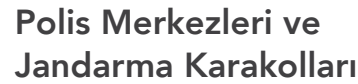
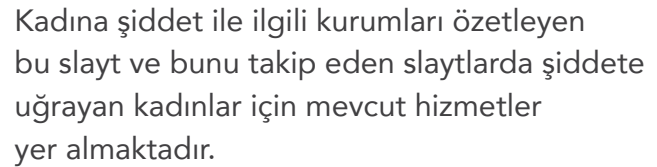
- Kadınların,
- Çocukların,
- Aile bireylerinin
- ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin

koruması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Arkaplan bilgisi:

6284 Sayılı Kanun ve uygulama yönetmeliği, şiddete maruz kalan kadınlara sunulacak hizmetleri açıkça tanımlamaktadır. Kanunun ‘Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlararası Koordinasyon’ başlıklı 3’üncü bölümü (Madde 14-16) ile Mali Hükümleri düzenleyen 4’üncü bölümlerinde (Madde 17-19) hizmetlerin sunumu ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) hakkında genel yasal çerçeve belirlenmiştir. Bu merkezlerde sunulması öngörülen destek hizmetleri arasında; kararlar ve uygulamalar hakkında bilgi bankası oluşturmak, korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım gibi hizmetleri koordine etmek, tedbir kararlarına yönelik başvurularda bulunmak, şiddeti önlemeye yönelik programlar uygulamak, çağrı merkezlerinin yaygınlaştırılması, sivil toplum ile işbirliği yapmak, mağdurlara hakları hakkında bilgi ve rehberlik sağlamak, tedbir karar ve uygulamalarının etkilerini izlemek,

Kanun'un 14'üncü maddesi kapsamında 14 pilot ilde ŞÖNİM'ler kurulması öngörülmüş ve bu merkezler 2013 tarihi itibarıyla kurulmuştur. Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, İstanbul, Gaziantep, İzmir, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon, Diyarbakır ve Malatya'da hizmet veren ŞÖNİM'lerde, Şubat 2013 Mayıs 2014 tarihleri arasında 42 bin 557 kadına hizmet sağlanmıştır.

Şiddete uğrayan kadın, en yakın polis merkezine ya da Jandarma Karakoluna giderek şiddet uygulayan kişi hakkında şikâyetçi olabilir. Şikâyet polis ya da Jandarma tarafından hemen Cumhuriyet Savcısına bildirilecektir. Kolluk, şiddete uğrayan ve bu nedenle gelen kişiyi Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun konusunda bilgilendirecek ve başvuran

94

Adli Kurumlar

- Cumhuriyet Savcılığı
- Aile Mahkemesi
- Adli Tıp Kurumu

Kadınlar bu birimlere;

- Yasal haklarından yararlanmak,
- 6284 sayılı ailenin korunmasına dair kanundan faydalanmak,
- Şiddete dair bedensel bulguları tespit için başvururlar.

Cumhuriyet Savcılığı

Şiddete uğrayanın polis merkezinin dışında doğrudan Cumhuriyet Savcılığına başvurması da mümkündür. Cumhuriyet savcısı durumu en seri şekilde Aile Mahkemesine bildirecek, Aile Mahkemesi 6284 Sayılı Kanun kapsamında uzaklaştırma kararı ile birlikte diğer tedbirleri alabilecektir. Ayrıca Cumhuriyet Savcılığına yapılan şikâyetle birlikte Adli Tıp Kurumundan rapor alınması talep edilebilir. Cumhuriyet savcısının soruşturma sonucunda şiddet uygulandığına kanaat getirdiğinde şiddet uygulayan hakkında kamu davası açması mümkündür.

Aile Mahkemeleri

9.1.2003 tarih 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Usullerine Dair Kanuna göre, Aile Mahkemeleri, aile hukukundan doğan dava ve işleri görürler. Ayrıca bu mahkemeler 20.5.1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanuna göre aile hukukuna ilişkin yabancı mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizini yaparlar. Aile Mahkemeleri bünyesinde, davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek, mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek, mahkemece verilecek diğer görevleri yapmak üzere Adalet Bakanlığınca, tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından, birer psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı atanır.

6284 Sayılı Kanun kapsamında “korunan kişi” hakkında bazı kararlar Aile Mahkemesi Hâkimi tarafından verilmektedir. Ayrıca Kanun’un etkinliğini ve caydırıcılığını artırmak amacıyla şiddet uygulayan kişinin tedbir kararlarına aykırı hareket etmesi halinde uygulanacak zorlama hapsi kararı da Aile Mahkemesi Hâkimi tarafından alınabilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB)

- İl Müdürlükleri
- İlçe Müdürlükleri
- Aile Danışma Merkezleri
- Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri

Bu birimlere başvuran kadınlara

- Sığınmaevi,
- Danışmanlık,
- Bilgilendirme, yönlendirme,
- Meslek ve beceri kursları,
- Eğitim çalışmaları,
- Ayni ve nakdi yardım,

hizmetleri sağlanır.

Kadın Konukevleri (Sığınma Evleri)

Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Konukevleri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından kurulup işletilmektedir.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik 5 Ocak 2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 19. maddesinde kadın konukevlerinde sunulacak hizmetler şu şekilde sıralanmıştır;

- Güvenlik
- Psiko-sosyal destek
- İstihdama yönelik destek
- Hukuki destek
- Kreş yardımı
- Harçlık
- Yönlendirme ve rehberlik
- Tıbbi destek
- Geçici maddi yardım
- Mesleki eğitim kursu
- Grup çalışmaları
- Çocuklar için burs
- Sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler

2014 yılı Mart ayı itibariyle Bartın, Niğde, Sinop, Rize, Muş ve Bitlis illeri dışında tüm illerde kadın konukevi bulunmakta olup bahsi geçen diğer illerde de konukevi açılış çalışmaları devam etmektedir. Konukevlerinin bağlı olduğu kurumlara göre dağılımı ve kapasiteleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Bağlı olduğu kurum	Sayı	Kapasite
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	90	2471
Yerel Yönetimler	32	779
Sivil Toplum Kuruluşu	3	36
Toplam	125	3286

Soldakilerin haricinde hakkında barınma tedbir kararı verilen erkek şiddet mağdurlarına yönelik hizmet vermek üzere, ASPB'ye bağlı, İzmir İlinde 18 kapasite, İstanbul İlinde ise 12 kapasite ile **"Erkek Konukevleri"** hizmete açılmıştır.

İlk Kabul Birimleri

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuran ve barınma ihtiyacı bulunan şiddet mağduru kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, geçici kabulleri yapılarak iki haftaya kadar kalabilecekleri birimlerdir. Şiddet mağduru kadın, ilde konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda İlk Kabul Birimine kabul edilir. Meslek elemanları tarafından yapılan ilk gözlem sonucuna göre uygun sosyal hizmet modeli/yapılacak işlemler belirlenir. İlk kabul birimlerinde aşağıdaki hizmetler sunulur:

- Geçici kabul yapılarak iki haftaya kadar barınma hizmeti,
- İlk gözlemlerin yapılması,
- Psiko-sosyal ve ekonomik durum tespiti,
- Tıbbi kontrol ve tedavi sürecinin başlatılması,
- Rehberlik, danışma ve yönlendirme.

2014 yılı Mart ayı itibari ile 23 ilde (Edirne, Kırklareli, Isparta, Kayseri, İstanbul, Bursa, Balıkesir, İzmir, Kütahya, Uşak, Denizli, Zonguldak, Eskişehir, Ankara, Antalya, Amasya, Mersin, Gaziantep, Diyarbakır, Erzurum, Mardin, Osmaniye, Kastamonu ve Şırnak) toplam 25 ilk kabul birimi hizmet vermektedir.

ASBP'ye Bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

ŞÖNİM, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat(7/24) esasına göre yürütüldüğü merkezdir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlıdır.

Aralık 2016 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde 49 ilde hizmet vermektedir; Adana, Adıyaman, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Bartın, Batman, Bingöl, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kars, Kayseri, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mersin, Muş, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli, Uşak, Van, Yalova ve Zonguldak

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik olarak, şiddete uğramış ya da şiddete uğrama riski bulunan kadınların başvurabileceği, danışmanlık, rehberlik ve yönlendirme hizmetleriyle, ihtiyaç duydukları konularda güçlendirici ve destekleyici hizmetleri veren; izleme çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esası ile yürüten ve şiddetle mücadele alanındaki

diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde koordineli olarak çalışmalarını sürdüren merkezlerdir. ŞÖNİM'lerin kanun ve yönetmelikle düzenlenen görevleri şunlardır:

- Şiddet olgusu hakkında veri toplama,
- Şiddet Mağdurlarına Yönelik Hizmetler: Maddi yardım, hukuki destek, tıbbi destek, psiko-sosyal destek, istihdama yönelik destek, barınma hizmeti, kreş yardımı, yönlendirme ve rehberlik, eğitim-öğretim konusunda destek hizmeti,
- Şiddet Uygulayana Yönelik Hizmetler: Öfke kontrolü, rehabilitasyon, alkol ve madde bağımlılığı ile mücadeleyle yönelik danışmanlık ve yönlendirme, meslek edinmesi yönünde danışmanlık ve rehberlik hizmeti.

Aralık 2016 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde 49 ilde hizmet vermektedir; **Adana, Adıyaman, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Bartın, Batman, Bingöl, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kars, Kayseri, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mersin, Muş, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Tunceli, Uşak, Van, Yalova ve Zonguldak**

Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (Alo Şiddet Hattı)

ASPB'ye bağlı olarak çalışan bu hat, şiddete uğrama riski bulunan ya da şiddet mağduru kadın ve çocuklara psikolojik, hukuksal, ekonomik alanda danışmanlık, bilgilendirme ve yönlendirme gibi hizmetler sunmaktadır.

Alo 183 Aile, Kadın Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde çalışan Alo-183 Hattı şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan ve desteğe ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı olarak çalışmakta; bu kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerlerle ilgili bilgi verilmektedir. Bu hat haftanın 7 günü 24 saat ücretsiz olarak hizmet vermektedir.

ASPB dışında kadına şiddetle ilgili hizmetlerin sunumunda önemli yer alan kurum ve kuruluşlar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Erseçen & Tosun, 2015).

Sağlık Kuruluşları

Bu kurumlarda kadınlara;

- Şiddet nedeniyle kadının uğradığı ruhsal ve bedensel zararın teşhis ve tedavisi,
- Koruma ve müdahale hizmetleri sağlanır.

- Sağlık Ocakları
- Sağlık Evleri
- Hastaneler
- Aile Hekimlikleri, vb.

Sağlık Kurum ve Kuruluşları

Kadınların şiddete maruz kaldıklarında başvurabilecekleri kurumlar arasında olan sağlık kuruluşları hem şiddete uğrayanın tıbbi tedavisinin yapılması hem de kadına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin belgelenecek rapor edilmesi bakımından son derece önemlidir. Sağlık kurum ve kuruluşları; aile sağlığı merkezleri, hastaneler ve Adli Tıp Kurumlarıdır. Ayrıca üniversite hastanelerinin acil servislerinde oluşturulan Kriz Merkezleri de, şiddete

uğrayan kadınların tedavilerinin yapılarak, psikolojik destek verilen ve yönlendirilen birimler olarak

faaliyet yürütmektedir. 51 ilde hastanelerin acil servislerinde oluşturulan 103 adet Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Birimi'nde aile içi şiddet konusunda da psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.

Barolar

- Adli Yardım Birimi
- Kadın Hakları Kurulu
- Kadın Hukuku Komisyonu
- Kadın Danışma Merkezleri

Bu birimlerde kadınlara;

- Bilgilendirme ve yönlendirme,
- Yasal haklarının öğretilmesi ve uygulanmasını talep etmesi,
- Uygulama sırasında gereksinim duydukları hukuksal destek sağlanır.

Barolar

Barolar bünyesinde faaliyet yürüten Kadın Hakları Komisyonları ve Adli Yardım Büroları, şiddete uğramış olan kadına Cumhuriyet Savcılığına yapılacak şikâyet de dâhil tüm hukuk davası sürecini ücretsiz olarak takip etmek için ücretsiz avukat (yargılama giderleri de Adli Yardım Bürosu tarafından karşılanmak üzere) tayin edecektir. Şiddete uğrayan kadının Adli Yardım Bürosunun ücretsiz avukat hizmetinden yararlanmak için

kimlik, ikametgâh belgesi ve muhtardan alınan fakirlik belgesi ile başvurması yeterlidir. Ayrıca şiddete uğramış mağdur kadın, polis merkezinde yaptığı şikâyet sırasında avukat istediğini bildirdiğinde kendisine Baro bünyesinde kurularak çalışan Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK) Bürosundan ücretsiz avukat atanacak ve avukat şiddete uğramış olan kişinin şikâyetçi olması nedeni ile açılacak olan ceza davasını yürütecektir.

Belediyeler

- Sığınma Evleri
- Danışma Merkezleri
- Aile ve Kadın Birimleri

Başvuran kadınlara;

- Sığınmaevi,
- Danışmanlık
- Bilgilendirme, yönlendirme,
- Meslek ve beceri kursları,
- Eğitim çalışmaları,

hizmetleri verilir.

Belediyeler

5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nunda yapılan değişiklik uyarınca "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır." ibaresi yer almaktadır. Gittikçe artan sayıda belediye kadın danışma merkezi, aile danışma merkezi, konukevi gibi şiddete uğrayan kadınların başvurup psikolojik, tıbbi, hukuksal destek alabilecekleri merkezler kurmaktadır.

Valilik ve Kaymakamlıklar

Başvuran kadınlara;

- Sığınma evi,
- Nakdi yardım hizmetleri sunulur.

- Sığınma Evleri
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

BAŞVURAN KADINLAR

unicef

Valilikler ve Kaymakamlıklar

6284 sayılı Kanun ile kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında mülki amirlere de çeşitli yetkiler verilmiştir. Bu kapsamda, korunan bireylerle ilgili olarak uygulamanın çabuk ve etkin olması bakımından mülki amir tarafından koruyucu tedbir kararlarının verilebileceği düzenlemiştir. Bu çerçevede, "korunan kişi" hakkında mülki amir tarafından;

- barınma yeri tespiti,
- geçici maddi yardım yapılması,
- psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal destek hizmetlerinin verilmesi,
- resen geçici koruma altına alınması
- kreş imkânından faydalandırılması
- tedbir kararları alınacaktır.

Ekonomik desteğe ihtiyaç duyan kadınlar Valilik ve Kaymakamlıklar bünyesinde hizmet veren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından bu konuda destek alabilmektedir. Yine bazı illerde kaymakamlık- kadın örgütü işbirliği ile açılmış konukevleri de mevcuttur.

Bağımsız Kadın Örgütleri

Bu kuruluşlara başvuran kadınlara;

- Sığınma evi,
 - Danışmanlık,
 - Bilgilendirme, yönlendirme,
 - Meslek ve beceri kursları,
 - Eğitim çalışmaları,
- hizmetleri sağlanır.

- Sığınma Evleri
- Kadın Danışma Merkezleri

BAŞVURAN KADINLAR

unicef

Sivil Toplum Örgütlerine bağlı Kadın Danışma / Dayanışma Merkezleri

Kadın danışma merkezleri, kadınların şiddete uğradığında yüz yüze, telefonla ya da internet aracılığı ile başvurabileceği danışmanlık ve yönlendirme merkezlerdir. Kadınlara ve çocuklarına şiddetle mücadele sürecinde ihtiyaç duydukları konularda ücretsiz destek sağlar ya da sağlayabilecek kuruluşlara yönlendirir. Sığınakların adresleri güvenlik sebebiyle gizli tutulduğundan kadın danışma merkezleri sığınaklar için başvuru noktası olarak da faaliyet gösterir.

3. Gün

Program akışı:

09:00 - 10:30	BİR ÖNCEKİ GÜNÜN DEĞERLENDİRMESİ (15 DK) GRUP ÇALIŞMASI: Paydaş Tespiti <u>Slayt 8:</u> Paydaş Tespiti Yönergesi
10:30 - 11:00	ARA
11:00 - 12:30	<u>Slayt 9:</u> Çocuk Evlilikleri – Önleme Yöntemleri
12:30 - 13:30	ÖĞLE YEMEĞİ
13:30 - 15:00	<u>Slayt 10:</u> Çocuk Evlilikleri – Müdahale ve Vaka Yönetimi
15:00 - 15:30	ARA
15:30 - 17:00	GRUP ÇALIŞMASI: vakaların gruplarla paylaşılması ve tartışılması Vaka tartışmalarının sonuçlarının alınması
17:00 - 17:30	Değerlendirme

Güne bir önceki günün değerlendirmesi ile başlayınız. Katılımcılardan, önceki günden akıllarında kalanları paylaşımlarını isteyiniz. Çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçları ve toplumsal cinsiyet eşitliği başlıkları altında önceki gün öğrenilen yeni bilgileri ve dikkat çeken noktaları hatırlayınız.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER – ÖNLEME VE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

Sunumlar:

Slayt 8: Çocuk Yaşta Evlilikler – önleme ve müdahale yöntemleri

Slayt 9: Çocuk Yaşta Evlilikler – tespit ve vaka yönetimi

Etkinlikler

Grup Çalışması 2: Paydaş Tespiti

Grup Çalışması 3: Vaka Tartışmaları

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Çocuk yaşta evliliklerin önlenmesiyle ilgili dünya genelinde kullanılan temel yöntemleri bilmeleri
- ✓ Bireysel olarak kendi kurumları içerisindeki çalışmalarında çocuk yaşta evliliklerin tespiti ve önlenmesine yönelik yol haritası çizebilecek donanıma sahip olmaları
- ✓ Çocuk yaşta evlilik veya riski ile karşılaştıklarında vaka yönetiminin temel aşamalarına ve ilkelerine vakıf olmaları
- ✓ Çocuk yaşta evlilik veya riski ile karşılaştıklarında ihtiyaca yönelik olarak vakayı nerelere yönlendirecekleri hakkında bilgi sahibi olmaları

Kapsam

- ➔ Çocuk Evliliklerinde Önleme Yöntemleri, İyi Uygulamalar ve Öneriler
- ➔ Çocuk Yaşta Evlendirilen ve Risk Altındaki Çocukların Tespiti
- ➔ Çocuk Yaşta Evlilik Vakalarının Bildirimi
- ➔ Vaka Yönetimi ve Sevk

Temel Kitap ve Dokümanlar

- ➔ Çocuk Yaşta Evlilikler ile Mücadele Temel Eğitim Programı Katılımcı Kitabı
- ➔ Cinsel İstismar Mağduru Çocuklarla Çalışma Kılavuzu
- ➔ Bildirim şeması, sevk tablosu ve vaka takibi kontrol listesini içeren BİLGİ NOTU

Uygulama ve Arkaplan Bilgisi

Çocuk yaşta evliliklerin önlenmesinde uygulanabilecek yöntemler ve rol alabilecek kurumların ele alınacağı ilk bölüm için aşağıdaki Grup Çalışması (Paydaş Tespiti) ile başlayınız.

GRUP ÇALIŞMASI 2: PAYDAŞ TESPİTİ

Çocuk koruma, kadına şiddet ve çocuk evlilikleri konusundaki hukuki ve kurumsal çerçevenin sunumundan sonra katılımcılara öğrendiklerini uygulama olanağı veren çalışmadır. (40 dakika)

Hazırlık:

Katılımcıları 5-6'şar kişilik gruplara bölünüz. Her masaya flipchart kağıtları, en az 3 farklı renkte post-it ve hazırlanan flipchart'ları asmak için bir düzenek veya yapıştırıcı bulundurunuz. Gruplara dağıtılacak **YÖNERGELER EKTEDİR**.

Katılımcılara aşağıdaki yönerge verilir:

1. Çocuk yaşta evliliklere neden olan sorunları belirleyiniz (3 dakika). Bunları renkli kağıtlara yazınız ve sayfaya yapıştırınız.
2. Bu sorunlara **çözüm** önerilerinizi belirleyiniz. Her bir çözüm önerisini renkli kağıtlara yazınız (3 dakika).
3. 'Çözüm önerisi' kağıtlarınızı, ilgili sorun alanlarının yanına yapıştırınız.
4. Her bir çözüm önerisini gerçekleştirmek için hangi kişiler, gruplar ya da kurumlara (**PAYDAŞLAR**) rol düşmektedir? Paydaşları belirleyiniz ve renkli kağıtlara yazınız. (3 dakika)
5. Tüm bu paydaşların aralarındaki **ilişkileri** belirleyiniz ve kağıtların arasına bu ilişkileri kısaca açıklayan başka kağıtlar yapıştırınız (5 dakika)
6. Resmin genelini gözden geçirin, düzenleyiniz, daha fazla sayıda paydaş ve bu paydaşlar arasındaki ilişkileri ekleyiniz. (15 dakika)
7. Konuyla ilgili kurum olarak, ortaya çıkan bu resmin neresinde yer aldığınızı belirleyiniz ve diğer kurumlarla ya da kişilerle ilişkilerinizi tanımlayınız (5 dakika)

Grup içinde aşağıdaki sorulara herkesin üzerinde anlaştığı cevaplar bulunuz:

- Konu çerçevesinde şu anda işbirliği yapabileceğimiz aktörler kim? İlerleyen aşamalarda kimlerle işbirliği yapabiliriz?
- Davranışlarını değiştirmek istediğiniz aktörler kim?
- Eylemlerinizin/etkilerinizin sınırları nedir?

Katılımcılar gruplar halinde çalıştıktan sonra hazırladıkları flipchart'ları büyük gruba sunacaklardır.

Grup sunumları ve tartışmaların ardından, dünyada çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi ile ilgili olarak uygulanan yöntemlerin ele alındığı sunuma geçiniz.

Sunum 8: Çocuk Yaşta Evlilikler – Önleme ve Müdahale Yöntemleri

Çocuk Evlilikleri Önlemek ve Etkilerini Gidermek için Önlemler/Müdahale Yöntemleri

Müdahale programları ile ilgili sıkıntılar:
Etki değerlendirmesinin yeterince yapılmaması
Sınıflandırma/terminoloji farklılıkları (örn. Önleme, raporlama, cezalandırma gibi)
Yerel/ulusal/bölgesel farklılıklar

UNICEF

Önleme ve müdahale yöntemleri hakkındaki bölüm, dünyada ve Türkiye’de iyi uygulamalar hakkında literatür taraması ve ilgili paydaşlarla yapılan danışma toplantıları neticesinde hazırlanmıştır.

Buna göre mevcut uygulamalar 4 başlık altında toplanabilir.

Söz konusu başlıklar yansıda verilmiştir. Eğitimciler için detaylı bilgi aşağıdadır.

Not: Sunum boyunca, bir önceki etkinlikte katılımcıların tespit ettikleri önerilere atıf yapmaya çaba gösteriniz.

Kanun ve Politikalar

1) Yasal Önlemler

- Evlenme yaşının 18 olması (kız ve erkek için; ebeveyn rızası olsun ya da olmasın)
- İlgili yasaların uyumlaştırılması
- Çocuk evliliklerine izin veren ve uygulayanlara cezai yaptırımlar (cezai yaptırımların olası olumsuz etkilerinin gözden geçirilmesi)

2) Politika/Eylem Planları

- Kapsamlı ulusal / bölgesel eylem planlarının önemi kanıtlanmıştır.
- BM örgütleri, sivil toplum ve yasa yapıcıların birlikte yer aldıkları projeler kapsamında ulusal eylem planları oluşturulmuştur.

UNICEF

Kanunlar düzeyinde alınan tedbirlerin ve uygulanan stratejilerin çoğu, uluslararası ve bölgesel insan haklarını ulusal kanunlara eklemlenmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla, evlilik için asgari yaş sınırını 18 olarak belirleyen, kız çocuklarının ve kadınların haklarını koruyan sağlam yasal mevzuatlara ihtiyaç vardır. Çocuk evliliği sorununu çözmeye yönelik kanunları ve politikaları güçlendirmek adına başvurulabilecek yollardan bazıları politika geliştirme, doğum ve evliliklere ilişkin kayıt sistemlerin güçlendirilmesi, hesap verebilirliğin artırılması ve ulusal/bölgesel/yerel kurumların izlenmesidir (GNB, 2015b).

Yasal Tedbirler

Hem CEDAW Komitesi hem de Çocuk Hakları Komitesi bireylerin özgürce evlenebilme haklarını korumak için ek yasal önlemlerin alınması gerektiğini vurgulamıştır. Buna örfi hukuk ve yazılı hukuku içeren çoklu hukuk sistemleri de dâhildir. Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi’nin (OHCHR) 2014 yılı raporuna göre hâlihazırda 147 ülkede 18 yaşından küçük çocukların evlenmesine aile, eş ya da bakım veren kişinin izniyle, mahkeme izniyle veya kültürel teamüllere göre ya da dini kanunlar uyarınca izin verilmektedir. Türkiye’de

olduğu gibi, Mısır ve Nijerya gibi bazı ülkelerde de birbirinden farklı ve bazen birbiriyle çelişen kanunlarda çocuk evliliğine ilişkin hükümlere yer verilmektedir (OHCHR, 2014).

Bazı ülkelerde bu sorunla başa çıkabilmek için incelemeler yürütülmekte ve ilgili kanunları uyumlulaştırmak için değişiklikler yapılmaktadır³. Diğer taraftan bazı ülkelerde ise çocukları evlilik yapmaya zorlayan kişilere ceza öngören yasalar çıkartılmıştır⁴.

Sivil toplum kuruluşlarının dikkat çektiği gibi, çocuk evliliklerinin cezalandırılmasında aile üyelerinin yasal takibatı ve hapse atılması söz konusu olduğu durumlarda, bazı mağdurlar, özellikle de göçmen topluluklar ve azınlıklara mensup çocuklar, çocuk yaşta evlendirildiklerini (ya da evlendirileceklerini) açıklamaktan cayabilirler (OHCHR, 2014, sf.15). Yukarıdaki örnekler çocuk evliliklerinin kültürel sebepleriyle birlikte göz önüne alındığında, yasal reformlara ailelere ve topluluklara yönelik farkındalık artırıcı çabaların eşlik etmesi gerektiği açıkça görülür.

Politikalar / Eylem Planları

Şu anda birçok ülke çocuk evliliklerini ortadan kaldırmak ve önlemek için eylem planları hazırlamakta ve ülke genelindeki devlet kurumları, SKT'lar ve uluslararası kuruluşlar arasındaki koordinasyonu güçlendirmektedir.

Bunlara örnek olarak Etiyopya'da yakın zaman önce Kadın Bakanlığı tarafından hayata geçirilen Çocuk Evliliğinin Sonlandırılması İttifakı, Sierra Leone'de uygulanan Ergen Hamileliklerinin Önlenmesine İlişkin Ulusal Strateji (2013-2018) ve Norveç'te yasal değişiklikler, farkındalık yaratma, kriz önleme ve zorla evlendirme vakalarına yönelik ulusal yardım hattı konularında hayata geçirilen 4 eylem planı gösterilebilir (ayrıntılar için lütfen OHCHR, 2014, sayfa 12'ye bakınız). Yakın zamana ait diğer bir "iyi örnek" olarak BM Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından Malavi Ulusal Gençlik Konseyi ortaklığında hayata geçirilen kampanya gösterilmektedir. Hedef kitlesi milletvekilleri olan bu savunu kampanyasında milletvekillerinden çocuk evliliklerinin sonlandırılması çalışmalarına destek vermesi istenmiştir. Kampanya sonucunda evlenme yaşının 16 olarak belirlendiği bir kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca hükümetin uygulamaya koyduğu 2. Büyüme ve Kalkınma Stratejisi'nde kız çocuklarının eğitimi ve geç yaşta evlilik hususlarının toplumsal kalkınmanın en temel unsurları arasında olduğu vurgulanmıştır. Söz konusu kampanya, çocuk evlilikleri ile mücadelenin devletin en üst kademelerine taşınmasına iyi bir örnek teşkil etmektedir (UNFPA, 2012).

³ İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi'ne sunulan raporlara göre, Suriye Arap Cumhuriyeti kısa süre önce böyle bir değişiklik teklifinde bulunmuştur. Raporda İsveç, Arnavutluk, Azerbaycan, Benin, Mısır, Fransa, Gine Bissau, Kenya, Madagaskar ve Kore Cumhuriyeti'nde de zorla evlilik ve çocuk evliliklerine ilişkin yasal koruma konusunda gelişme kaydedildiği belirtilmektedir. Diğer yandan, Birleşik Krallık Zorla Evlilikten Koruma Yasası (2008) bu konudaki ulusal mevzuatlara bir örnektir, bu yasa ile çocuk evliliklerine ilişkin yaptırımlar ve cezalar getirilmiş ve çocuk yaşta evlilik ve zorla evlilik mağdurlarına yönelik idari düzenlemeler de yapılmıştır.

⁴ Bu türdeki kanunlara örneklerden biri de Avustralya'da 2013 yılında kabul edilen Kölelik Kanunu'dur. Bu kanun ile zorla evlilik suçlarına dört yıla kadar, bu konudaki daha ağır suçlara ise yedi yıla kadar hapis cezası öngörülmektedir. Bu ceza, mağdurun 18 yaşından küçük olması gibi nedenlerden dolayı ağırlaştırılabilmektedir (OHCHR, 2014, sf.10). OHCHR raporunda Azerbaycan'ın da ceza yasasını zorla evlilik bir suç teşkil edecek şekilde değiştirdiği ve benzer bir sürecin İngiltere'de de devam ettiği belirtilmektedir. Diğer bir örnek de Fas'taki Moudawana veya yeni "Aile Kanunu"dur, bu kanun ile kadınların evlilik alanındaki haklarına ilişkin önemli ilerlemeler kaydedilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, halkın kanuna ilişkin algısı hakkında yapılan bir değerlendirme, kökleşmiş ataerkil yaklaşımların ve davranışların bu kanunun etkinliğini sınırladığını ortaya koymaktadır (Sabbe ve ark., 2013).

Güçlen(dir)me

Çocuk evlilikleri ile ilgili programların çoğunluğunda kız çocukları doğrudan hedef grupturlar. Bu tür programlar bir kaç yıl içerisinde hızlı sonuç verirler. (Fakat hangi türünün daha etkili olduğu henüz kanıtlanmamıştır.)

1) Eğitim yoluyla güçlendirme

Formal eğitimin yanı sıra yaygın ve mesleki eğitimi de içerebilir. Eğitime erişimi kolaylaştırmak için verilen finansal desteği de kapsar: örn. burs, ücretsiz ulaşım, aileye nakit desteği

Eğitimin içeriğinde yer alan başlıca konular: sağlık, beslenme, para idaresi, yasal haklar, iletişim becerileri, cinsel sağlık ve cinsellik hakkı

2) Destekleyici sosyal çevre yoluyla güçlendirme

'mentorluk' sistemi, rol modelleri ile buluşturma, forum, klüp gibi 'güvenli alanlar' oluşturma

3) Ekonomik güçlendirme (mesleki eğitim, kotalar, krediler yoluyla)

Kız çocuklarının güçlenmesine yönelik tedbirler ve stratejilerde kız çocuklarının sahip oldukları haklar konusunda bilinçlendirilmesi ve kız çocuklarının katılımı ve refahına yönelik yatırımlar yapılması amaçlanmaktadır. Bu tür programlarda ulaşılmak istenen temel vizyon; kız çocuklarının akran grupları ve kolektif etkinlikler vasıtasıyla birbirleriyle dayanışma içinde olma imkânlarına sahip olması, kadınlar ve kız çocukları için alternatif ekonomik ve sosyal roller sunulması ve

bunlara değer verilmesi, evli ve bekâr kız çocuklarının sağlık ve eğitim imkânları ile ekonomik ve yasal desteğe erişimlerinin güçlendirilmesidir (GNB, 2015b).

Uluslararası Kadın Araştırmaları Merkezi (ICRW) tarafından 2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre çocuk evlilikleriyle mücadele amacıyla uygulanan programların büyük çoğunluğunda kız çocuklarının bizzat kendileri hedef alınarak, eğitime, beceri geliştirme eğitimlerine, bilgi paylaşımına, güvenli alanlar oluşturulmasına ve destek ağları geliştirilmesine odaklanıldığı görülmektedir. Bu programların bir taraması yapıldığında sadece bir kaç yıl gibi kısa bir sürede çocuk evlilikleri konusundaki bilgi, davranış ve tutumlarda değişimler yaşandığı görülmüştür. Ancak bazı müdahalelerin karşılaştırmalı etkililiklerini tespit edebilmek için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir (UNFPA, 2012).

Kız çocuklarının güçlendirilmesi amaçlanan bu programlar/stratejilerde a) eğitim yoluyla güçlendirme, b) destekleyici sosyal ağlar yoluyla güçlendirme ve c) ekonomik olarak güçlendirme hususlarına ağırlık verilebilir. Aşağıda da açıklandığı üzere bunların hepsi birbiriyle bağlantılıdır.

Kız çocuklarının ve kadınların eğitim yoluyla güçlendirilmesi devletlerin en sık başvurduğu önleyici stratejidir. Bu stratejide aynı zamanda yaygın eğitim ve mesleki eğitim programlarına da yer verilmektedir. Kız çocuklarının örgün eğitime kayıt oranlarının arttırılmasının genellikle çocukların ailelerine veya vasilerine doğrudan mali yardım yapılması ve kız çocukları için devlet yardımı ve/veya burs sağlanması ile bağlantılı olduğu görülmektedir⁵. ICRW tarafından 2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre, kız çocuklarının eğitim yoluyla güçlendirilmesi amaçlanan programlarda aşağıdaki müdahalelere başvurulmaktadır:

- *Kız çocuklarına sağlık, beslenme, para, finans, hukuk bilinci, iletişim, müzakere, karar alma ve diğer ilgili konularda verilen yaşam becerileri eğitimi.*

⁵ Bu programlara örnek olarak şunlar gösterilebilir: Malavi'de şartlı nakit transferi alan kız çocuklarının kontrol grubundaki kız çocuklarına göre evlenme oranının %40 daha az olduğu Zomba nakit transferi programı (UNFPA, 2012), Mısır'da evlendiği veya anne olduğu için okulu bırakmaya zorlanan kız çocukları da dâhil olmak üzere okul dışında kalan kız çocuklarının örgün eğitime geri dönmeye hazırlandığı İşrak programı, Nijerya'da burs, şartlı nakit transferi, ekonomik destek ve toplumsal seferberlik gibi yollara başvurarak erken yaşta evliliklerin önlenmesinin amaçlandığı ve devlet tarafından uygulanan program (OHCHR, 2014).

- Kız çocuklarına gelir kazanma becerileri kazandırmak için verilen meslek ve geçim becerileri eğitimi.
- Cinsel eğitim ve üreme sağlığı eğitimi (yaşam becerileri konusuna dâhil edilebilir).
- Kız çocuklarını sürekli bilgilendirme ve destekleme amacıyla gençlik liderleri, yetişkinler, öğretmenler gibi kitlelere yönelik rehberlik ve akran grubu eğitimi.
- Kız çocuklarının ev dışındaki ortamlarda insanlarla görüşebilme, bir araya gelebilme, bağlantılar kurma ve sosyalleşme imkânı sağlamaya yönelik “güvenli alanlar” veya forumlar, kulüpler ve toplantılar.

Kadın örgütleri başta olmak üzere sivil toplum örgütleri ve dini liderlerin kız çocuklarının eğitim yoluyla güçlendirilmesini amaçlayan bu tür stratejilerde önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmaktadır.

UNFPA 2012 araştırmasına göre, kız çocuklarının örgün eğitime kayıt yaptırmalarını veya örgün eğitime geri dönmesini sağlamak amacıyla sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen programlardan birçoğu kız çocuklarının evliliği ertelemesine katkı sağlamıştır. Ancak bu programların çok azının etki değerlendirmesi yapılmakta ve daha geniş çaplı eğitim sistemlerine entegre edilmektedir.

Kız çocuklarının okula kayıt oranlarını arttırmak için kız çocuklarına veya ailelerine verilen teşviklerin haricinde bir başka stratejide okul dışında kalan kız çocuklarının doğrudan ekonomik yönden güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu tür programlarda genellikle beceri eğitimleri, mikro krediler, iş yaratma ve iş bulma hizmetleri yoluyla geçim kaynağı oluşturma imkânları sağlanması amaçlanmaktadır. Kız çocukları ve ailelerine sağlanan ekonomik destekler ve teşvikler özellikle örgün eğitime devam etme imkânı olmayan kız çocukları için erken yaşta evliliğe karşı iyi bir alternatif sunmaktadır (ICRW, 2011; UNFPA, 2012).

Toplumsal Farkındalık

Amaç: Toplumun tüm kesimlerinin çocuk evliliklerinin olumsuz sonuçları hakkında bilgi ve bilinç sahibi olması. Evlenmeye alternatif değerler ve yaşam planları oluşturulabilmesi. Erkeklerin 18 yaşından küçük kızlarla evlenmeyi istememesi

Özellikle sosyal normların ağırlıklı etkisi olduğu durumlarda uygulanan bir yöntemdir.

Aşağıdaki stratejileri tek ya da bir arada içerebilir:

- Anne-babalar, toplum liderleri, kilit noktalardaki bireyler ile yüz yüze birebir görüşmeler
- Toplu eğitimler, grup tartışmaları
- Aile bireylerinden / yetişkinlerden oluşan forumlar / komiteler
- Bilgilendirme, iletişim kampanyaları
- Etkili liderler tarafından kamuoyuna açıklamalar

Kanıtlanmış başarılı programlarda:

- Erkeklerin katılımı
- Gençlerin katılımı
- Dini liderlerin katılımı
- Sağlık hizmeti sunanların katılımı
- Kadın rol modellerin katılımı
- Yüksek düzey siyasi liderlerin etkisi

TOPLUM TEMELLİ MÜDAHALELER

- Destek toplamak amacıyla aileler, topluluklar ve dini liderlerle yapılan **bire bir görüşmeler**.
- Çocuk evliliklerinin etkileri ve çocuk evliliğine karşı alternatifler hakkında gruplara ve topluluklara yönelik **eğitimler**.
- Yaşam becerileri eğitimi ve cinsel ve üreme sağlığı eğitimine ilişkin **ebeveyn ve yetişkin komiteleri ve forumları**.
- Çocuk evliliği, eğitim, çocuk hakları,

cinsel eğitim ve üreme sağlığı eğitimi ve diğer hususlarda mesajlar vermek için çeşitli platformlarda yürütülen bilgilendirme, eğitim ve iletişim kampanyaları.

- Toplumlara etkileme gücüne sahip liderler, hane reisleri ve topluluk üyeleri tarafından kamuya mesajlar verilmesi ve çağrıda bulunulması.

Yansıda yer alan, başarısı kanıtlanmış programlarda yer alması gereken başlıca aktörleri vurgulayınız. Bir önceki oturumda yapılan Paydaş Tespiti Grup Çalışması'nda bu aktörlere ne kadar yer verildiğini tartışınız.

Evlendirilmiş Çocuklara Destek Hizmetleri

Çocuk evlilikleri alanında en az üzerinde durulmuş alan.

- Şiddet mağdurları için **özelleştirilmiş hizmetler** (İstanbul Sözleşmesi bu noktada güncel ve önemli bir çerçeve sağlamaktadır.)
- Özelleştirilmiş sığınma evleri (Mağdurların çocuk koruma sistemi/kadına yönelik şiddetle mücadele sistemi içinde 'kurumsal' bakımı)
- Yasal, psikolojik ve fiziki sağlık konusunda destek hizmetleri
- Okula/işe geri dönme olanaklarının sağlanması

toplum tarafından söz konusu bu kesimin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için hayata geçirilen programların sayısı gelişmekte olan ülkelerde görece düşük kalmaktadır.

BM ülkeleri tarafından yayımlanan çeşitli raporlarda, çocuk yaşta, erken yaşta veya zorla evlendirme mağdurlarına özel olarak tasarlanmış geçici sığınma evleri gibi güvenlik ve koruma tedbirleri uygulanmasının yası sıra söz konusu bu sığınma evlerinde şiddet mağdurları için özel hizmetler sunulmasının önemi vurgulanmıştır (OHCHR, 2014, sayfa 13-14). Avustralya Ulusal Çocuk ve Gençlik Kanunu Merkezi (2013) çocuk evliliği mağduru kız ve erkek çocuklarının ihtiyaçlarına uygun özel hizmetler sağlanmasına yönelik bir kılavuz hazırlamıştır. Hassas tanıklar ve mağdurları için uygulanan koruma tedbirleri; çocuk evliliği, erken yaşta evlilik ve zorla evlendirme vakaları hakkında yapılan yasal takibatlarda faydalı olabilir. Avustralya, İngiltere, Kanada ve İsviçre'deki yasal çerçevede bu tür tedbirlerin örnekleri mevcuttur.

Öneriler

- Uyumlaştırma (Medeni kanun, Ceza kanunu, Çocuk Koruma kanunu)
- Dini nikahla ilgili uygulamaların revizyonu
- Cezaların zamanında uygulanması
- Yasal sonuçlar hakkında bilgilendirme
- Ulusal strateji ve eylem plan(lar)ı

- Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve nüfus kayıt gibi alanlarda kamu görevlilerinin farkındalığının artırılması
- Yerel yönetimler, toplumsal liderler, din görevlileri, sivil toplum ve medya ile işbirliği
- Erkekler ve yaşlı büyük kadınların dahil edilmesi
- Gençler ve çocukların dahil edilmesi

- 12 yıllık zorunlu eğitime devamın güçlendirilmesi
- Devamsızlık raporlama
- Okullarda ayrımcılık ve şiddetin önlenmesi
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsellik eğitimi
- Kızlara ev dışında güvenli sosyalleşme alanları
- Çocuk yoksulluğuyla mücadele
- Suriyelilere özel programlar

- Çocuk koruma kanunu, 6284 ve İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde şiddet mağdurlarına destek mekanizmaları

Kanıt dayalı müdahale
Veri toplama ve paylaşımı
Yerel yönetimler ve STK'lar ile işbirliği

Yukarıda aktarılan 4 temel önleme ve müdahale yönteminin Türkiye'de uygulanması ile ilgili olarak uzmanlar tarafından dile getirilen öneriler bu yansıda özetlenmiştir. Bu önerileri katılımcılarla paylaşınız; katılımcıların başka önerileri varsa bunları alarak sunumu sonlandırınız.

GRUP ÇALIŞMASI 3: VAKA TARTIŞMALARI

Çocuk evliliklerinin bildiriminde göz önünde tutulabilecek hususların, bildirim ve sevk yapılabilecek kurumların aktarılmasından önce yapılacak uygulamadır.

Eğitmene not:

Katılımcı grup vaka yönetimi deneyimine ve/veya vaka tartışmaları için gerekli arkaplan bilgisine sahip değilse grup çalışmasından önce 'tespit ve vaka yönetimi' sunumu yapmayı, sonrasında vaka tartışmalarını yaptırmayı tercih edebilirsiniz.

Katılımcılara gruplar halinde tartışabilecekleri şekilde en az 3 kopya olmak üzere örnek vakalar dağıtılır (**VAKALAR EKTEDİR**).

Tüm grupların aşağıdaki soruları yanıtlamaları istenir:

1. Bu vaka ile karşılaştığınızda bildirimde bulunur muydunuz?
2. Bu vakada bildirim zorunluğu var mıdır? Neden?
3. Bu vakada ihtiyaç tespiti nasıl yaparsınız?
4. Hangi ihtiyaca göre vakayı nerelere sevk edersiniz? (bir tablo halinde hazırlayınız)

Grupların yanıtlarını flipchart'lar üzerinde hazırlamaları ve diğer gruplara sunum yapmaları beklenmektedir. Gruplar sunumlarını yaparken kolaylaştırıcı, eksik kalmış olabilecek noktaları not alır. Her bir sunum sonunda diğer grupların eklemek istedikleri öneriler de alınır ve değerlendirilir. Eksikler, sunumlar sonrasında slaytlar üzerinden tek tek gidilerek tespit edilecektir.

Bu grup tartışmaları sırasında 'doğru' ve 'yanlış' yanıtlardan ziyade dikkat edilmesi gereken hususların vurgulanması gerekmektedir. Özellikle bildirim yapıp yapmama kararında farklı görüşler ifade edilebileceği ve grup tartışmasının yoğunlaşabileceği öngörülmelidir. Bu durumlarda kolaylaştırıcı, bildirim 'yapılmalı' veya 'yapılmamalı' şeklinde değil, konu ile ilgili mevcut kanunları ve ilkeleri hatırlatarak tartışmayı yönlendirmelidir. (**HER BİR VAKA İLE İLGİLİ OLARAK TARTIŞILMASI BEKLENEN HUSUSLAR EKTEKİ EĞİTİMCİ NOTLARINDA MEVCUTTUR.**)

Sunum 9: Çocuk Yaşta Evlilikler – Tespit ve Vaka Yönetimi

Çocuk evliliklerinin bildiriminde göz önünde tutulabilecek hususların, bildirim ve sevk yapılabilecek kurumların aktarılacağı sunumdur.

Çocuk Yaşta Evlendirilen/Evlendirilme Riski Olan Çocuğun Tespiti

Okuldan kaybolması	Artan aile tartışmaları
Beklenmedik süre boyunca devamsızlık	Ev içi şiddet emareleri
Sömestre tatilinden sonra geri dönmeme	Cinsel şiddete uğrama emareleri
Daha önce katıldığı etkinliklere katılmama (spor ve sosyal faaliyetler gibi)	Cinsel sağlık ve üreme sağlığı problemleri (ağrı, regl, tuvalet problemleri ile görülebilir)
Çocuğun ev işi yapmasında / kardeşlerine bakmasında / aile ziyaretlerinde artış	Daha fazla oranda evde tutulma, dışarıya tek başına yollanmama
Aile veya çevresinde beşik kermesi, berdel gibi uygulamaların mevcut olması	Her yerde çocuğa refakat edilmesi (örneğin doktora, öğretmenle görüşmede vb)
'İstemeye gelindiğine' / 'gelineceğine dair bilgi	Fiziki görünümünde (giyim dahil) ani değişim
Abla/abi veya başka akrabalarla çocuk evliliği	Depresif, zarar verici davranış
Ailenin çocuğu okutmakta maddi zorluk çektiğini ifade etmesi	Okul performansında beklenmedik düşüş
Ailenin çocuğun okula erişiminde zorluk çektiğini ifade etmesi	Çocuğun yurt dışına / şehirdışına gönderileceği / gönderildiği yönünde şüphe çekici bir duyuru
Ailenin okulda/okul çevresinde 'ahlaksız'/'kötü' davranışlardan şikayetçi olması	Çocuğun insan kaçakçıları vasıtasıyla Türkiye'ye gelmiş olabileceğine dair şüphe

Evlendirilme riski altında olan veya evlendirilmiş bir çocuğu, eğitim kurumu içerisinde, başka bir hizmet alımı sırasında veya topluluk içerisinde tespit etmek için bir takım göstergeler mevcuttur.

Bunların neler olabileceğini katılımcılara sorunuz.

Bunlardan en belirgin olanları yansıdaki tabloda sıralanmıştır.

Yukarıdaki emarelerin varlığı durumunda çocuğun evlendirilmiş veya evlendirilmek üzere olduğu şüphesi ile çocuğa daha dikkatli yaklaşılması önerilmektedir.

Çocuk yaşta evlilikler, cinsel istismarla da bağlantılı olabileceğinden, çocuğun cinsel istismara maruz kalmış olabileceğine yönelik emarelere de dikkat edilmelidir. Bu emareler için bakınız: **Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Bakım Kılavuzu.**

Evlilik içindeki veya evlendirilme riski olan bir çocuk ile karşılaşma ona yardım etmek ve onu korumak için bir şans olarak değerlendirilmelidir.

Önerilmez

- Bu konuyu müdahale gerektirmeyen 'özel' veya 'kültürel' bir durum olarak görmek
- Risk değerlendirmesi yapmadan, anında, çocuğun ailesi ya da çevresi ile temasa geçmek
- Aile ya da eşler arasında bir 'arabulucu' rolü oynamak
- Durumu tüm tanıdıklarınıza ya da meslektaşlarınıza anlatmak
- Çocuğu bulunduğu yerden alıp kendi imkânlarınızla barınma sağlamak

Önerilir

- Çocukla tek başına, özel bir yerde konuşmak.
- Çocuğa haklarını, riskleri, güvenlik gereksinimlerini anlatmak
- Onun için yapabileceğiniz ve yapamayacaklarınızı anlatmak
- Görüşlerine ve isteklerine değer vermek
- Acil bir ihtiyacı olup olmadığını tespit etmek
- Mümkünse iletişim ve diğer bilgilerini almak
- Başka bir suçun var olup olmadığını anlamak
- Bir çocuk koruma uzmanına ya da kuruma yönlendirmek

Bir çocuğun evlendirilmiş veya risk altında olduğu öğrenildiğinde, bildirim hakkındaki karar ne olursa olsun çocukla ilk karşılaşma ve iletişim sürecinde önerilen temel noktalar yansıdaki gibi özetlenmektedir.

Evlilik içindeki veya evlendirilme riski olan bir çocuk ile karşılaşma ona yardım etmek ve onu korumak için bir şans olarak değerlendirilmelidir.

Bildirim Yükümlülüğü

- AKK md. 7 → Herkes ihbar edebilir.
- ÇKK md. 6 → Adli ve idari merciler bildirmekle **yükümlüdür**.

Yardımcı
GARANTİ

unicef

Evlendirilmiş veya Risk Altındaki Çocuğun Bildirimi

Çocuk Koruma Kanunu, Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Türk Ceza Kanunu, çocuk yaşta evliliklerin veya riskin bildirimi ile ilgili çeşitli yükümlülükler getirmektedir.

Bildirim Yükümlülüğü

1. Suçu bildirim yükümlülüğü

İşlenmekte olan suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Mağdur 15 yaşından küçük ise yarı oranında artırılır. Tanıklıktan çekinme hakkı olanların bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır (TCK m.278).

Kamu adına görev yapan kişi görevleri sırasında ve görevlerine ilişkin bir suç öğrendiklerinde bildirmezse 6 aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m.279).

Görevini yaptığı sırada bir suç belirtisi ile karşılaşan sağlık görevlisi durumu yetkili makamlara bildirmez ya da gecikirse bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m.280).

Yardımcı
GARANTİ

unicef

Daha önce de belirtildiği gibi 15 yaşını doldurmamış olan çocuklara yönelik her türlü cinsel davranış, çocuğun cinsel istismarı olarak nitelendirilir ve cezaya tabidir.

Suçun bildirim yükümlülüğü ile ilgili olarak Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerini yansıda yer aldığı gibi aktarınız.

Bildirim Yükümlülüğü

2. Korunma gereksinimini bildirim yükümlülüğü

Adli ve idari merciler
Kolluk görevlileri
Sağlık ve eğitim kuruluşları
Sivil toplum kuruluşları

korunma ihtiyacı olan çocuğu **ASPB'ye bildirmekle** yükümlüdür (ÇKM m.6).

Ayrıca TCK Madde 98(1)'e göre: (Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi) Yaşı, hastalığı veya yaralanması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare edemeyecek durumda olan kimseye hâl ve koşulların elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhâl ilgili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Yardımcı
GARANTİ

unicef

Suç söz konusu olmamakla birlikte 'korunma ihtiyacı' tespit edilmişse,

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6'ya göre

- Adli ve idari merciler
- Kolluk görevlileri
- Sağlık ve eğitim kuruluşları
- Sivil toplum kuruluşları

korunma ihtiyacı olan çocuğu ASPB'ye bildirmekle yükümlüdür.

Çocuk Evliliklerinin Bildirimi

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6(1): Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür.

Bildirim Yapabileceğimiz Yerler

- ✓ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- ✓ Polis
- ✓ Jandarma
- ✓ Savcılık / Çocuk Hakimi
- ALO 183 Kadın Çocuk Yaşlı Engelli Destek Hattı (24 saat)
- ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)
- Devlet Hastanesi
- Belediye Sosyal Hizmet / Kadın Danışma Merkezi
- Sivil Toplum Kuruluşu

Korunma ihtiyacı olan, evlendirilmiş veya şiddet gören çocuğun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na veya Savcılık ya da Çocuk Hakimi'ne bildirimini gereklidir.

Bildirim yapılabilecek olan merciler yansıda belirtilmiştir.

Bildirimde Gözönünde Tutulabilecek Hususlar

- Yasal zorunluluk
- Çocuğun yüksek yararı
- Kendi güvenliğim
- Vakanın aciliyeti

Evlendirilmiş veya evlendirilme riski altında bulunan çocuğun bildiriminde yasal bildirim yükümlülüklerinin yanı sıra çocuğun yüksek yararı, çocuğun / çocukların / ailelerin güvenliği, vakanın aciliyeti ve risk değerlendirmesinin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Yüksek Risk / Acil Müdahale	Orta Düzey Risk	Düşük Düzey Risk / orta ve uzun vadede müdahale
15 yaş altı VEYA 16 – 17 yaş VE Ek bir koruma ihtiyacı veya bir suç söz konusu VEYA 'Zorla' evlilik var ise	16 – 17 yaş VE Resmi olmayan evlilik VEYA Ek bir koruma ihtiyacı veya bir suç söz konusu VEYA 'Zorla' evlilik var ise VEYA Eşler arasında büyük yaş farkı var ise VEYA Her iki eş de çocuk ise	Resmi evlilik / 15 yaş üzeri rızaya dayalı birliktelik VE 'Zorlama' yok VE Başka bir suç unsuru veya ek bir koruma ihtiyacı yok

Söz konusu değerlendirmede, yansıda belirtilen hususlara özel dikkat gerekmektedir.

Yansındaki risk değerlendirme tablosuna göre evlendirilmiş veya evlendirilme riski altındaki çocukla ilgili olarak bir vakanın aciliyetini katılımcılarla değişik senaryolar üzerinden tartışınız. Bir önceki oturumdaki vaka tartışmalarında ele alınan vakaları örnek gösteriniz.

Çocuk Evliliklerinde Vaka Yönetimi

Vaka yönetimi: ‘Sosyal hizmet temelli vaka yönetimi, sosyal hizmet uzmanının alıcının ve alıcının ailesinin ihtiyaçlarını belirleyerek ve gerek görüldüğünde belirli bir alıcının çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için birden fazla hizmetin olduğu bir paketi düzenleyerek, ayarlayarak, kontrol ederek, değerlendirerek ve destekleyerek hizmet sunma yöntemidir’ (Amerikan Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği)

Çocuk Evliliklerinde Vaka Yönetimi

1. Çocuğun (ve ailenin) ihtiyaçlarının belirlenmesi
2. Eylem planlama
3. Planın uygulanması
 - a. Sevk – çocuk (ve aile) ile ihtiyaç duydukları hizmet arasında bağlantı kurma
 - b. Müdahale – ihtiyaç duyulan hizmeti doğrudan sunma
4. Vaka takibi
5. Vaka sonlandırma
6. Değerlendirme

TÜM BU AŞAMALARDA STANDART UYGULAMA YÖNERGELERİ ve FORMLAR

Vaka yönetiminin tanımlarını ve adımlarını katılımcılarla paylaşınız. Vaka yönetiminin her adımı için uyulması gereken adımların listesi katılımcılara dağıtılan BİLGİ NOTU’NDA ve Katılımcı Kitabı’nın ekinde bulunmaktadır.

Vaka yönetiminin uzmanlık gerektiren bir uygulama olduğunu ve konu hakkında eğitim almış, deneyimli sosyal hizmet uzmanları tarafından yapılması gerektiğini vurgulayınız.

Değerlendirme

Çocuğun ailesi (bakmakla yükümlü olan kişi / evli ise ‘eşi’) çocuğa ihtiyaç duyduğu bakım hizmetlerini (eğitim dahil) sağlayabiliyor mu? Maddi gücü ve becerileri var mı?
Çocuk destekleyici bir ortamda mı? Yoksa ihmal / istismar riski var mı?
Evlendirildi / evlendiriliyor ise ‘zorla’ mı? (‘Zor’ kavramına dikkat!)
Başka korunma gereksinimleri var mı? Örneğin:
• Şiddet görme veya şiddet riski (psikolojik, sözel, ekonomik, fiziki, cinsel vb her türlü şiddet)
• Engellilik
• Gebelik
• Yetersiz bakım
• Eviçi ücretsiz çalışma da dahil olmak üzere çalışmaya zorlanma
• Ailesinden ayrı / refakatsiz olma
• İnsan kaçaklığı mağduru veya risk altında olma
• Sosyal yaşamın kısıtlanması
• Eğitim hakkının engellenmesi
• Eylem planı (planları)
• Planların olası sonuçları hakkında değerlendirme

Çocuğun ve ailesinin ihtiyaçlarının belirlenmesi adımında dikkat edilmesi gereken hususları yansıdaki gibi aktarınız.

Çocuğun yüksek yararının ve risklerin değerlendirilmesi süreci, uzmanlık gerektiren ve ilgili kurumların sorumluluğunda tanımlanan bir süreçtir. **Bu değerlendirmelerin ilgili sosyal hizmet uzmanı tarafından yapılması gerektiğini vurgulayınız.**

Örnek Değerlendirme Formları ve Değerlendirme Yöntemleri

Risk Tarama Formu (Okullar için)

Çocuğun Yüksek Yararı Değerlendirme Formu

- Çocuğun görüşünün alınması
- Ailenin görüşünün alınması
- Çevrenin görüşünün alınması
- Uzman görüşünün alınması
- Değerlendirme paneli

Risk değerlendirme ve ihtiyaç belirleme aşamalarında ilgili kurumların ihtiyaç belirleme, eylem planlama, sevk, vaka takibi ve sonlandırma formları kullanmaları, bu süreçlerin ve formların standartlaştırılması önerilmektedir.

Katılımcılara kendi kurumlarında bu ve bunlara benzer formların kullanılıp kullanılmadığını sorunuz.

Çocuk / Aile Görüşmesi / Ev Ziyaretinde Neler Gözlemlenebilir?

Aile bireyleri arasındaki ilişkiler nasıl?
Çocuk kendini evde güvende hissediyor mu?
Ailenin çocuğun eğitimine yönelik bakışı nasıl?
Ailede başka okuyan var mı? Çalışan çocuk var mı?
Aile içi şiddet veya çocuğa yönelik böyle bir tehdit var mı?
Çocuğun ev içinde günlük aktiviteleri neler?
Sağlık durumu nasıl?
Fiziki yaşam koşulları nasıl? (Hijyen, beslenme, uyuma, çalışma koşulları)
Aile çocuğa gerekli bakımı vermek için (eğitim dahil) yeterli kapasitede mi?
Hanede başka evli olanlar kimler?
'İkinci eş' var mı?
Eşler arasında büyük yaş farkı var mı?
Evliliğe nasıl karar verilmiş/veriliyor?
Dini ve resmi nikah olup olmadığı.
Hanede hamile olan kimse olup olmadığı
Çocukların doğru zamanda nüfusa kaydı / yaş büyütme olup olmadığı

Ev Ziyaretlerinde Nelere Dikkat Etmeli?

Çocuğun güvenliği

- Ev ziyaretinin sebebinin açıkça söylendiği durumda veya çocuğun aile hakkında bir şikayet ilettiğinin bilinmesi durumunda çocuk için olumsuz sonuçlar doğabilir.
- Çocukla ailesinin önünde konuşmak çocuğu istemediği şeyler söylemeye zorlayabilir

Hazırlık

- Uygun gün ve saat
- Kendimizi tanıtmamız ve ziyaretin açıklanması
- Sorulara yanıt verebilecek miyiz? (İhtiyaç ve sevk listesi)

Kendi güvenliğimiz

İhtiyaç belirleme amaçlı olarak yapılabilecek olan hane ziyaretlerinde gözlemlenmesi önerilen hususları ve hane ziyaretlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini katılımcılarla paylaşınız. Konuyla ilgili kendi deneyimlerini ve paylaşmak istedikleri iyi uygulama örneklerini katılımcılara sorunuz. Fakat tüm bu müdahalelerin her zaman için ideal olarak konusunda uzman sosyal hizmet uzmanı tarafından yapılması gerektiği sıklıkla vurgulayınız.

Çocuk Evliliklerinde Sevk

İHTİYAÇ	İLGİLİ KURUM
İhbar / Bilgi Alma / Danışma	Alo 183 ASPB Aile, Kadın, Çocuk, Engelli Sosyal Destek Hattı (24 saat) 444 27 00 Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Çocuk Gelin Destek Hattı
İhtime Engelliler için Yardım	ASPB Alo 183 (Sabah 8 – Akşam 6) 0 549 441 2 144 ASPB Alo 144 (Sabah 8 – Akşam 6) 0 549 381 0 183
Kadına Yönelik Şiddet / Aile içi / Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet	Gaziantep Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM): 0 342 220 71 10 (aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet) Alo 183 (24 saat) Aile içi şiddet Hattı 7/24: 0 549 656 96 96
Sağlık	Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM): 0 342 360 08 88 (2980) Hastaneler
Güvenlik	En yakın polis veya jandarma karakolu İl / İlçe emniyet müdürlükleri
Psikososyal Destek	ASPB İl Müdürlüğü Sivil Toplum Örgütleri
Adli yardım ve yasal süreçte destek	İl Baroları, Gaziantep Barosu: 0 342 230 63 72 ŞÖNİM Gaziantep: 0 342 220 71 10
Örgün eğitim	İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Çocuk Evliliklerinde Sevk

İHTİYAÇ	İLGİLİ KURUM
Yaygın eğitim	İl Millî Eğitim Müdürlükleri Toplum Merkezleri Meslek Kursu Merkezleri Sivil Toplum Örgütleri
Maddi destek	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri ŞÖNİM (Şiddete uğrayanlar için maddi yardımlar) Alo 144 ASPB sosyal destek hattı
Bilgi / danışma	Toplum merkezleri Çocuk dostu alanlar Çok amaçlı destek merkezleri
Tercüme	Sağlık Bakanlığı tercüme hattı 444 47 28 (7/24) 444 74 08 (Arapça tercüme hattı 9.30-17.00)
Kayıt	İl Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi, İl Göç İdaresi

İhtiyaç değerlendirmesi sonucunda belirlenen ihtiyaçların doğrudan karşılanamaması durumunda, vaka sevk edilir. Hizmet sağlayıcı kurumların, kendi illeri ve çalıştıkları grupların temel özelliklerine göre vaka sevk haritaları geliştirmeleri önerilmektedir. Çocuk yaşta evlilik vakalarında ihtiyaç duyulabilecek temel hizmetler ve bunlara yönelik kurumlar listesi Katılımcı Kitabı ve katılımcılar için BİLGİ NOTU'nda yer almaktadır. Katılımcılara bu listeyi erişilebilir bir yerde tutmalarını ve 6 aylık periotlarla bu listeyi güncellemelerini öneriniz.

Önleyici Faaliyetler

Risk tespiti –Erken Uyan Sistemi ve Risk Takip Kuralları

Çocukların eğitimi ve güçlendirilmesi – Çocuk hakları, çocuk dostu alanlar, rol modelleri, mentorluk sistemleri

Ailelerin eğitimi ve güçlendirilmesi – Uzun vadeli ebeveyn programları / toplantıları, velilere sunumlar, sosyal etkinlikler

Kurumun farkındalık ve kapasitesinin artırılması – Çalışanların ve idarenin çocuk hakları, toplumsal cinsiyet ve risk tespit eğitimlerine tabi tutulması

Veri toplama ve değerlendirme – Karşılaşılan vakalara ait bilgilerin mahremiyet çerçevesinde kayıt ve analiz edilmesi, iyi ve yetersiz uygulama örneklerinin raporlanması, değerlendirilmesi

ERKEN UYAN SİSTEMİ

unicef

Eğitimin son oturumunu kapatmadan önce, katılımcıların kendi kurumlarında önleme amaçlı olarak neler yapabileceğini bir kez daha hatırlatınız.

Hedef grup eğitimcilerden oluşuyorsa, eğitim kurumlarında yapılabileceklerle ilgili olarak aşağıdaki yansılarını paylaşınız:

Eğitim Kurumlarında Neler Yapılabilir?

- ✓ Çocukların rahatça konuşabildikleri güvenli alanlar yaratınız.
- ✓ Okul içinde her türlü ayrımcılık içeren davranışı önleyiniz.
- ✓ Çocukla iletişiminizde mahremiyeti sağlayacak iletişim kanalları yaratınız.
- ✓ İdareciler, öğretmenler, gönüllüler dâhil tüm çalışanların çocuk yaşta evlilikler hakkında bilgi ve farkındalık sahibi olmasını sağlayınız.
- ✓ Okul çalışanlarına bu konuda seminerler düzenleyiniz.
- ✓ İlgili derslerde bu konuyu gündeme getirerek öğrencileri bilinçlendiriniz.
- ✓ Evlendirilmiş ya da risk altındaki bir çocuğun okulda tespit edilebilmesi için kullanılabilecek işaretler listesini elinizin altında bulundurunuz.
- ✓ Anneler, babalar ve varsa diğer veliler ile farkındalık seminerleri düzenleyiniz.
- ✓ Anneler, babalar, velilerden oluşan aile komiteleri kurulmasını sağlayabilirsiniz.
- ✓ Okulunuzda öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleyip ifade edebilmeleri için öğrenci komiteleri oluşturunuz.

ERKEN UYAN SİSTEMİ

unicef

Eğitim Kurumlarında Neler Yapılabilir?

- ✓ Uygulanan tarama anketleri veya gözlemlerinizi vasıtasıyla kız öğrencilerin özel ihtiyaçlarını tespit edebilirsiniz.
- ✓ Çocukların aile sorunları, evlilik, şiddet, taciz gibi konuları konuşabildikleri öğretmenlerin çalışma koşullarını kolaylaştırmaya çalışınız.
- ✓ Okulunuza konuyla ilgili afişleri asabilir, broşürleri dağıtabilirsiniz.
- ✓ Çocuk yaşta evliliklerle ilgili temel mesajları yaygınlaştırınız:
 - Çocuk yaşta yapılan evlilikler suçtur.
 - Çocuk yaşta evlilikler hem çocuğun, hem gelecek nesillerin sağlığını olumsuz etkiler.
 - Çocuk yaşta evlilikler çocuğun eğitim imkânını elinden alır.
 - 18 yaşından küçük herkes ÇOCUKTUR.

ERKEN UYAN SİSTEMİ

unicef

Eğitim programını sonlandırırken;

- Katılımcılara bu programdan en fazla akıllarında kalacak bilgilerin ne olduğu sorunuz.
- Bu programda edindikleri bilgi ve becerilerini kendi kurumlarında ya da çevrelerinde nasıl kullanmayı planladıklarını sorunuz.
- Katılımcılarla paylaşılacak olan materyalleri (kitaplar ve sunumlar dahil) tek tek hatırlatınız ve bunları kendi kurumlarında kullanmaları yönünde katılımcıları teşvik ediniz.
- Katılımcılara, kurumlarının ve kendilerinin çocuk evlilikleri ile mücadelede oynadıkları önemli rolü tekrar hatırlatınız.
- Zaman ayırdıkları ve katılım gösterdikleri için teşekkür ediniz.
- Değerlendirme Formu'nu dağıtınız.

EKLER

EK 1:

GRUP ÇALIŞMASI 1 - ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLERİN SEBEP VE SONUÇLARI İÇİN BASILACAK HİKAYELER

Aliye

Aliye'nin anne ve babası yoksuldur, okuma yazmaları yoktur. Kendisi de hiç okula gitmemiştir. Kırsal bölgede, merkeze çok uzak bir köyde yaşamaktadırlar. Aliye, başka bir köyden bir adamla evlendirildiğinde kendisi 14, kocası 26 yaşındadır.

- Aliye sizce neden evlenmiş / evlendirilmiş olabilir?
- Aliye'yi bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatı nasıl olacak?
- Aliye bu yaşta evlendirilmeseydi nasıl bir hayatı olacaktı?

Selma

Selma 14 yaşında, ailesiyle birlikte köyde oturuyordu. 6 ablası, 2 ağabeyi vardı. Büyük bir ailenin en küçüğüydü. Babası elektrik tamircisi olarak çalışıyor ve bütün aileye bakıyordu. 9 kardeşin en küçüğü olduğu için ailesinin gözünde Selma'nın farklı bir yeri vardı. Eğitimini sürdürüp kendisi de öğretmen olmak istiyordu. Öğretmenleri de ona rehberlik ediyorlardı. 2010'da sel felaketi yaşanınca Selma ve ailesinin hayatı değişti, bir yıl boyunca afetzedeler için kurulan kamptaki çadırda kaldılar. Selma eğitimine kamptaki okulda devam etti. Bir yılın sonunda köylere geri döndüler ama evler kötü durumdaydı; okul henüz onarılmamıştı. Köylüler bir binayı geçici olarak okul yaptılar; Selma oraya gitmeye başladı. Bir gün Selma'ların evine tanımadığı bir kadın geldi, Selma'ya para ve giysiler verdi. 'Sen artık benim kızımsın' diyerek Selma'ya sarıldı ve onu öptü. Selma ne olduğunu çok anlamamıştı. Ablaları ise Selma'ya sessiz olmasını öğütlediler.

- Sizce ailesi Selma'yı neden evlendirdi?
- Selma'yı bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatı nasıl olacak?
- Selma bu yaşta evlendirilmeseydi nasıl bir hayatı olacaktı?

Elif

15 yaşındaki Elif, annesi ve 6 kardeşı ile Suriye’de Halep şehrinde yaşamaktadır. 2015 yılı Ağustos ayında teyzesinin oğlu ile evlendirilir. Daha sonra kocası ile birlikte Türkiye’ye gelerek Kayseri’de yaşamaya başlarlar. Ellerin el yazısı ile yazılmış, karı kocanın ismi, başlık parasının miktarı ve şahitlik eden 2 kişinin imzası bulunan bir evlilik akdi vardır.

- Elif sizce neden evlenmiş / evlendirilmiş olabilir?
- Elif’i bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatı nasıl olacak?
- Elif ve teyzesinin oğlu 18 yaşından küçük evlendirilmemiş olsalardı nasıl bir hayatları olacaktı?

Ayşe

Ayşe mahallesinde bir arkadaşıyla sokakta sohbet ederken annesi tarafından azarlanır. Azar işitmesinin nedeni, konuştuğu arkadaşının erkek olmasıdır. Annesi, "Çabuk evine dön" diye bağırınca, Ayşe korkudan eve gidemez ve arkadaşının komşusuna sığınır. Ailesi, jandarmaya giderek kızlarını aramaya koyulur. Jandarma, sokakta konuştuğu erkek arkadaşının evini basar. Ayşe 'kızlık muayenesi'nden geçirilir ve cinsel birleşmesi olmadığı belirlenir. Aile Ayşe'ye ya beşik kurtmesi dayısının oğluyla ya da arkadaşı bildiği yaşıyla evlenmek zorunda olduğunu söyler. Ayşe akrabasını değil arkadaşını seçer. 17 yaşında evlenir.

- Ayşe'yi ailesi neden evlendirmiş olabilir?
- Ayşe'yi bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatı nasıl olacak?
- Ayşe bu yaşta evlendirilmemiş olsaydı nasıl bir hayatı olacaktı?

Leyla

Leyla İstanbul’da orta halli bir ailenin iki çocuğundan biridir. Ağabeyi zihinsel engellidir. Annesi ev hanımıdır ve ağabeyine bakmaktadır. Babası işçidir. 18 yaşını doldurmasına 2 ay kala, artık evlenme yaşının geldiği düşüncesiyle, ailesinin bulduğu ama kendisinin tanımadığı, 30lu yaşlarında bir adamla evlendirilmek istenir. Ailenin yazılı izni ile evlendirilir.

- Leyla’yı ailesi neden evlendirmiş olabilir?
- Leyla’yı bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatı nasıl olacak?
- Leyla bu yaşta evlendirilmemiş olsaydı nasıl bir hayatı olacaktı?

Bayazıt

Bayazıt 15, evlendirildiği kadın 19 yaşındadır. Bayazıt'ın ağabeylerinden biri evli, biri askeredir. Ablası da yeni evlenmiş ve evden ayrılmıştır. Babası bir gün Bayazıt'a 'sana Falan Yenge'nin kızını istedik' dediğinde Bayazıt sabaha kadar ağlamıştır.

- Bayazıt'ı ailesi neden evlendirmiş olabilir?
- Bayazıt'ı ve eşini bundan sonra nasıl bir hayat bekliyor? 5 yıl sonra, 10 yıl sonra, 20 yıl sonra hayatları nasıl olacak?
- Bayazıt bu yaşta evlendirilmemiş olsaydı nasıl bir hayatı olacaktı?

EK 2:

TOPLUMSAL CİNSİYET FARKINDALIĞI GİRİŞ ETKİNLİĞİ - HAYAT MERDİVENİ OYUNU

Roller: (19 kadın, 16 erkek, 5'i çocuk) (Katılımcı gruba göre başka roller de eklenebilir)

25 yaşında bekar anne	25 yaşında bekar baba	5 çocuk 15 torun sahibi çiftçi erkek	Eşini kaybetmiş yaşlı erkek	17 yaşında evli kız	Üniversite öğrencisi erkek
Çalışan anne (doktor)	Çalışan baba (inşaat işçisi)	Görme engelli 20 yaşında kadın	3 çocuklu ev kadını (çocuklar 2-6 yaşında)	HIV pozitif 45 yaşında kadın	Üniversite öğrencisi kadın
60 yaşında mülteci kadın	30 yaşında güvenlik görevlisi kadın	Fiziksel engelli 15 yaşında erkek	25 yaşında köy okulunda öğretmen kadın	Özel şirkette genel müdür erkek	19 yaşında hamile kadın
Sığınma evinde psikolog olarak çalışan kadın	Çalışan anne (temizlik işçisi)	Belediye başkanı erkek	Köy okulunda öğretmen 25 yaşında erkek	16 yaşında mülteci erkek	15 yaşında sokakta çalışan (ayakkabı boyacısı) erkek
35 yaşında, eşini kaybetmiş, hiç çocuğu olmamış kadın	40 yaşında işsiz erkek	Milletvekili kadın	Çiftçi kadın	HIV pozitif 20 yaşında erkek	15 yaşında sokakta çalışan (kağıt toplayan) kız
Genelevde çalışanı kadın	Ameliyat teknisyeni (hemşiresi) erkek	35 yaşında fiziksel engelli, mülteci erkek	Milli voleybol oyuncusu kadın	Damar-ichi uyuşturucu bağımlısı erkek	Kadın örgütü temsilcisi kadın

Hayat Merdiveni Oyunu için okunacak ifadeler:

1. Ortaokul diplomam var.
2. Hastaneden telefonla randevu alabiliyor, randevuma tek başıma gidebiliyorum.
3. Bu hafta sonu arkadaşlarımla arabaya atlayıp, bir sahil kasabasında yüzmeye gidebilirim.
4. Bu gece on iki - bir arası belediyenin sahasında maç yapacağım.
5. Bu akşam yemekle uğraşmak istemiyorum, yandaki kebabçıdan eve bir şeyler söyleyebilirim.
6. Babamı hastaneye yatırıyoruz, o ameliyattayken bütün evrak işlerini ben halledebilirim.
7. Eşimle tartıştığım da anne/babama gidip rahatça dert yanabilirim.
8. Halk Eğitim kurslarının kayıtları başlamış, akşam saatlerinde uygun bir kurs varsa yazılabilirim.
9. Hangi ihtiyacıma kaç para harcayabileceğimi kendim karar verebilirim.
10. Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı kendimi koruyabilirim.
11. Üniversiteye gitmeyi planlıyorum.
12. Akşama misafir geliyor, ama çok yorgunum! Eşim yemekleri hazırlarken ben de azıcık dinlenebilirim.
13. Bu ay belediyede zabıta memuru olarak çalışmaya başlayacağım.
14. Birisi telefonla/sosyal medyada beni taciz ederse ne yapacağımı, nereye şikayet edeceğimi çok iyi biliyorum.
15. Belediye yeni alınan şehir içi otobüsleri için şoför alımı yapacakmış, ben de başvurmayı düşünüyorum.
16. Yaşantımı etkileyen konularda çalıştay ve seminerlere davet ediliyorum.
17. Dün gece son otobüsü kaçırınca, son iki durağı eve kadar yürüdüm, serin bir yaz akşamı çok keyifli bir yürüyüştü. Sokak lambası olmadığından ay ve yıldızlar aydınlatmıştı sokakları, ara sıra karşılaştığım gençlerle de laflayarak zamanın nasıl geçtiğini anlayamadan eve geldim, bunu hep yapmalıyım.

EK 3:

GRUP ÇALIŞMASI - SORUN TESPİTİ VE PAYDAŞ BELİRLEME

8. Çocuk yaşta evliliklere neden olan sorunları belirleyiniz (3 dakika). Bunları renkli kağıtlara yazınız ve sayfaya yapıştırınız.
9. Bu sorunlara **çözüm** önerilerinizi belirleyiniz. Her bir çözüm önerisini renkli kağıtlara yazınız (3 dakika).
10. 'Çözüm önerisi' kağıtlarınızı, ilgili sorun alanlarının yanına yapıştırınız.
11. Her bir çözüm önerisini gerçekleştirmek için hangi kişiler, gruplar ya da kurumlara (**PAYDAŞLAR**) rol düşmektedir? Paydaşları belirleyiniz ve renkli kağıtlara yazınız. (3 dakika)
12. Tüm bu paydaşların aralarındaki ilişkileri belirleyiniz ve kağıtların arasına bu ilişkileri kısaca açıklayan başka kağıtlar yapıştırınız (5 dakika)
13. Resmin genelini gözden geçirin, düzenleyiniz, daha fazla sayıda paydaş ve bu paydaşlar arasındaki ilişkileri ekleyiniz. (15 dakika)
14. Konuyla ilgili kurum olarak, ortaya çıkan bu resmin neresinde yer aldığınızı belirleyiniz ve diğer kurumlarla ya da kişilerle ilişkilerinizi tanımlayınız (5 dakika)

Grup içinde aşağıdaki sorulara herkesin üzerinde anlaştığı cevaplar bulunuz:

- ➔ Konu çerçevesinde şu anda işbirliği yapabileceğimiz aktörler kim? İlerleyen aşamalarda kimlerle işbirliği yapabiliriz?
- ➔ Davranışlarını değiştirmek istediğiniz aktörler kim?
- ➔ Eylemlerinizin/etkilerinizin sınırları nedir?

EK 4:

GRUP ÇALIŞMASI - VAKA YÖNETİMİ

VAKA – 1

Suriyeli bir aile, kayıt yaptırmak ve yardım almak için bir sivil toplum örgütüne başvurur. Kız 16 yaşındadır. Erkek 24 yaşındadır. Kız 14 yaşında iken Suriye’de evlendiklerini söylerler. 2 çocukları vardır. Biri 1 yaşında, biri kucakta bebektir. Evde erkeğin annesi, ağabeyi ve eş ve çocukları ile birlikte yaşamaktadırlar. Görüşme sırasında kız hiç konuşmamakta, yine de mutlu görünmektedir.

Öncelikle grup olarak bu vakaya müdahale eden hangi kişi ya da kurum olduğunuza karar veriniz. Örneğin, bir sivil toplum örgütü, bir öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psiko-sosyal destek ekibi, okul-aile birliği, sağlık çalışanı, komşu veya konuyu duyan herhangi birisi olabilirsiniz.

Lütfen öncelikle seçiminizi yapınız.

- Bu çocuk (ve aile) için nasıl bir destek planı yapardınız?
- Çocuğu (ve aileyi) hangi ihtiyaçları için hangi kurumlara yönlendirirdiniz?

VAKA – 2

Bir sohbet sırasında bir anne, 15 yaşındaki kız çocuğunu bundan önce iki defa istemeye geldiklerini, ikisinde de 'kızımız henüz küçük' diyerek babayı ikna ettiğini ve kızlarını vermediklerini anlatır. Kız, Suriyeli çocuklar için açılan bir Geçici Eğitim Merkezi'nde eğitimine devam etmektedir, fakat okul başarısı ve adaptasyonu iyi değildir. Bu hafta sonu yine istemeye gelen bir aile vardır. Gelen ailenin maddi durumu çok iyidir.

Öncelikle grup olarak bu vakaya müdahale eden hangi kişi ya da kurum olduğunuza karar veriniz. Örneğin, bir sivil toplum örgütü, bir öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psiko-sosyal destek ekibi, okul-aile birliği, sağlık çalışanı, komşu veya konuyu duyan herhangi birisi olabilirsiniz.

Lütfen öncelikle seçiminizi yapınız.

- Bu çocuk (ve aile) için nasıl bir destek planı yapardınız?
- Çocuğu (ve aileyi) hangi ihtiyaçları için hangi kurumlara yönlendirirdiniz?

VAKA – 3

16 yaşında bir kız öğrenci. Babası madde kullanmaktadır; ayrıca hem kıza, hem kardeşlerine hem de annesine fiziksel şiddet uygulamaktadır. 20 yaşındaki ablası fiziksel engellidir; bacaklarından aşağısını kullanamamaktadır. Annesi ablaya bakmakta, evin geçimini sağlamak ve kızını okutmaktadır. Kız, kendisine iyi davranan ve onu koruyup kollayan, 35 yaşındaki, dayısının oğlu ile evlenip başka şehre taşınmak istemektedir.

Öncelikle grup olarak bu vakaya müdahale eden hangi kişi ya da kurum olduğunuza karar veriniz. Örneğin, bir sivil toplum örgütü, bir öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psiko-sosyal destek ekibi, okul-aile birliği, sağlık çalışanı, komşu veya konuyu duyan herhangi birisi olabilirsiniz.

Lütfen öncelikle seçiminizi yapınız.

- Bu çocuk (ve aile) için nasıl bir destek planı yapardınız?
- Çocuğu (ve aileyi) hangi ihtiyaçları için hangi kurumlara yönlendirirdiniz?

VAKA – 4

Sokakta çalışırken birlikte büyümüş ve birbirlerini sevmiş olan çocuklar, her ikisi de 15 yaşını tamamlamış iken ailelerinin de rızası ile düğün yapmış ve erkeğin evinde birlikte yaşamaya başlamışlardır. 7 aydır birlikte yaşamaktadırlar. Kız 5 aylık hamiledir. İkisi de ilkokuldan sonra eğitime devam etmemiştir. Hamilelikte bir sağlık sorunu yaşayınca hastaneye başvurmuşlardır.

Öncelikle grup olarak bu vakaya müdahale eden hangi kişi ya da kurum olduğunuza karar veriniz. Örneğin, bir sivil toplum örgütü, bir öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psiko-sosyal destek ekibi, okul-aile birliği, sağlık çalışanı, komşu veya konuyu duyan herhangi birisi olabilirsiniz.

Lütfen öncelikle seçiminizi yapınız.

- Bu çocuk (ve aile) için nasıl bir destek planı yapardınız?
- Çocuğu (ve aileyi) hangi ihtiyaçları için hangi kurumlara yönlendirirdiniz?

VAKA – 5

13 yaşındaki çocuk, 16 yaşındaki erkek kuzeni tarafından tecavüze uğramıştır. Olayı duyan aile büyükleri çocukların evlendirilmesine karar vermişler ve çocuklar imam nikahı ile aynı evde yaşamaya başlamışlardır. Tecavüz neticesinde kız bir çocuk sahibi olmuştur. Kızın ailesi kız 16 yaşına geldiğinde resmi evliliğin gerçekleşebilmesi için mahkemeye başvurmuştur.

Öncelikle grup olarak bu vakaya müdahale eden hangi kişi ya da kurum olduğunuza karar veriniz. Örneğin, bir sivil toplum örgütü, bir öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, psiko-sosyal destek ekibi, okul-aile birliği, sağlık çalışanı, komşu veya konuyu duyan herhangi birisi olabilirsiniz.

Lütfen öncelikle seçiminizi yapınız.

- Bu çocuk (ve aile) için nasıl bir destek planı yapardınız?
- Çocuğu (ve aileyi) hangi ihtiyaçları için hangi kurumlara yönlendirirdiniz?

Suriyeli bir aile, kayıt yaptırmak ve yardım almak için bir sivil toplum örgütüne başvurur. Kız 16 yaşındadır. Erkek 24 yaşındadır. Kız 14 yaşında iken Suriye’de evlendiklerini söylerler. 2 çocukları vardır. Biri 1 yaşında, biri kucakta bebektir. Evde erkeğin annesi, ağabeyi ve eş ve çocukları ile birlikte yaşamaktadırlar. Görüşme sırasında kız hiç konuşmamakta, yine de mutlu görünmektedir.

- Grup kendisini hangi aktör / kişi / kurum yerine koyarak yanıtlıyor?
- Vaka yönetiminin adımlarını izlenmiş mi?
- Bildirim yükümlülüğü değerlendirilmiş mi?
- Bildirimle ilgili riskler (çocuk, aile ve bildiren kişi için) değerlendirildi mi?
- Görüşme ya da sosyal incelemede hangi yöntemleri izlemişler?
- Çocukların temel ihtiyaçlarını belirlemişler mi? (güvenlik, sağlık, psikolojik, hukuki)
- Çocukların başka korunma ihtiyacı alanlarına bakılmış mı?
- İlgili diğer bireylerin, örneğin anne ve babanın, çocuk annenin çocuğunun(çocukları), kardeşlerin korunma ve destek ihtiyaçlarına bakıldı mı?
- Vaka yönetimi için bir yerden destek alındı mı?
- Vakanın kaydı tutuldu mu?
- Çocuk ve ailenin güvenliği ve mahremiyeti düşünüldü mü?
- Hangi hizmet için nereye yönlendirildiler? Devlet kurumları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kurumları? Paydaş tespitinde sayılan kurumların ne kadarı burada yer alıyor?
- Vaka takibi yapıldı mı? Yapılacak mı?

Bu vaka özelinde:

- Cinsel birleşme 14 yaşında gerçekleşmiş, bu konuda ne yapılacağı tartışıldı mı?
- Çocukların nüfus kaydı ve ailenin evlilik kaydı için nelere dikkat edilmeli?
- Yargı yoluna gidilecekse sonucu sizce ne olur?

Bir sohbet sırasında bir anne, 15 yaşındaki kız çocuğunu bundan önce iki defa istemeye geldiklerini, ikisinde de 'kızımız henüz küçük' diyerek babayı ikna ettiğini ve kızlarını vermediklerini anlatır. Kız, Suriyeli çocuklar için açılan bir Geçici Eğitim Merkezi'nde eğitimine devam etmektedir, fakat okul başarısı ve adaptasyonu iyi değildir. Bu hafta sonu yine istemeye gelen bir aile vardır. Gelen ailenin maddi durumu çok iyidir.

- Grup kendisini hangi aktör / kişi / kurum yerine koyarak yanıtlıyor?
- Vaka yönetiminin adımlarını izlenmiş mi? (eğer bir kurum ise)
- Bildirim yükümlülüğü değerlendirilmiş mi?
- Bildirimle ilgili riskler (çocuk, aile ve bildiren kişi için) değerlendirildi mi?
- Görüşme ya da sosyal incelemede hangi yöntemleri izlemişler?
- Çocukların temel ihtiyaçlarını belirlemişler mi? (güvenlik, sağlık, psikolojik, hukuki)
- Çocukların başka korunma ihtiyacı alanlarına bakılmış mı?
- İlgili diğer bireylerin, örneğin anne ve babanın, çocuk annenin çocuğunun(çocukları), kardeşlerin korunma ve destek ihtiyaçlarına bakıldı mı?
- Vaka yönetimi için bir yerden destek alındı mı?
- Vakanın kaydı tutuldu mu?
- Çocuk ve ailenin güvenliği ve mahremiyeti düşünüldü mü?
- Hangi hizmet için nereye yönlendirildiler? Devlet kurumları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kurumları? Paydaş tespitinde sayılan kurumların ne kadarı burada yer alıyor?
- Vaka takibi yapıldı mı? Yapılacak mı?

Bu vaka özelinde:

- Annenin babayı nasıl ikna ettiğine bakıldı mı?
- Anne ve baba ile görüşüldü mü?
- Aileye maddi destek sağlanabilir mi? Nasıl?
- Çocuğun okul adaptasyonu ve başarısı nasıl artırılabilir?
- Okul ve evlilik dışında çocuğun başka alternatifleri olabilir mi?

16 yaşında bir kız öğrenci. Babası madde kullanmaktadır; ayrıca hem kızı, hem kardeşlerine hem de annesine fiziksel şiddet uygulamaktadır. 20 yaşındaki ablası fiziksel engellidir; bacaklarından aşağısını kullanamamaktadır. Annesi ablaya bakmakta, evin geçimini sağlamak ve kızını okutmaktadır. Kız, kendisine iyi davranan ve onu koruyup kollayan, 35 yaşındaki, dayısının oğlu ile evlenip başka şehre taşınmak istemektedir.

- Grup kendisini hangi aktör / kişi / kurum yerine koyarak yanıtlıyor?
- Vaka yönetiminin adımlarını izlenmiş mi?
- Bildirim yükümlülüğü değerlendirilmiş mi?
- Bildirimle ilgili riskler (çocuk, aile ve bildiren kişi için) değerlendirildi mi?
- Görüşme ya da sosyal incelemede hangi yöntemleri izlemişler?
- Çocukların temel ihtiyaçlarını belirlemişler mi? (güvenlik, sağlık, psikolojik, hukuki)
- Çocukların başka korunma ihtiyacı alanlarına bakılmış mı?
- İlgili diğer bireylerin, örneğin anne ve babanın, çocuk annenin çocuğunun(çocukları), kardeşlerin korunma ve destek ihtiyaçlarına bakıldı mı?
- Vaka yönetimi için bir yerden destek alındı mı?
- Vakanın kaydı tutuldu mu?
- Çocuk ve ailenin güvenliği ve mahremiyeti düşünüldü mü?
- Hangi hizmet için nereye yönlendirildiler? Devlet kurumları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kurumları? Paydaş tespitinde sayılan kurumların ne kadarı burada yer alıyor?
- Vaka takibi yapıldı mı? Yapılacak mı?

Bu vaka özelinde:

- Baba için ne yapılabilir? Ceza? Destek? Hangi kurumlar devreye girer?
- Engelli abla için ne yapılabilir? Hangi kurumlar devreye girer?
- Anne için ne yapılabilir? Hangi kurumlar devreye girer?
- Kızın evden ayrılması yerine, ev ortamının koruyucu bir çevre haline gelmesi ilkesi gözetilmiş mi?
- Evden ayrılma yolu tercih edilecekse, evlenmenin alternatifleri neler olabilir?

Sokakta çalışırken birlikte büyümüş ve birbirlerini sevmiş olan çocuklar, her ikisi de 15 yaşını tamamlamış iken ailelerinin de rızası ile düğün yapmış ve erkeğin evinde birlikte yaşamaya başlamışlardır. 7 aydır birlikte yaşamaktadırlar. Kız 5 aylık hamiledir. İkisi de ilkokuldan sonra eğitime devam etmemiştir. Hamilelikte bir sağlık sorunu yaşayınca hastaneye başvurmuşlardır.

- Grup kendisini hangi aktör / kişi / kurum yerine koyarak yanıtlıyor?
- Vaka yönetiminin adımlarını izlenmiş mi?
- Bildirim yükümlülüğü değerlendirilmiş mi?
- Bildirimle ilgili riskler (çocuk, aile ve bildiren kişi için) değerlendirildi mi?
- Görüşme ya da sosyal incelemede hangi yöntemleri izlemişler?
- Çocukların temel ihtiyaçlarını belirlemişler mi? (güvenlik, sağlık, psikolojik, hukuki)
- Çocukların başka korunma ihtiyacı alanlarına bakılmış mı?
- İlgili diğer bireylerin, örneğin anne ve babanın, çocuk annenin çocuğunun(çocukları), kardeşlerin korunma ve destek ihtiyaçlarına bakıldı mı?
- Vaka yönetimi için bir yerden destek alındı mı?
- Vakanın kaydı tutuldu mu?
- Çocuk ve ailenin güvenliği ve mahremiyeti düşünüldü mü?
- Hangi hizmet için nereye yönlendirildiler? Devlet kurumları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kurumları? Paydaş tespitinde sayılan kurumların ne kadarı burada yer alıyor?
- Vaka takibi yapıldı mı? Yapılacak mı?

Bu vaka özelinde:

- Cinsel birleşme 14 yaşında gerçekleşmiş, bu konuda ne yapılacağı tartışıldı mı?
- Yargı yoluna gidilirse erkek çocuğa ve kız çocuğa neler olur?
- Kız ve erkek çocuğun anne ve babasının karşılaşılabileceği yaptırım ve onlara sağlanabilecek destekler tartışıldı mı?

13 yaşındaki çocuk, 16 yaşındaki erkek kuzeni tarafından tecavüze uğramıştır. Olayı duyan aile büyükleri çocukların evlendirilmesine karar vermişler ve çocuklar imam nikahı ile aynı evde yaşamaya başlamışlardır. Tecavüz neticesinde kız bir çocuk sahibi olmuştur. Kızın ailesi kız 16 yaşına geldiğinde resmi evliliğin gerçekleşebilmesi için mahkemeye başvurmuştur.

- Grup kendisini hangi aktör / kişi / kurum yerine koyarak yanıtlıyor?
- Vaka yönetiminin adımlarını izlenmiş mi?
- Bildirim yükümlülüğü değerlendirilmiş mi?
- Bildirimle ilgili riskler (çocuk, aile ve bildiren kişi için) değerlendirildi mi?
- Görüşme ya da sosyal incelemede hangi yöntemleri izlemişler?
- Çocukların temel ihtiyaçlarını belirlemişler mi? (güvenlik, sağlık, psikolojik, hukuki)
- Çocukların başka korunma ihtiyacı alanlarına bakılmış mı?
- İlgili diğer bireylerin, örneğin anne ve babanın, çocuk annenin çocuğunun(çocukları), kardeşlerin korunma ve destek ihtiyaçlarına bakıldı mı?
- Vaka yönetimi için bir yerden destek alındı mı?
- Vakanın kaydı tutuldu mu?
- Çocuk ve ailenin güvenliği ve mahremiyeti düşünüldü mü?
- Hangi hizmet için nereye yönlendirildiler? Devlet kurumları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kurumları? Paydaş tespitinde sayılan kurumların ne kadarı burada yer alıyor?
- Vaka takibi yapıldı mı? Yapılacak mı?

Bu vaka özelinde:

- Hakim sosyal çalışmacı görevlendirdi mi?
- Sosyal çalışmacı kızın 'rızası' olup olmadığını nasıl tespit etti?
- Evliliğe rıza gösterse bile bu evlilik mümkün müdür?
- Tecavüzün failine ne olmuştur?
- Anne ve babaya ne olur? Ceza? Destek?

Bu vaka Anayasa Mahkemesi'ne taşınan gerçek bir vakadır:

Vaka 13 yaşındaki kız çocuğunun hastaneye doğum yapmak için gelmesiyle adli vakaya dönüşmüştür. Çocuk halasının oğlundan gebe kalmıştır. Çocuğun muayenesini yapan doktor tarafından bildirim yapılmış ve çocuğun beyanı Çocuk İzlem Merkezi'nde alınmıştır. Bu esnada çocuğa annesi eşlik etmiştir. Anne ve baba çocuğun yaşının büyük olduğunu iddia etmişlerdir. Mahkeme 2 kez kemik testi yaptırmış, Nüfus Müdürlüğü temsilcisi duruşmaya davet edilmiş ve kızın yaşı büyütülmüş ve 15 yapılmıştır. Ancak mahkeme olay anında (kızın doğum için hastaneye yattığı tarihte) 15 yaşında olduğunu tespit etmiştir. Yani cinsel birleşme gerçekleştiğinde kız 14 yaşındadır. Ancak mahkeme suç tarihinde kızın 15 yaşında olduğu gerekçesiyle davayı düşürmüştür. Davaya çocuk adına taraf olan sivil toplum örgütleri, bu davayı Anayasa Mahkemesi'ne taşımıştır.

KAYNAKLAR

Referans verilen belgeler:

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (2014), "Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar", <https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/80-20140529154110-turkiye'deki-suriyeli-kadinlar,-2014.pdf>

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2014) Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Alanında Çalışan Personele Yönelik El Kitabı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014), "Aile Yapısı Araştırması", ISBN: 978-605-4628-55-1

Anti-Slavery International (2013), "Out of the Shadows: Child marriage and slavery", http://www.antislavery.org/includes/documents/cm_docs/2013/c/child_marriage_final.pdf

Australia National Children's and Youth Law Centre (2013), "End Forced Child Marriage. Best Practice Response Guidelines", http://www.equalityrightsalliance.org.au/sites/equalityrightsalliance.org.au/files/docs/ncylc_best_practice_response_guidelines_forced_child_marriage_version_1_2.pdf

Bruce, J. and Clark, S. (2004), The implications of early marriage for HIV/AIDS policy. Brief based on background paper prepared for the WHO/UNFPA/Population Council Technical Consultation on Married Adolescents. New York: Population Council.

Clark, S., Bruce, J., and Dude, A. (2006), Protecting young women from HIV/AIDS: The case against child and adolescent marriage. *International Family Planning Perspectives*, 32(2), pp.79-88.

Çocuk Hakları Raporlama Girişimi (2012), "Türkiye'de Çocuk Haklarının Durumu 2001-2011", <http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/NGO-Report-TR.pdf>

Committee on the Elimination of Discrimination against Women [CEDAW] (1994), *CEDAW General Recommendation No. 21: Equality in Marriage and Family Relations*, <http://www.refworld.org/docid/48abd52c0.html>

Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) & Committee on the Rights of the Child (CRC) (2014), "Joint general recommendation/general comment No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices" (CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18)

Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) (2014)
Consideration of reports submitted by States parties under article 18 of the Convention.
Seventh periodic report of States parties due in 2014 - Turkey (CEDAW/C/TUR/7)

Committee on the Rights of the Child, Sixtieth session 29 May–15 June 2012, "Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention". (CRC/C/TUR/CO/2-3) http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/co/CRC_C_TUR_CO_2-3.pdf

Dennis van der Veur vd. (2009) Toplumsal cinsiyet konu(şma)ları : gençleri etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hakkında bir kılavuz, İstanbul Üniversitesi, Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları No:2. Avrupa Konseyi.

Erseçen, D. ve Tosun Z. (2015), Kadın Danışma Merkezi İşleyizi Eğitimi El Kitabı. İçinde: Kadın Dayanışma Vakfı 'Yerel İşbirlikleri Aracılığıyla Şiddetle Mücadele Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Projesi'. Ankara, 2015.

European Commission (2014), "Turkey Progress Report", http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-turkey-progress-report_en.pdf

European Parliamentary Assembly (2005) Resolution 1468 on "Forced marriages and child marriages". <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17380&lang=EN>

Gender Inequality Index [GII] (2014), United Nations Development Programme [UNDP], 2014 Human Development Statistical Tables, Table 4. <http://hdr.undp.org/en/content/table-4-gender-inequality-index>

Gill, A. and Mitra-Kahn, T. (2012), Modernising the other. Assessing the ideological underpinnings of the policy discourse on forced marriage in the UK. *Policy & Politics*, 40 (1), pp.104-119.

Girls not Brides (2015a), "Child, early and forced marriage in post-2015", <http://www.girlsnotbrides.org/wp-content/uploads/2015/01/Child-early-and-forced-marriage-in-post-2015.pdf>

Girls not Brides (2015b), "A theory of Change on Child Marriage", <http://www.girlsnotbrides.org/wp-content/uploads/2014/07/Girls-Not-Brides-Theory-of-Change-on-Child-Marriage.pdf>

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), "2013 Turkey Demographic and Health Survey". Hacettepe University Institute of Population Studies, T.R. Ministry of Development and TÜBİTAK, Ankara, Turkey.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), "Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2014 – Ana Rapor" (Türkçe) & "Domestic Violence against Women in Turkey 2014 - Summary Report" (İngilizce), <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/>

Human Rights Watch (2013), "Syrian refugees struggle to protect daughters from exploitation", <http://www.hrw.org/news/2013/08/07/syrian-refugees-struggle-protect-daughters-exploitation>

International Center for Research on Women [ICRW] (2007), "How to End Child Marriage. Action Strategies for Prevention and Protection", <http://www.icrw.org/files/publications/How-to-End-Child-Marriage-Action-Strategies-for-Prevention-and-Protection-Brief.pdf>

International Center for Research on Women [ICRW] (2011), "Solutions to End Child Marriage. What the evidence shows", <http://www.icrw.org/files/publications/Solutions-to-End-Child-Marriage.pdf>

International Center for Research on Women [ICRW] & Plan Asia Regional Office (2013), "Asia Child Marriage Initiative: Summary of Research in Bangladesh, India and Nepal", <http://www.icrw.org/files/publications/PLAN%20ASIA%20Child%20Marriage-3%20Country%20Study.pdf>

International Federation of Human Rights [FIDH] (2012), "Violence against women in Syria: Breaking the silence", Briefing paper based on an FIDH assessment mission in Jordan in December 2012.

KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği (2014), Erken Evlilikler Çalıştay Raporu, <http://kadem.org.tr/erken-yasta-evliliklere-karsi-mucadele/>

Kamal, M. (2012), Decline in Child Marriage and Changes in Its Effect on Reproductive Outcomes in Bangladesh, *Journal of Health Population and Nutrition*, 30(3), pp.317–330.

KAMER (2014), Rapor: <http://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/001/037/original/KAMER.docx?1389721910>

Milli Eğitim Bakanlığı (2015) Milli Eğitim İstatistikleri – Örgün Eğitim 2014/15. ISSN/ISBN: 978 – 975 - 113901 - 6

Nasrullah, M., Muazzam, S., Bhutta, Z.A. Raj, A., (2013), Girl Child Marriage and Its Effect on Fertility in Pakistan: Findings from Pakistan Demographic and Health Survey, 2006–2007, *Journal Maternal and Child Health Journal*, 18(3), pp.534-543.

Nguyen, M. C. and Wodon, Q., (2012), Measuring child marriage, *Economics Bulletin*, 32(1), pp.398-411.

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR - OHCHR – BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği] (2011), “Practices in adopting a human rights-based approach to eliminate preventable maternal mortality and human rights”, (A/HRC/18/27)

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR – BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği] (2014), “Preventing and eliminating child, early and forced marriage”, (A/HRC/26/22)

Otaran, N., Baker, Ö.E., Savaş, G., Tüzemen, E. ve Tarman, B. (2016), Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları Kılavuzu, Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi (ETCEP), Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara.

Overseas Development Institute [ODI], Department for International Development [DFID] (2014), “Early marriage and education: the complex role of social norms in shaping Ethiopian adolescent girls’ lives”, <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9183.pdf>

Özkazanç, A. (2010) Bilim ve Toplumsal Cinsiyet. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.

Phillips, R. (2012), Interventions against forced marriage: contesting hegemonic narratives and minority practices in Europe, *Gender, Place & Culture: A Journal of Feminist Geography*, 19(1), pp.21-24.

Sabbe, A., Oulami, H., Zekraoui, W., Hikmat, H., Temmerman, M., Leye, E., (2013), Determinants of child and forced marriage in Morocco: stakeholder perspectives on health, policies and human rights. *International Health and Human Rights*, 13(43).

Save the Children (2014), “Child marriages double among Syria refugees in Jordan”, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/07/16/Child-marriages-double-among-Syria-refugees-in-Jordan-.html>

Schlecht, J ., Rowley, E. and Babirye, J. (2013), Early relationships and marriage in conflict and post-conflict settings: vulnerability of youth in Uganda”, *Reproductive Health Matters*, 21(41), pp.234–242.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2011), “Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor”, https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/komisyon_rapor.pdf

TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Hazırlayan: Dr. Sarp Üner. Ankara.

The Global Gender Gap Index (2014), World Economic Forum, Key Indicators for Turkey. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2014/economies/#economy=TUR>

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2015), "İstatistiklerle Çocuk, 2014", ISBN 978-975-19-6341-3

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2016), "İstatistiklerle Kadın, 2015", <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519>

Uçan Süpürge (2012), One Size Too Big, Early and Forced Marriage. <http://girlsnotbrides.theideabureau.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/12/Flying-Broom-Flying-News-publication-on-Early-and-Forced-Marriage.pdf>

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2010), "Turkey Country Programme Document 2011-2015", http://www.unicef.org/about/execboard/files/Turkey_final_approved_CPD_9_Sept_2010.pdf

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2012), "Annual Report 2012 for Turkey, CEE/CIS", http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Turkey_COAR_2012.pdf

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2013), "The UNICEF Strategic Plan 2014-2017", (E/ICEF/2013/21)

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2014), "Ending Child Marriage. Progress and prospects", http://www.unicef.org/media/files/Child_Marriage_Report_7_17_LR..pdf

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2014), "UNICEF Gender Action Plan 2014-2017", (E/ICEF/2014/CRP.12)

United Nations Children's Fund [UNICEF] Turkey Country Office (2014), Situation Analysis of Children in Turkey.

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2015), Draft country programme document 2016-2020 – Turkey (E/ICEF/2015/P/L.19), http://www.unicef.org/about/execboard/files/2015-PL19-Turkey_draft_CPD-EN-15Jun2015.pdf

United Nations General Assembly [UNGA – BM Genel Kurulu] (2014), Resolution on "Child, early and forced marriage", (A/C.3/69/L.23)

United Nations Human Rights Council [BM İnsan Hakları Konseyi](2013), Resolution on "Strengthening efforts to prevent and eliminate child, early and forced marriage: challenges, achievements, best practices and implementation gaps" (A/HRC/24/L.34)

United Nations Population Fund [UNFPA] (2012), "Marrying Too Young. End Child Marriage", <http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/MarryingTooYoung.pdf>

United Nations Population Fund [UNFPA] (2014), "Child marriage takes a brutal toll on Syrian girls", <http://www.unfpa.org/news/child-marriage-takes-brutal-toll-syrian-girls>

United Nations Women [UN Women] (2013), "Gender Based Violence and Child Protection Among Syrian Refugees in Jordan, with a Focus on Early Marriage", <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2013/7/report-web%20pdf.pdf>

United Nations Women [UN Women] (2015), "A summary of the Report of the Secretary-General on the 20-year review and appraisal of the implementation of the Beijing Declaration and Platform for Action and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly", (E/CN.6/2015/3), <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/02/beijing-synthesis-report>

United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (2013), "Turkey Country Report", <http://www.state.gov/documents/organization/220551.pdf>

World Health Organisation [WHO – Dünya Sağlık Örgütü] (2013), Joint news release Every Woman Every Child/Girls Not Brides/PMNCH/United Nations Foundation/UNFPA/UNICEF/UN Women/WHO/World Vision/World YWCA, http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2013/child_marriage_20130307/en/

Yurdakul, G. and Korteweg A.C. (2013), Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain, *Women's Studies International Forum*, 41(3), pp.204–214.

Ek kaynaklar:

Aile Danışmanları Derneği [Aileder] (2015), "Erken Evlilik Sorunu. Bilgilen Güçlen Projesi Sonuç Raporu".

Aksoy, S. (2014), Ankara Barosu Başkanı Avukat Sema Aksoy'un, Türkiye Barolar Birliği, Ankara Barosu ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneği tarafından 23 Ocak 2014 tarihinde ortaklaşa düzenlenen "Çocuk Gelinler" konulu panelde yaptığı konuşmanın metni.

Aydemir E. (2011), "Evlilik mi Evcilik mi", USAK Sosyal Araştırmalar Merkezi, USAK Raporları No: 11-08, Ekim 2011, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Ankara, Türkiye.

Ertürk, Y. (2015), *Sınır Tanımayan Şiddet: Paradigma, Politika ve Pratikteki Yönleriyle Kadına Şiddet Olgusu*, Metis Kitap.

Mann, G., Quigley P. ve Fischer R. (2015), Qualitative Study of Child Marriage in Six Districts of Zambia. *Child Frontiers Int: Zambia*.

Özcebe H. ve Biçer B. (2013), Önemli bir kız çocuk ve kadın sorunu: Çocuk evlilikler, *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*, 2013, pp. 86-93.

Plan Nepal & Save the Children & World Vision International (2012) "Child Marriage in Nepal, research report", <http://resourcecentre.savethechildren.se/library/child-marriage-nepal-research-report>

Sır, A., Kaya, İ., Kaya, M.C. ve Bez, Y. (2012), "Erken Yaş Evlilikleri: Diyarbakır Örneği", Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddet Sempozyumu bildirisi, Ankara, 27-28 Nisan 2012.

UNICEF and ICRW (2011), "Delaying Marriage for Girls in India: Formative Research to Design Interventions for Changing Norms", <http://www.icrw.org/files/publications/Delaying-Marriage-for-Girls-in-India-UNICEF-ICRW.pdf>

UNICEF Annual Report – Turkey (2014) http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Turkey_Annual_Report_2014.pdf

UNICEF – The State of the World's Children 2016 <http://www.unicef.org/sowc2016/>

United States Agency for International Development (USAID) (2014), "Piloting L3M for child marriage: experience in monitoring results in equity systems in Bangladesh", <https://www.hfgproject.org/wp-content/uploads/2014/10/Piloting-L3M-for-Child-Marriage-Experience-in-Monitoring-Results-in-Equity-Systems-in-Bangladesh.pdf>

World Health Organization [WHO – Dünya Sağlık Örgütü] (2012), "Early marriages, adolescent and young pregnancies", http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB130/B130_12-en.pdf

Yavuz, S. ve Yüceşahin, M.M. (2012), Türkiye’de Hanehalkı Kompozisyonlarında Değişimler ve Bölgesel Farklılaşmalar, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15 (1) 75-118.

Yıldız, N. ve Avcı, H. (2014) Erken Evliliklerin Toplumsal Meşruiyeti: Nitel bir çalışma, DITAM (Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi) ve Diyarbakır Eczacılar Odası (2014), <http://ditam.org.tr/yazi.php?id=81>

Yüksel-kaptanoğlu, I. ve Ergöçmen, B. (2012), Çocuk Gelin Olmaya Giden Yol, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(2).

Notlar

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Notlar

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.